

Sammendrag

Hensikten med denne oppgaven er å få innsikt i hva som kjennetegner utviklingen av fotballspillere i et lokalt område. For å danne et helhetlig bilde, har oppgaven som intensjon om å skape forståelse for mekanismene i spillerutviklingen for dette lokale utviklingsmiljøet. Dette utgjør en kvalitativ casestudie basert på empiriske bidrag med utgangspunkt i dybdeintervjuer av ni trenere- og spillerutviklingsansvarlige fordelt på en toppklubb og fire breddeklubber, samt en representant fra fotballkretsen.

Et overordnet blikk på de nye tiltakene som kvalitetsklubb og akademiklassifisering viser i fagfeltet et rammeverk for spillerutvikling mellom topp- og breddeperspektivet. Innenfor disse rammene blir de sentrale begrepene; identifisering, selektering, utvikling og hospitering viktige brikker for å vise elementære deler innenfor forskningsfeltet. Forståelsen og tidligere forskning på suksessfulle utviklingsmiljøer vil i denne sammenheng danne et bilde av hvordan det lokale område som en helhet, jobber opp imot spillerutvikling.

Sentrale funn er at trenerkompetanse, tilrettelegging, hospitering, samarbeid, og en sterk og strukturert klubborganisasjon anses som viktige faktorer for god spillerutvikling. Dette samsvarer med fagfeltet på området. Klubbene i området bruker hospitering som et viktig verktøy i utviklingsarbeidet og ønsker å beholde utøverne så lenge som mulig i klubben. Dette finner vi igjen hos toppklubben i område, samt i spillerutviklingsmodellen til NFF, som ønsker at talentene skal være i breddeklubbene frem til 15-16 år. Frivillighet og foreldretrenere står sterk i utviklingsmiljøet til klubbene. Toppklubben anses som en kompetansearena, mens breddeklubbene har utfordringer knyttet til kontinuitet angående trenerkompetanse og klubbstruktur. Samarbeid med skole forekommer som sentralt i toppklubbens arbeid med spillerutvikling. Breddeklubbene virker å ha svake relasjoner med idrettslinjene, som betyr at det lokale utviklingsmiljøet har forbedringspotensial på dette området. Det lokale område har store nivåforskjeller mellom klubbene. Det er dermed vanskelig å gi de unge utøverne som ikke får spilletid for toppklubben, en optimal utviklingsstige ettersom gapet fra toppklubbens elitenivå og ned til neste utviklingsplattform er stort. Funnene indikerer at område har store forskjeller mellom utviklingstilnærmingen. Spenningsfeltet mellom topp- og breddeperspektivet må anses som en vesentlig del av dette. Nye tiltak har bedret samarbeidet mellom klubbene, men relasjonsbygging og kunnskapsdeling står sentralt for å fremme en mer helhetlig lokal forankring og bedre spillerutviklingen i fremtiden.

Forord

Denne masteroppgaven markerer slutten på min Mastergrad i Idrettsvitenskap, og en fantastisk studietid i Trondheim. Som mange andre startet min fotballkarriere hos en lokal breddeklubb i barneårene. Min lidenskapelige interesse for fotball gjennom 20 år har gitt meg mange gode opplevelser, både som spiller, trener og supporter. Gjennom studietiden har jeg i tillegg til å få bred og god kunnskap om idrettsfeltet, blitt bevisst på ulike prosesser og utfordringer som jeg har erfart fra lokalkubber gjennom barne- og ungdomsårene. Dette har blitt et utgangspunkt for denne oppgaven. Prosessen har gitt meg innsikt og større forståelse innenfor de mange elementene som utgjør mange fotballfaglige dilemmaer.

Først og fremst vil jeg takke min veileder Stig Arve Sæther for gode reflekterende og tålmodige veiledningstimer. Din evne til å dra fram positive trekk på dårlige dager og nyansere gode poeng gjennom hele oppgaven har utvilsomt hjulpet meg til å presentere en oppgave jeg er fornøyd med. Jeg vil også takke Julie, familie og venner for oppmuntrende ord, forståelse og støtte i denne prosessen. En ekstra takk må rettes til de hjelpsomme korrekturleserne, min søster og mor, som med sin ikke-eksisterende interesse for fotballfeltet, likevel har kommet seg gjennom 90 tunge sider. Jeg setter stor pris på deres hjelp!

Sist men ikke minst vil jeg rette en stor takk til alle informantene som har stilt opp i masterprosjektet. Deres engasjement for denne idretten og klubbene dere er en stor del av har en enorm betydning for det lokale område. Uten deres bidrag, gode innspill og erfaringer ville det vært umulig å gjennomføre dette prosjektet.

Trondheim, juni 2018

Amund Foss

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	
Forord	I
Begrepsavklaring	V
1.0 Innledning	2
2.0 Casebeskrivelse	6
3.0 Fagfelt	10
3.1 Spillerutvikling	10
3.1.1 Spillerutviklingsmodellen i endring	11
3.2 Utviklingskriterier for suksess	13
3.2.1 Identifisering og selektering i fotball	13
3.2.2 Utvikling.....	16
3.3 Utviklingsmiljøet	17
3.3.1 Klubbens betydning i utviklingsprosessen	21
4.0 Kvalitativ metode	24
4.1 Utvalg	24
4.2 Forskningsintervju	26
4.3 Intervjuguide og Prøveintervju	27
4.4 Transkribering og lydopptak	28
4.5 Kvaliteten til studiet	29
5.0 Analyse	36
5.1 Spillerutvikling, et overordnet perspektiv på det lokale miljøet	36
5.1.1 Nivåinndelingen for det lokale område	37
5.1.2 Rammebetingelser for det lokale miljøet	40
5.1.3 NFF kvalitetsklubb	45
5.1.4 Akademiklassifisering og relasjonen til kvalitetsklubbene	52
5.2 Utviklingskriterier for suksess	54

5.2.1 Identifisering og selektering til toppklubben.....	55
5.2.2 Hospitering som et viktig utviklingsverktøy for klubbene.....	57
5.3 Det lokale områdets forutsetninger for et godt utviklingsmiljø	62
5.3.1 Utviklingstilnærming	62
5.3.2 Skole og utdanning.....	66
5.3.3 Kompetanse og tilgangen på trenere	70
5.4 Områdets samarbeidsmodell.....	74
5.4.1 Relasjonene mellom klubbene.....	74
5.4.2 Kretsen og landslagsskolen rolle - En arena for de største talentene?	79
5.4.3 Treningskvalitet vs. kamparena - Er toppklubben den beste utviklingsarenaen? ...	84
6.0 Oppsummering	92
6.1 Begrensninger og veien videre.....	93
7.0 Referanseliste	96
8.0 Vedlegg	102

Begrepsavklaring

NIF – Norges Idrettsforbund

NFF – Norges fotballforbund

TFS – Toppfotballsenteret

UEFA – Union of European Football Associations

Toppklubb/elitefotball – Anses som fotballklubber som spiller i de to øverste divisjonene i Norge. Det vil si dagens Eliteserie og OBOS-liga

Breddeklubb – Anses som fotballklubber som spiller lavere enn de to øverste divisjonene i Norge. Slike klubber har ofte et breddefokus i forhold til at man skal tilrettelegge og ta vare på alle barn- og ungdom, og ikke drive spesifikt rettet arbeid opp imot toppidrett.

NFF Grasrottrener – NFF Grasrottrener er trinn 1 av 4 i NFFs trenerutdanningsstige. Primærgruppa er trenere i barne- og ungdomsfotballen.

G16 og G19 Interkrets - Dette er det øverste nivået for gutte- og juniorlag i fotball på Østlandet, der de beste lagene fra Akershus, Indre Østland, Oslo og Østfold fotballkrets er samlet.

G16 og G19 Elite – Eliteavdelingen består av de beste lagene i kretsen. Man kan melde seg på for å kvalifisere seg til denne avdelingen. 1.divisjon og 2.divisjon vil dermed fungere som nivå 2 og 3 innenfor nivåstrukturene.

1.0 Innledning

Per Joar Hansen, nåværende assistent på Norge herrelandslag i fotball, skapte stor debatt vedrørende norsk spillerutvikling, da han kom hjem med en utarbeidet rapport etter flere besøk hos utenlandske forbund, klubber og fotballnasjoner. Studien hadde fokus på hvordan man arbeidet med utvikling av unge utøvere fram mot et elitenivå (Nesje, 2016; Saltvik, 2016). I lys av debatten har også spillerutvikling jevnlig blitt et diskusjonstema i media, blant annet under det kjente Cupfinaleseminaret på Ullevaal (Sæteren, 2016). Med utgangspunkt i handlingsplanen til Norges Fotballforbund (NFF) (Norges Fotballforbund, 2015), har spillerutvikling blitt et stort satsningsområde. Seminarer og foredrag i nyere tid viser til at det fremdeles er et sterkt ønske om å bedre spillerutviklingen i landet, både på herre –og damesiden (Haavik, 2017; Madsen, 2018). I følge handlingsplanen er det tre satsningsområder som gjør seg gjeldene med tanke på fokuset på å bedre spillerutviklingen; *kvalitetsklubb*, *økt trenerkompetanse*, og sterk oppfølging av de de beste unge utøverne i forbindelse med den nye *landslagsskolen*. Disse tre grepene utgjøre en bærebjelke på hvordan spillerutviklingsmodellen skal se ut fremover, med stort fokus på kompetanseheving i breddefotballen (Norges Fotballforbund, 2015; Øgar, 2016). I et helhetlig spillerutviklingsperspektivet vil det dermed være viktig å se sammenhengen mellom hvordan bredde –og toppfotballen henger sammen, kontra det å se de som to uavhengige deler av Norges fotballmodell.

Et viktig fundament for en slik påstand vil dermed gjøre seg gjeldene når man tar utgangspunkt i forskning om hvordan utøvere utvikles opp mot et elitenivå (O'Connor, Larkin & Williams, 2016; Relvas, Littlewood, Nesti, Gilbourne & Richardson, 2010; Sæther, 2017). Da de fleste unge utøvere i dag starter fotballkarrieren sin i en breddeklubb, vil det dermed være nærliggende å se på samspillet mellom breddeklubbene og toppklubbens tilknytning til hele utviklingsfasen fra barn- og ungdomsfotballen og fram mot et eventuelt elitenivå. I et slikt utviklingsperspektiv vil det uten tvil være mange elementer som påvirker utviklingen til utøverne. Flere studier har i denne sammenheng forsøkt å undersøke kriterier for hvordan utøvere blir identifisert og selektert til elitefotballen (klubber og akademier) (Larkin & O'Connor, 2017; Mills, Butt, Maynard & Harwood, 2012; O'Connor et al., 2016).

Fokuset på å forbedre spillerutviklingen er et interessant og viktig tema, som har fått stor oppslutning de siste årene. Der toppfotballen ofte blir tilegnet en større plass, enten det er snakk om forskning, medieeksponering eller generell interesse, kan det stilles spørsmål til kunnskapen om hvordan det faktisk ser ut i breddefotballen, og hvordan samspillet med

utviklingen av utøvere fra breddenivået og fram til toppklubben ser ut (Hultengreen, 2016). For å finne svaret på dette, må vi belage oss på å se en rød tråd fra forbundsnivået og ned til hvordan det faktisk ser ut i de lokale områdene, breddeklubbene og den enkelte toppklubben. Hva vet vi egentlig om hvordan norsk spillerutvikling drives, og hvor langt har vi kommet? Spillerutvikling har hatt et stort nedslagsfelt i forskningen knyttet til individperspektivet, og det viser seg å være en rekke kriterier som spiller inn på hvilke ferdigheter et individ må ha for å bli god (Höner & Feichtinger, 2016; Vaeyens et al., 2006; Williams & Franks, 1998). Utøvere som besitter slike kriterier (Williams & Franks, 1998) blir ofte omtalt som *talenter*. Likevel kan det se ut til at mange av de som blir identifisert som talenter og selektert til aldersbestemte landslag og toppklubbers akademier i ung alder, ikke nødvendigvis ender opp som fremtidige eliteutøvere (Sæther, 2017).

Talentene har vist seg vanskelig å spå, da det er mange tilfeldigheter som spiller inn for å nå toppen (Gagné, 2000). Samtidig viser det seg at talentene i ung alder ofte er plukket ut ifra sine fysiske ferdigheter, ofte i sammenheng med det å være født tidlig på året (Helsen, van Winckel & Williams, 2005). Det er mange måter å oppnå elitenivå på (Haugaasen, Toering & Jordet, 2014a; Hornig, Aust & Güllich, 2016), men det kan være avgjørende for ferdighetsutviklingen å velge et miljø der man blir «sett» som utøver og føler at man blir satset på. Valgene utøverne tar i forhold til hvilken klubb de velger er dermed vesentlig i forhold til spillerutvikling for den enkelte. I slike tilfeller er det ofte snakk om et tidlig klubbbytte fra sin lokale breddeklubb til den nærmeste toppklubben. En slik overgang trenger ikke alltid være det beste valget med tanke på kamparena og spilletid (Sæther, 2010; Winand, Dolles, Sæther & Solberg, 2015), sett i lys av en optimal utviklingsstige i forhold til treningsinnhold, treningsmengde og treningsrammer (Ashworth & Heyndels, 2007). I denne sammenheng er det dermed lite forskning på utviklingsmiljøene til utøverne og hvordan det bestemte miljøet påvirker utviklingen. Til tross for lite forskning på dette feltet, er det noen studier angående fotball som har gitt et holistisk syn på utvikling av utøvere ved å ta for seg betydningen av hvordan miljøet kan påvirke utøvernes utvikling (Aalberg & Sæther, 2016; Larsen, Alfermann, Henriksen & Christensen, 2013). Enkelte har til og med stilt spørsmål om miljøene i større grad enn de individuelle ferdighetene, kan forklare hvorfor utøvere lykkes som profesjonelle utøvere.

1.1 Oppgavens struktur og formål

For å bedre prestasjonene i toppidretten har spillerutviklingsarbeidet i Norge fått et betydelig fokus de senere årene (Norges Fotballforbund, 2015). I denne sammenheng er det viktig å påpeke at det er utviklingsarbeidet som foregår på klubbnivået, som vil være bidragsytende til at flere spillere har bedre forutsetninger for å nå elitenivået i Norge, eller i utlandet. Siden dette angår både breddeklubber og toppklubber, vil fokuset i oppgaven ta for seg spillerutvikling i et utviklingsmiljø bestående av flere klubber i et tilknyttet område.

Formålet med denne studien er å få innsikt og dypere forståelse av hvordan norsk spillerutvikling fungerer i et lokalt område. Studiet tar utgangspunkt i 9 kvalitative dybdeintervju, basert på fem fotballklubber, samt en representant fra fotballkretsen, som utgjør et lokalt utviklingsmiljø. Oppgaven vil prøve å se sammenhengen mellom hvordan et bestemt geografisk område driver med spillerutvikling. Problemstilling og problemområde har derfor blitt førende for valget av kvalitativ metode (Ryen, 2002).

Oppgaven sikter på å besvare følgende problemstilling:

- *Hva kjennetegner utviklingen av fotballspillere i et lokalt utviklingsmiljø? En kvalitativ undersøkelse av hvordan klubbene i et lokalt område samarbeider og jobber med spillerutvikling.*

2.0 Casebeskrivelse

I Norge har vi en idrettsmodell som både har et samfunnsmandat i forbindelse med å gi tilbudet om aktivitet, tilhørighet, trygghet og glede, i tillegg til at modellen skal muliggjøre for satsning opp imot en toppidrettskarriere. Modellen vil i korte trekk ta vare på og gi tilbud til alle målgrupper. Ved å se på NFF, som tufter fotballmodellen på disse prinsippene, vil modellen kunne deles inn i to kategorier; breddenivå og toppnivå (Norges Fotballforbund, 2015). Relasjonen mellom disse baserer seg på utøverne som spiller i de ulike klubbene, på de ulike nivåene. Selv om en toppklubb har barn- og ungdomsavdeling eller ikke, vil det uten tvil være mange potensielle eliteutøvere som befinner seg i breddeklubbene. Utøvere som ender opp i toppklubbene vil dermed være påvirket av spillerutviklingen som skjer på breddenivået. Denne relasjonen gjør det essensielt å ta utgangspunkt i et geografisk område som omkranser toppklubbens domene og de breddeklubbene som står sentralt i den enkelte toppklubb sin tilgang på utøvere utover egen klubb. Dette casebaserte studiet vil dermed ta for seg spillerutviklingen i et lokalt område som baserer seg på fem fotballklubber. Dette tilsvarer en toppklubb og fire breddeklubber.

2.1 Spillerutvikling NFF og kretsen i forskingsprosjektet

Spillerutvikling er et av de store satsningsområdene til NFF. En klar ambisjon vedrørende dette er: at det etableres flere regionale samarbeidsmodeller med klar rollefordeling i utviklingsarbeidet mellom toppklubb, krets og breddeklubb. Spillerutvikling er definert som all fotballaktivitet, og i forbindelsen med økt fokus på spillerutviklingen har det blitt satt i gang en rekke nye tiltak som både skal gagne bredde –og toppfotballen: *NFF Kvalitetsklubb*, *akademiklassifisering* og økt fokus på trenerutvikling i forbindelse med *trenerveilederen* (Norges Fotballforbund, 2015). Fotballkretsen i denne undersøkelsen er blant de større kretsene i forhold til antall klubber. Med statistikk hentet fra fotball.no har denne kretsen kun 4,8 % av klubbene som sertifiserte kvalitetsklubber.

Via de ulike fotballkretsene (totalt 18) vil NFF bruke *landslagsskolen* som den nye spillerutviklingsmodellen. Den har som intensjon om å identifisere, påvirke og gi de mest lovende utøvere en helhetlig oppfølging. Knyttet til toppspillerutviklingsperspektivet, defineres dette som spillerutviklingen som skjer mellom krets og toppklubb (Norges Fotballforbund, 2015). Ifølge handlingsplanen er kretsen hovedansvarlig for de mest lovende spillerne fra 12-16 år, mens toppklubbene har hovedansvaret fra utøvere er 17-21 år. Der det

vil kunne være flere toppklubber innad i en krets, samtidig som det vil være lange avstander mellom de ulike klubbene, vil det i lys av handlingsplanen opp imot fokus på regionale samarbeidsmodeller, være nødvendig å fokusere på det lokale område som er nærmest den valgte toppklubben. Dette danner et bilde av hvordan klubbene innenfor det gitte utviklingsmiljøet på godt og vondt, bidrar til spillerutvikling av unge spillere i område.

2.2 Det lokale område

Tidligere forskning på utviklingsmiljøer i fotball har hatt som formål om å undersøke hvordan toppklubber med suksess og gode resultater utvikler gode eliteutøvere (Aalberg & Sæther, 2016; Larsen et al., 2013). De nevnte studiene har tatt for seg en holistisk forståelse av den enkelte toppklubbs utviklingsmiljø, men i mindre grad sett på hvordan breddeklubbene, som er en viktig bidragsyter med tanke på tilgangen på utøvere, bidrar i utviklingsmiljøet. I denne studien handler det derfor om selve område og de forutsetningene som eksisterer for god spillerutvikling. Dette vil si at både breddeklubbene og toppklubben representerer område, mer enn at klubbene representerer seg selv.

Regionalt består det geografiske område av fire kommuner med over 20 breddeklubber som er tilknyttet toppklubben i område. I forhold til mange av de andre klubbene som er innlemmet i kretsen, kan toppklubben anses som et «flaggskip» i store deler av kretsen. Dette med tanke på liten konkurranse i forhold til andre toppklubber som ligger i samme divisjon i forhold til A-laget. Det betyr at det potensielt er flere områder som gjør seg gjeldene tilknyttet tilgang på potensielle eliteutøvere, utover det geografiske område som denne forskningen baserer seg på. Utvalget i denne studien har likevel snevret seg inn til det lokale område som ligger geografisk nærmest toppklubben, uavhengig av kommunegrense. I utvalget består dette av fire breddeklubber som vil representere spillerutviklingen i område. Klubbene er derfor valgt på basis av geografisk beliggenhet i forhold til toppklubb. Generelt er alle de fem klubbene forankret med tett avstand til hverandre. Fra toppklubben til nærmeste breddeklubb er det ca. 3 km, mens lengste avstand fra toppklubb til breddeklubb er ca. 8,5 km.

Det som gjør dette forskningsprosjektet interessant er sammenhengen med de to øvrige studiene (Aalberg & Sæther, 2016; Larsen et al., 2013) og en nylig masteroppgave fra Rudi Lassesen (2017). Masteroppgaven og de to undersøkelsene har likhetstrekk ved at de har tatt utgangspunkt i et utviklingsmiljø der det har vært en sterk toppklubb med suksess og gode

resultater på det øverste nivået. De lokale områdene som utgjør grunnlaget for den tidligere forskningen baserer seg samtidig på breddeklubber som satser hardt på sine respektive A-lag. I motsetning til den tidligere forskningen som er blitt gjort, tar dette forskningsprosjektet for seg en toppklubb som ikke ligger på det øverste elitenivået. Klubben ligger i et område med mange breddeklubber med gode treningsfasiliteter, men ingen av klubbene spiller på et tilnærmet profesjonelt nivå i Norge (2.divisjon eller høyere). Selv om toppklubben har en lang fartstid i norsk toppfotball, har de i motsetning til de andre studiene i mindre grad vært kjent for suksess og gode resultater. Har de like gode forutsetninger og ressurser for å danne et godt utviklingsmiljø i område, og på basis av det god spillerutvikling for seg selv og område? Jeg ser på dette som et interessant tema og samtidig en viktig bidragsyter til forskning vedrørende spillerutvikling, da det vil være høyst sannsynlig at det er lignende caser i andre lokale områder og klubber i Norge.

3.0 Fagfelt

Fagfeltet vil utgjøre et fundament som beskriver tidligere forskning og dokumenter som danner et teoretisk rammeverk. Dette vil ligge til grunn for analysekapittelet og en besvarelse av problemstillingen. For å skape en helhetlig forståelse av det lokale område i undersøkelsen, vil det være essensielt å ta for seg Norges spillerutviklingsmodell og de nye tiltakene som skal bedre modellen. Samtidig vil fagfeltet bestå av essensielle begreper som identifiserer, selekterer, utvikling og hospitering. Dette vil gi et bilde av mange elementer som påvirker utøverne i klubbene og det gitte utviklingsmiljøet de er en del av.

3.1 Spillerutvikling

I handlingsplanen til NFF fra 2012 – 2015 (Norges Fotballforbund, 2012) er samspeilet mellom topp og bredde et viktig verdigrunnlag for organisasjonen. For å sikre formålet om «flest mulig - lengst mulig - best mulig» må idrettsgledden, engasjement og økt kompetanse i breddeklubbene være viktige elementer for å rekruttere gode nok utøvere til toppfotballen. Spillerutviklingsarbeidet defineres i et toppidrettsperspektiv og foregår mellom 13-21 år i Norge. I tidligere alder må NFF forholde seg til Norges Idrettsforbund (NIF) sine barneidrettsbestemmelser (Norges Idrettsforbund, 2017a, 2017b).

I retningslinjene fra handlingsplanen oppfattes spillerutvikling i toppfotballen som utviklingsarbeidet mellom aldersbestemte landslag, krets og toppklubb. I handlingsplanen til NFF fra 2016 - 2019 (Norges Fotballforbund, 2015) har spillerutvikling fått et enda større fokus som et tydelig satsningsområde. Spillerutvikling tar på lik linje med tidligere utgangspunkt i at krets og breddeklubbene i all hovedsak har ansvaret for utøvere mellom 12 – 16 års alderen, mens toppklubbene har hovedansvar fra 17 år og oppover. NFF har som mål om å øke kompetansen i norsk fotball, hvor trenerkompetanse dermed står sentralt. Trenerutvikling er i denne sammenhengen en viktig forutsetning for god spillerutvikling (Norges Fotballforbund, 2015). Gjennom en rekke kurs –og skoleringstilbud tar NFF høyde for å utdanne og sertifisere trenere og ledere i fotballen med en utdanningsstige som er bygget opp i henhold til UEFAs rammer og strukturer. Selv om NFF tar høyde for å skolere alt fra frivillige foreldre til mer profesjonelle trenervirksomheter (Eggen, 2016), kommer det fram at mer profesjonelle klubber i mye større grad benytter seg av NFF sine egne kurs –og utdanningsprogram enn de mindre klubbene (Lorentzen, 2013).

3.1.1 Spillerutviklingsmodellen i endring

Det er stadig diskusjoner om spillerutviklingsmodellen er en god modell eller ikke (Nesje, 2016; Saltvik, 2016). For å bedre spillerutviklingen har det dermed blitt satt i gang nye tiltak de senere årene. Et av tiltakene er *NFF kvalitetsklubb*. Dette nye prosjektet skal være en ny strategi for å bedre klubbutviklingen, spesielt for breddeklubbene. Fokuset ligger på fire områder som klubber kan utvikle seg på. Det er aktivitet, organisasjon, kompetanse og verdier. Kvalitetsklubb er delt inn i tre ulike nivåer. Nivåene bygger på hverandre og legger retningslinjer for hvordan klubbene bør arbeide, utvikle sportsplaner og rammeverk for klubbens organisasjonsstruktur. Ved at klubber oppnår sertifisering som kvalitetsklubb, vil man dermed få økonomisk støtte. Med dette satsningsområde vil NFF bruke dette rammeverket som et verktøy for at breddeklubber skal øke kompetanse i både klubbdrift og spillerutvikling. Dette kan blant annet ses på som et viktig element for å bedre kvaliteten i utviklingsarbeidet utenfor toppfotballen (Norges Fotballforbund, 2015, 2016).

Landslagsskolen blir betegnet som den nye spillerutviklingsmodellen til NFF. Den har som intensjon om å identifisere de mest talentfulle 12-16 åringene i landet og jobbe tett med de respektive klubbene og gi de mest lovende utøverne en helhetlig oppfølging. Landslagsskolen er delt inn i aldersbestemte lag i form av kretssamlinger, sonesamlinger, talentleir og landslag, og skal være en arena som skal gi erfaring og oppfølging til utøvernes klubb –og treningshverdag (Norges Fotballforbund, 2015). Erfaring og oppfølging skal dermed være et supplement til utviklingen som finner sted i klubbene.

Figur 1: Oversikt over de ulike nivåene i landslagsskolen fra 13-16 år

Sonearenaene skal være et tiltak for de mest dedikerte 12, 13 og 14 åringene i nærområde og skal arrangeres i samarbeid med kretsens toppklubber og de beste utviklingsklubbene. Kretsen er selv ansvarlig for kretsene, som er en arena for de mest dedikerte 13-16 åringene. Med tanke på seleksjonsprosessen påpeker NFF viktigheten om å ta den relative alderseffekten slik at seleksjonen ikke går på bekostning av nåtidens prestasjoner. Målgruppen i landsslagskoletiltakene er dermed spillerne med størst potensial. I følge NFF blir det dermed viktig å identifisere de som har et eierskap til egen utvikling (trener mye, tilstedeværelse, tester egne grenser, nysgjerrig og reflekterende) og indre motivasjon (Norges Fotballforbund, 2017).

Nylig har NFF lansert *Trenerveilederen*. Dette er et utdanningstilbud som spesielt rettes mot barn –og ungdomsfotballen i form av at klubber får muligheten til å utdanne egne trenerveiledere som har som rolle å «trene trenere». Rollen skal gi klubber bedre relasjoner mellom lag og årskull, et samsvar mellom klubbens verdigrunnlag, sportsplan og praksis (Madsen, 2017).

Akademiklassifisering er enda et tiltak som kom fram på La Manga Seminaret 2017 som ble holdt av Norsk Toppfotballsenteret (TFS). TFS er et kunnskaps- og kompetansesenter som skal i samarbeid med norske toppklubber sikre internasjonal kvalitet ved klubbens sportslige utvikling (Toppfotballsenter, 2017). Med forskning på prosesser vedrørende toppidrettsprestasjoner og analyser fra andre nasjoner (Nesje, 2016) kom TFS med en ny modell som skal legge til rette for enda bedre spiller –og trenerutvikling i toppfotballen. I november 2016 ble det vedtatt at 350 millioner kroner over en seksårsperiode skal øremerkes de 32 klubbene i Eliteserien og OBOS-ligaen. Klubbens akademi blir rangert ut ifra et klassifiseringssystem, og midlene de ulike klubbene får, baserer seg på denne rangeringen (Moen, 2017). Klassifiseringssystemet er delt inn i 10 dyktighetsområder som klubbene skal jobbe ut ifra, og bedømmes på (1) *Forankring: Styret, ledelse og ansatte* (2) *Spillerlogistikk* (3) *Planverk* (4) *Kompetanse* (5) *Treningsprosess* (6) *Kampplattform* (7) *Skole/fotball* (8) *Samarbeidsmodeller* (9) *Produktivitet* (10) *Økonomi og fasiliteter* (Toppfotballsenter, 2017).

Spillerutviklingsmodellen og de nye tiltakene viser en klar sammenheng mellom måten man ønsker at topp- og breddeklubber skal arbeide med å utvikle spillere. I lys av utviklingsprosessen til utøverne fram mot et eventuelt elitenivå, vil det være relevant å se sammenhengen mellom disse tiltakene og et overordnet blick på hvordan forskningen viser mekanismer innenfor utviklingsperspektivet.

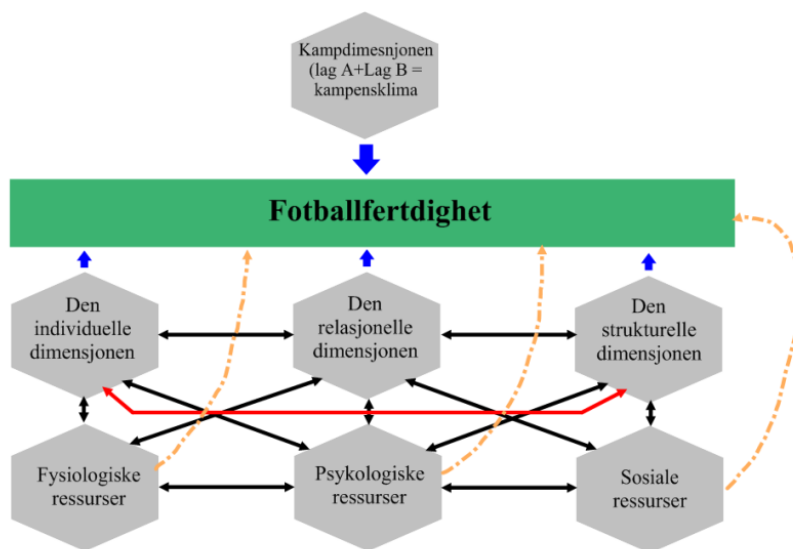
3.2 Utviklingskriterier for suksess

Definisjonen av et talent er ifølge Gagné (2000) noe som må realiseres. Utøveren har dermed et potensial som må videreutvikles for å kunne realiseres. Gagné skiller mellom det han kaller giftedness (evner) og talent. Giftedness er naturlige egenskaper som i stor grad vil være medfødt. Talent er på en annen side egenskaper som systematisk kan utvikles over tid. Utviklingen av egenskapene vil kunne påvirkes av faktorer som miljø eller andre katalysatorer, for eksempel personlighet og motivasjon (Gagné, 2000). Deler vi inn talentbegrepet inn i to kategorier, kan det enten tolkes i et *statisk* –eller *dynamisk* perspektiv (Ommundsen, 2009). Har man et statisk syn vil utøverens talent tolkes i forbindelse med ferdighetsnivået som vises per dags dato. Sæther og Mehus (2016) undersøkte oppfattelsen unge fotballspillere har av sin forståelse som talent. Studiet viste at spesielt gutter, hadde en statisk forståelse av talentbegrepet. Et dynamisk perspektiv på talentet vil i større grad være avhengig av en utviklende prosess der utvikling kan skapes og endres over tid (Ommundsen, 2006). En utøver som har dårligere ferdigheter kontra de beste i ung alder vil over tid kunne øke læring, modning og ferdigheter slik at man likevel kan ende opp som en bedre fotballspiller enn de som var best i ung alder (Ommundsen, 2009). I denne sammenhengen er det en klar relasjon mellom spillerutvikling og forståelsen om at det ikke bare er medfødte egenskaper som utgir talentet, men at det samtidig er noe som kan bygges over tid (Gagné, 2000). Spillerutvikling vil derfor kunne anses som et bredere utviklingsperspektiv av utøverne enn det man ofte omtaler som talentutvikling, ettersom man ønsker å utvikle hver enkelt utøver til sitt potensial, i stedet for å plukke ut «talentet» og satse på de man antar blir best.

3.2.1 Identifisering og selektering i fotball

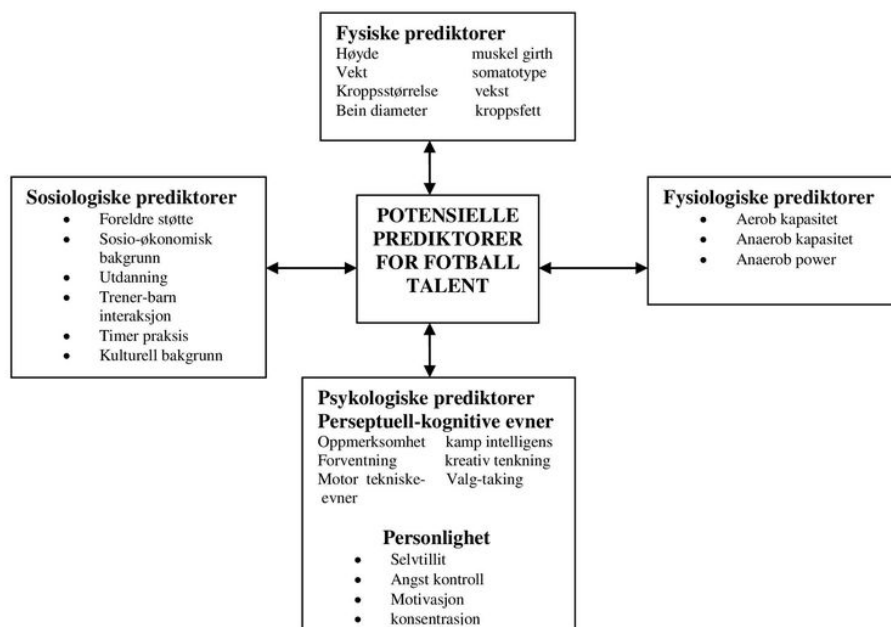
For å se talentbegrepet opp imot spillerutviklingsmodellen må vi avgrense begrepet. Russell (1989) delte talentbegrepet inn i fire deler, *identifisering*, *selektering*, *utvikling* og *oppdagelse*. Vi vil kun ta for oss de tre første, da oppdagelse i stor grad handler om rekruttering på basis av ferdigheter fra andre idretter. Talentidentifisering omhandler en prosess om å gjenkjenne utøvere som har potensialet til å nå ekspertnivå (Vaeyens, Lenoir, Williams & Philippaerts, 2008). Konkrete kriterier vil i denne sammenhengen styre hvilke forutsetninger den enkelte har til å nå et profesjonelt nivå. Seleksjon må forstås som et annet begrep, da det handler om hvem som er best på det nåværende tidspunkt (Russell, 1989). Samtidig må de to begrepene ses i relasjon med hverandre da seleksjonen av utøverne til ulike arenaer ofte vil tas på basis av identifiseringskriterier (Norges Fotballforbund, 2015)

For å forstå kriteriene i fotball er det viktig å forstå kompleksiteten ved sporten. Fotball inneholder en rekke kombinasjoner av både fysiske, mentale, tekniske og taktiske egenskaper (se figur 2). Samtidig stilles det krav til samarbeid og kollektive oppgaver for å lykkes. På grunn av fotballen, som en lagidrett, utgjør dette en stor forskjell på de individuelle prestasjonene i motsetning til en individuell idrett. Fotballferdigheten kan deles inn i tre ulike dimensjoner; den individuelle, relasjonelle og strukturelle. Tilsvarende er det en rekke andre faktorer som påvirker fotballferdigheten (Bergo, Johansen, Larsen & Morisbak, 2016). Slik figur 2 viser, er fotballferdigheten påvirket av mange ulike faktorer og dimensjoner. Dette gjør arbeidet med utøverne særdeles vanskelig å kompleksst da man må ta standpunkt til en rekke elementer ved den totale utviklingen til utøveren.

Figur 2: Sammenhengen mellom dimensjonene ved fotballferdigheten og faktorer som påvirker utøverens ferdighet. (Bergo et al., 2016)

Som Gagné (2000) definerer, vil det knyttet til talentbegrepet være viktig å identifisere hvem som har størst potensial til utvikle talentet sitt. William og Franks (1998) har utarbeidet en modell som gir ulike faktorer som spiller inn på hvordan man kan identifisere fremtidige eliteutøvere i fotball. Modellen har fysiske, fysiologiske, psykologiske og sosiologiske faktorer som spiller inn på hvordan man kan predikere enn fremtidig toppfotballspiller.

Figur 3: Oversikt over antatte prediktorer for talentidentifisering i fotball (Williams & Franks, 1998)

Norske elitetrenerer har i stor grad oversikt over identifiseringskriterier for hvem de største talentene er. Likevel er de uenige om hvilke kriterier som er viktigst for å identifisere disse utøverne (Sæther, 2014). De ulike identifiseringskriteriene fra den enkelte trener får dermed en vesentlig betydning for utøvere og deres treningshverdag i form av treningstilbud, hospitering og selektering til større klubber og eventuelt landslag. I mange arenaer vil dette gi utøvere bedre oppfølging av sitt potensial. I funnene til Larkin og O'Connor (2017) la trenerer stor vekt på tekniske (første touch, tilslag teknikk under press og 1vs1), taktiske (evnen til å ta avgjørelser) og psykologiske attributter (positivitet ovenfor utvikling og evnen til å lære under trening) i identifiseringskriteriene. O'Connor (2016) har sammen med kollegaer undersøkt utøvers evne til å ta riktige avgjørelser. Denne evnen var i stor grad en viktig attributt for å bli selektert til elite-talentprogram for unge utøvere. Perseptuelle kognitive evner var også en viktig egenskap som var fremtredende hos de selekterte utøverne. Studien til Mills et al. (2012) belyser hvordan talentet ikke er født til å bli eliteutøver, men blir bygget over tid. De psykologiske attributter vi finner i studien til Larkin og O'Connor (2017), var også her viktige egenskaper hos utøverne. Samtidig blir det lagt vekt på evnen trenerer har til å fremheve slike egenskaper og gjøre utøverne bevisst på det.

Er relativt kjent fenomen innenfor identifisering og selektering i fotball er den relative alderseffekten. En rekke studier fra utlandet og Norge har vist at utøvere som er født tidlig på

året har mye større sannsynlighet for å bli identifisert som lovende toppspillere eller selektert til landslag (Haulan & Sæther, 2011; Helsen et al., 2005; Sæther, 2015; Williams, 2010). Den relative alderseffekten viser seg dermed å være fremtredende i et toppidrettsperspektiv (Wiium, Lie, Ommundsen & Enksen, 2010). Dette til tross for at andre studier viser hvor vanskelig det er å identifisere hvem som blir best (Abbott & Collins, 2004; Helsen, Hodges, Winckel & Starkes, 2000; Martindale, Collins & Daubney, 2005). Et interessant fundament i forskningen til Abbott og Collins (2004) konkluderer med at man må legge mindre vekt på identifisering i form av prestasjon, men heller legge merke til utviklingsprosessen og faktorer, blant annet miljøet, trenere, foreldrestøtte og psykososiologiske karakteristikk. Dette vil i sterk grad bygge på fundamentet til studien av Helsen et al. (2000), om at trenere ofte føler de kan identifisere hvem som blir gode utøvere, men har en tendens til å identifiserer unge utøvere som er født tidlig på året. I studiet til Sæther (2017), ble det samlet inn data i løpet av 10 år av utøvere som hadde blitt selektert til aldersbestemte landslag. Forskningen viste at kun 24 % av de som ble selektert fra første kull, endte opp som profesjonelle utøvere. Av disse endte kun tre stykker opp på det øverste nivået i Norge eller gikk til utenlandske klubber.

3.2.2 Utvikling

Spillerutviklingsmodellen til NFF legger føringer på hvordan man skal drive utvikling av talentene. Slike overordnede retningslinjer forteller likevel lite om hvordan dette spesifikt skal foregå i praksis. Hugaasen og Jordet (2012) viste i et oversiktsstudie, kompleksiteten av utøvernes utviklingen til fotball ekspertise. *Utvikling* benytter Russell (1989) for å definere hvordan man i treningshverdagen legger til rette for utøverne slik at man har gode forutsetninger for å oppnå utøverens sitt fulle potensial. I forbindelse med dette må trenerens kompetanse anses som en viktig brikke i utviklingsprosessen, spesielt i ung alder (Côté, 1999; Côté & Fraser-Thomas, 2008). I fotball som mange andre idretter debatteres det jevnlig om hvordan spillerutviklingen bør fremstå. I Norge er man kjent med en barnefotball som skal inkludere alle og være lystbetont med preg av lekpreget aktivitet med stor støtte av frivillighet og foreldre (Bloom & Sosniak, 1985; Norges Fotballforbund, 2015). Dette vil kunne gi glede og indre motivasjon for å utføre aktiviteten (Côté & Fraser-Thomas, 2008). Et viktig element i en slik tidlig fase vil være den ferdighetsmessige overføringsverdien mellom de ulike idrettene og aktivitetene (Côté, Baker & Abernethy, 2007). På grunnlag av at den norske utviklingsmodellen i hovedsak er basert på frivillighet og dermed foreldretrenere

(Ingebrigtsen, 2015), vil de som har treneransvar, uavhengig i debatten om profesjonelle eller ikke-profesjonelle trenere i ung alder (Bergh, 2014), få en viktig rolle når det gjelder involvering av utøvernes utviklingsprosess (Côté, 1999; Côté & Fraser-Thomas, 2008).

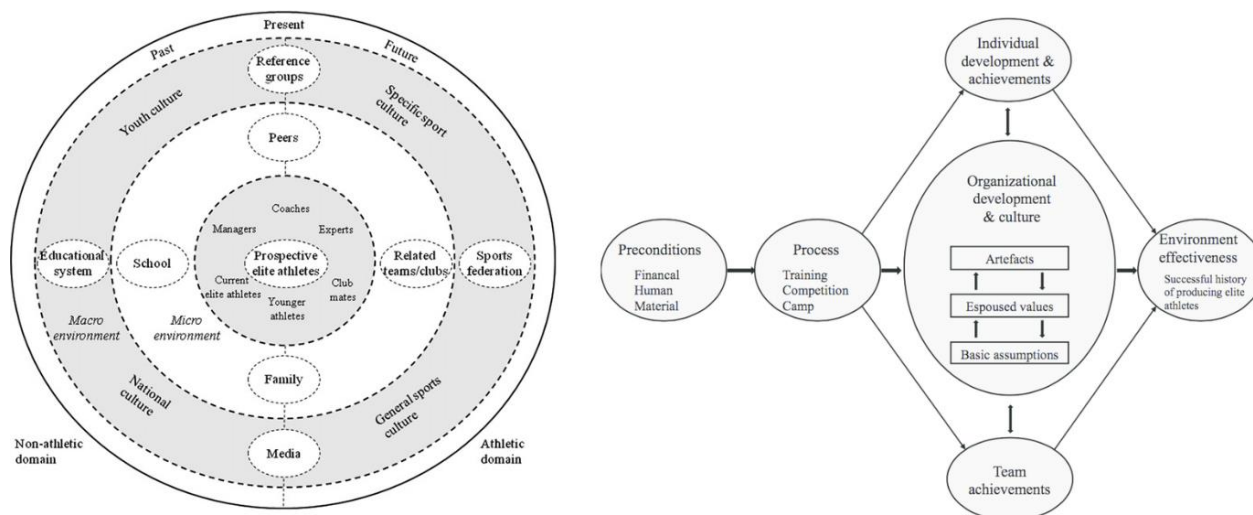
Når man glir over i ungdomsfotballen (13-15 år) og senere juniornivå vil det være naturlig at man havner i en mellomfase der man må avgjøre om man skal spesialisere og velge bort idretter da treningsmengden og kravene i hver idrett ofte øker (Côté, 1999). Ericsson et al. (1993) viste til sammenhengen mellom treningsmengde og ferdighetsnivå. Tolkningen om at målrettet trening vil gi høy avkastning på den spesifikke ferdigheten man trener på vil dermed blant mange påberopes å ha en viktig betydning for tidlig spesialisering i ung alder (Côté, 1999; Ericsson et al., 1993). Tidlig spesialisering kan dermed anses som en grunnleggende pilar i forbindelse med tanken om at det kreves 10 år eller 10 000 timer for å oppnå ekspertnivå (Côté & Fraser-Thomas, 2008; Ericsson & Lehmann, 1996). Tidligere studier har likevel vist at utøvere som har oppnådd ekspertnivå, likevel ikke trenger å ha oppretthold påstanden om 10 000 timer (Helsen, Starkes & Hodges, 1998; Ward, Hodges, Starkes & Williams, 2007). I studiet til Sæther (2017) viste det seg at det ikke var noen forskjeller mellom treningsmengden mellom profesjonelle og ikke-profesjonelle fotballspillere. Annen forskning på tidlig spesialisering i sportssammenheng viser også svakheter i påstanden om at tidlig spissing av aktiviteten vil være oppskriften for å oppnå toppnivå (Baker, Coble & Fraser-Thomas, 2009; Malina, 2010). Det har vist seg vanskelig å konkludere med hva som anses å være den riktige fremgangsmåten til toppidrettsprestasjoner (Helsen et al., 1998; Starkes, 2000; Young & Salmela, 2002). Nyere studier har videreført tidligere utviklingsmodeller ved å se et mer holistisk bilde av hva som påvirker utøvernes ferdighetener (Abbott & Collins, 2004; Gulbin, Croser, Morley & Weissensteiner, 2013). Gagné (2000) utviklet en mer helhetlig forståelse av utviklingsbegrepet da modellen både inneholder elementer fra individuelle personlighetstrekk, medfødte egenskaper og miljøets bidrag. Samtidig legger modellen spesielt vekt på *tilfeldigheter*, som et viktig begrep som må tas høyde for når man utvikler utøvere.

3.3 Utviklingsmiljøet

Utviklingsmiljøet kan ses på som en holistisk forståelse av talentutvikling på individenes oppnåelse av deres potensial (Vaeyens et al., 2008). Som oversiktsstudiet til Vaeyens og kollegaene (2008) viser, er det en dynamisk og flerdimensjonal definisjon på hva et talent er. Martindale et al. (2005) viste i et oversiktsstudie flere nøkkelfaktorer som bør tilrettelegges

for å effektivisere utviklingen av talentene i et utviklingsmiljø. Nøkkelfaktorene var også gjentakende i et senere studie (Martindale, Collins & Abraham, 2007). Studiene kom fram til fire viktige komponenter. (1) langsiktige mål og metoder (visjon, mening, identitet og systematisk planlegging), (2) støtte og kommunikasjon (utdanne trenere og foreldre, kommunikasjon med skole og rollemodeller), (3) passende og riktig tilpasning til individuelle behov og treningsprogram og (4) fokus på fremgang og utvikling kontra prestasjoner. Flere elementer som er redegjort for i denne forskningen kan i sterk grad trekkes inn i forskning som har basert seg på suksessfulle utviklingsmiljøer (Aalberg & Sæther, 2016; Henriksen, Stambulova & Roessler, 2010, 2011; Larsen et al., 2013). Henriksen (2010) hadde et overordnet perspektiv på utviklingsmiljøet med fokus på overgangen mellom junior og senior. I forbindelse med dette ble *Athletic talent development environment* (ATDE) – modellen og *Environmental success factors (ESF) working model* benyttet for å strukturere og kartlegge nøkkelfaktorer om hvordan et suksessfullt miljø får fram toppidrettsutøvere. Henriksen tar utgangspunktet i individet, men ser i motsetning til mange andre undersøkelser vedrørende talentutvikling, på hvilken betydning de miljømessige faktorene påvirker de unge talentfulle utøverne. I modellene blir det belyst viktige rammer og strukturer ved miljøet som påvirket utøverne. Viktige faktorer ved det suksessfulle miljøet viste seg å ha (1) gode og støttende relasjoner innad i treningsgruppen, (2) bruk av rollemodeller, (3) støtte og tilstrekkelig hjelp til måloppnåelse av miljøet, (4) utvikling av psykologiske ferdigheter, (5) differensiering i treningsarbeidet, (6) langsiktig utvikling, (7) sterkt og strukturert organisasjonskultur og (8) vektlegging av innsats. ATDE modellen viser et rammeverk som beskriver ulike relasjoner miljøet har på individet og dens utvikling. Modellen er strukturert med et mikro –og et makronivå. Mikronivået kan tildeles kategorien utøveren bruker mest tid på i daglig basis, i form av kommunikasjon og interaksjon. Dette kan være i forbindelse med trenere, lagkamerater, yngre –eller eldre utøvere og andre eksperter i klubben. ESF modellen beskriver suksessfaktorene i miljøet, og vil være helt individuelt tilknyttet hvert enkelt miljø.

Figur 4: Athletic talent development environment (ATDE) working model og Environment success factors (ESF) working model (Henriksen et al., 2010)

Henriksen og flere kollegaer (2013) brukte samme utgangspunkt når de undersøkte den danske fotballklubben AGF. Toppklubben er kjent for å ha produsert mange eliteutøvere i dansk fotball gjennom en årrekke. Studien av dette utviklingsmiljøet viste seg å ha sterke relasjoner mellom trenere og utøvere i klubben. Dette gjaldt generell feedback og individuelle utviklingsplaner. De ulike rollene i klubben var samtidig dyktige til å dele kunnskap mellom hverandre. Klubben satset stort på ungdomsavdelingen, og som den største klubben i regionen ble breddeklubbene rundt viktige ressurser for å rekruttere nye utøvere. Skolen og klubben hadde et nært samarbeid, der begge organisasjonene ble verdsatt likt. Et annet viktig fundament var å prøve å gjøre hverdagen til utøverne så enkel som mulig slik at de unge spillerne kunne ha fullt fokus på det sportslige. Et tiltak i forbindelse med dette var blant annet transport av utøvere til og fra trening. Selv om klubben var suksessfulle med å produsere unge utøvere til elitenivået, var det likevel fraværende relasjoner mellom ungdomsavdelingen og senioravdelingen i klubben (Larsen et al., 2013).

Aalberg og Sæther (2016) benyttet også ATDE og ESF for å kartlegge Rosenborg, Norges mestvinnende fotballklubb. Selv om begge klubbene produserte gode eliteutøvere, viste studien også svake relasjoner mellom de yngre eliteutøverne og de etablerte elitespillerne. Denne relasjonen anses som et krevende punkt når det gjelder overgangen mellom junior til seniorfotball. En viktig påvirkningsfaktor i et slikt toppidrettsmiljø vil være sammenhengen mellom konkurransen fra de etablerte utøverne og de unge spillerne i kombinasjon med kortsiktige resultater. AFG, i motsetning til Rosenborg, var delt inn i en

profesjonell og ikke-profesjonell avdeling. Den profesjonelle avdelingen inneholdt lag fra alderen 13 år – fram til U19 lag, i tillegg til seniorlaget, mens den ikke-profesjonelle avdelingen minner mer om en vanlig breddeklubb med frivillighet og et mangfold av utøvere. Rosenborg, på sin side, er kun strukturert med en profesjonell avdeling som inneholder G16 og G19 lag i tillegg til en seniorgruppe. I studien til Aalberg og Sæther (2016) ble de lokale breddeklubbene viktige utviklingsarenaer i tidlig alder, og gode relasjoner og kunnskapsdeling til breddeklubbene ble ansett som viktig. Med tanke på ferdighetene som kreves fra utøverne på elitenivået vil det være nærliggende å tenke at unge utøvere i mindre grad vil kunne hevde seg på toppnivået. Flere studier om norsk fotball viser til at det er vanskelig for unge spillere å få nok spilletid (Haulan & Sæther, 2015; Sæther, 2010; Sæther & Solberg, 2015). Studiet til Haulan og Sæther (2015) viste også at til tross for at 35 % av spillerne i Tippeligaen var U20 utøvere, ble de kun gitt 4,5 % av den potensielle spilletiden.

Selv om begge studiene viste at eliteklubbene hadde svake relasjoner mellom den unge og de etablerte eliteutøverne, brukte begge klubbene mye ressurser og tilpasninger både på og utenfor treningsarenaen for å øke sannsynlighetene for å utvikle talentene. På samme måte som hos AGF, tilrettela Rosenborg med transport til og fra trening og skole. I studiet til Aalberg og Sæther (2016) var de sterke relasjonene til skole og utdanning også til stede. Et viktig fundament for et godt samarbeid var rollen til treneren. I tillegg til å være trener i klubben, hadde vedkommende også koordinerende rolle i forbindelse med skolen. Koordineringen mellom årsklassene på ungdomsavdelingen, samarbeidet og utnyttelsen av kompetanse mellom trenere var sterk. Overgangen mellom årskullene G16 og G19 ble med dette et mindre problem (Aalberg & Sæther, 2016). Det er viktig å påpeke at Henriksen (2010) formulerer trygghet, psykisk helse, samhold og tilhørighet og tilknytning til miljøet som viktige faktorer for at talentfulle utøvere skal ha gode forutsetninger for å klare overgangen mellom junior til elitenivået. Dette viste seg å være fraværende i en studie av et annet utviklingsmiljø med mangel på suksess (Henriksen, Larsen & Christensen, 2014).

I sammenheng til utviklingsperspektivet, vil det være tydelig at trenerens kompetanse øker i takt med utøvernes utvikling og alder (Bloom & Sosniak, 1985). I en idrett som fotball, vil det likevel være individuelle forskjeller mellom utøverne. Individualisering og progresjon vil dermed være viktige elementer i forhold til spillerutvikling av den enkelte utøver. Dette vil i sterk grad gjøre seg gjeldene i form av hospitering og tilretteleggingen som skjer innad i egen klubb.

3.3.1 Klubbens betydning i utviklingsprosessen

I forhold til treningsmengde, treningsinnhold og treningsrammer er det lite som kan motsi at klubbene representerer den viktigste arenaen for spillerutvikling (Ashworth & Heyndels, 2007). Samtidig vet vi at de aller fleste starter med organisert fotball i tidlig alder i sin lokale breddeklubb (Haugaasen, Toering & Jordet, 2014b; Hornig et al., 2016; Macody, Østrem & Høigaard, 2016). I lys av klubbene vil det være troverdig at de representerer ulik praksis og tilnærming til utøverne, og at dette kan få betydning for utviklingen (Ferreira & Armstrong, 2002). Foreldre involvering har stor betydning (Holt, Tamminen, Black, Sehn & Wall, 2008), og vil mange tilfeller stille spørsmålet om hvilken klubb man burde velge for å gi ungen best forutsetninger for å utvikle seg så mye som mulig. Uavhengig av klubb, vil det i forhold til å danne mestring og optimal utvikling være samsvar mellom utfordringer og ferdighetene til spillerne (Andreassen & Wadel, 1989). En fremtredende begrep i lys av dette er bruken av *hospitering*. I en fotballklubb der man, spesifikt for barne- og ungdomsfotballen, deler lagsammensetninger inn i ett eller to årskull, vil det være tilfeller der spillere innehar forskjellige ferdighetsnivå og dermed trenger ekstra utfordringer for en optimal utvikling. Begrepet innebærer at vedkommende trener eller spiller kamper utenom den gruppen utøveren primært tilhører. Ettersom spillerne i den forstand vil kunne spille på forskjellige lag innad i egen klubb, vil det være avgjørende at trenerne i klubben er en del av et utviklingssystem. Hospitering og det å gi unge utøvere tillit innenfor trygge rammer for å etablere seg på respektive lag, har i denne forbindelse vist seg å føre til at unge spillere vil kunne utvikle nivået som trengs over tid (Baker, Horton, Robertson-Wilson & Wall, 2003).

Klubben, ofte den lokale breddeklubben man starter i, vil få stor betydning for utviklingsprosessen av den enkelte utøver i form av hvordan klubben er styrt og strukturert. Utviklingstilnærmingene og tilretteleggingen innad i klubben får dermed mye å si for den enkeltes optimale utviklingsprosess. I forhold til ferdighetsnivået, alder og klubbens nivåinndeling, gjør det at enkelte utøvere trenger bedre kamp- eller treningsarena enn det moderklubben kan tilby. Tilgangen på riktig arena i forhold til utviklingen til den enkelte, har ofte ført til en overgang til den lokale eller nærmeste toppklubben (Pettersen & Nilsen, 2014). Som man har sett mange tilfeller av i toppfotballen, har overganger til større klubber og mangel på spilletid ført til nok et klubb-bytte, på jakt etter spilletid (Bratland, 2013; Smørdal, 2015). Enten man er etablert elitespiller eller ung utøver som sikter etter et klubb-bytte til en bedre trening- og kamparena, vil det i sammenheng med flytsonemodellen (Andreassen & Wadel, 1989), være essensielt å diskutere hvor vidt et klubb-bytte er avgjørende for utøverens

videre utvikling eller om vedkommende enda har utviklingsmuligheter innad i klubbens trygge rammer. Det er vanskelig å definere en fasit på veien fram mot elitenivået i sammenheng med dette. I mange tilfeller vil jakten på proffdrømmen og et klubb-bytte til toppklubben på feil tidspunkt argumenteres for å kunne være avgjørende for om den vedkommende ender opp som elitespiller, eller ikke (Ramm, 2014).

4.0 Kvalitativ metode

I en forskningsbasert undersøkelse blir det viktig å ta standpunkt til hvilke metodiske valg som vil gi best mulig svar på forskningsspørsmålene. I samfunnsforskning ser man ofte kvantitative metodetilnæringer som i større grad gir kunnskap til forholdets utbredelse, kontra kvalitative undersøkelser der man søker etter fenomenets innhold og karakter (Aase & Fossåskaret, 2014). Der kvantitativ forskning lager forskningsspørsmål og årsakssammenhenger i form av hypoteser ut ifra teoretisk bakgrunn, vil kvalitativ forskning og dens mer induktive karakter gi en sterkere nærhet og forståelse til fenomenet som studeres (Mehmetoglu, 2004). I en studie der man ønsker å gå i dybden på kontekstaktuelle og praktiske sammenhenger som er unikt for det spesifikke område som studeres, vil en kvalitativ tankegang i større grad gi forståelse av det sosiale fenomenet ved at det fremhever innsikt og forståelse, kontra oversikt og forklaring, som i et kvantitativt studie. Selv om det i mindre grad er generaliserbart, slik som kvantitative undersøkelser, vil en såkalt casebasert forskning som denne oppgaven baserer seg på, automatisk være en form for avgrensning, siden det allerede eksisterer en grense for hva som vil bli inkludert i studien. I denne studien vil den kvalitative forskningen gi sammenligningsgrunnlag av andre nærliggende fenomener (Tjora, 2012). Metodekapittelet vil i stor grad beskrive metodevalg i oppgaven, samtidig som jeg vil diskutere kvaliteten på de valgene som er tatt i forhold til dette.

4.1 Utvalg

Hvordan skal man gå fram med tanke på utvalg av informanter. Hvem skal intervjues, hvor mange og i forhold til hvilke kriterier? I en kvalitativt studie som dette, der man ønsker å gå i dybden på et fenomen, er det viktig at antallet informanter ikke blir for mange. Dette er både med tanke på tidsbruk og gjennomføring av intervjuer og bearbeidingsprosessen som skal skje i etterkant i forbindelse med analyse og tolkning av datasettet. På en side er det viktig for kvaliteten til forskningsprosjektet at det blir redegjort for hva utvalget bygger på, ettersom utvalget vil påvirke forskningsresultatene i sterk grad. På en annen side muliggjør dette for andre forskere til å etterprøve, samt sammenligne dette studiet med nærliggende prosjekter (Dalen, 2011).

Som forsker har man mange valg med tanke på tilnærmingen til utvalget. For å gjøre det lettere å velge informanter og strategi, vil det kunne være essensielt, spesielt i en casestudie der man studerer både sted og personer, å ta utgangspunkt i problemstillingen man

ønsker svar på (Mehmetoglu, 2004). Da jeg i denne studien ønsker å forstå hvordan fotballspillere utvikles i et lokalt miljø, vil det være hensiktsmessig å skaffe forståelsen til flere klubber og tilknyttede individer i område. I det lokale område som undersøkes er det kun en definert toppklubb (definert ut ifra de to øverste ligaene i Norge). I det geografiske nærområde er det mange breddeklubber som spiller på ulikt nivå både på gutt, junior og seniornivå. Breddeklubbene og tilhørende informanter som er valgt ut i dette studiet er strategisk plukket ut på bakgrunn av strukturen i klubben i form av at man har en yngre-avdeling, samt et seniornivå.

Videre har det vært viktig å velge spesifikke kriterier for utvelgelse av informanter. Samtidig har det vært essensielt å intervju personer med like roller og individer som påvirker spillerutviklingen. I forhold til dette har roller som spillerutvikler, juniortrenere eller en nærliggende rolle som sportslig ledere blitt ansett som viktige informanter for at utvalget skal bli komplett. For å få et helhetlig bilde av det lokale miljøet vil det være essensielt at alle klubbene i område blir undersøkt. Likevel er det flere av disse klubbene som ikke har tilsvarende struktur med tanke på fotballtilbudet som tidligere nevnt. Dette gjør at noen av breddeklubber i område i mindre grad går innunder utvalgskriteriene. På en annen side har det vært essensielt å avgrense antall informanter. I den forbindelse har det vært nødvendig å plukke ut noen, og ikke alle klubbene, da dette ville krevd en stor andel mer tid. Jeg anser likevel klubbene som er valgt ut god nok til å gi dybde og forståelse for det lokale område.

I det regionale område der toppklubben i undersøkelsen må anses som flaggskipet, er det mange breddeklubber som ligger alt fra 2.divisjon til 6.divisjon. Det vil si at det vil kunne være andre klubber som ligger utenfor det lokale område som undersøkes, som likevel har et nært forhold til toppklubben knyttet til tilgang på spillere, samarbeid mellom klubbene og muligheten for å gi utøvere en riktig utviklingsstige med tanke på nivåinndeling mellom klubbene. På grunn av at jeg ønsker å undersøke et så lokalt område som mulig, har den geografiske avstanden vært et viktig kriteriet for utvalget av klubbene, uavhengig av nivå. Dette har ført til at andre nærliggende klubber som kanskje ville utgjort viktige funn, har blitt utelatt. Som nevnt vil casen i større grad basere seg på å vurdere hvordan spillerutviklingen fungerer i et bestemt område i motsetning til å danne et bilde av hver enkelt klubb. Det medfører at det lokale område vil ha stor avstand med tanke på nivåforskjeller og klubbstruktur mellom toppklubben og breddeklubbene i det lokale område.

4.2 Forskningsintervju

Bruken av samtalen som forskning vil i dette studiet være av vesentlig interesse da slike kvalitative undersøkelser går i dybden for å forklare et spesifikt fenomen. Intervju som forskningsmetode vil være et viktig verktøy som kan gi kunnskap om verdifulle erfaringer, opplevelser og kompetanse som kan bidra til å forstå vitenskapelige spørsmål (Kvale & Brinkmann, 2015). Intervju er kanskje den mest utbredte formen for kvalitativ metode og ikke minst en viktig empirisk bidragsyter (Tanggaard & Brinkmann, 2012). Ved at dette studiet har som overordnet mål om å utvikle forståelsen av et bestemt fenomen som er knyttet til en rekke personer i en konkret lokal og sosial virkelighet, vil det være essensielt å bruke en slik kvalitativ tilnærming som basis for forskningen som skal gjøres (Dalen, 2011).

Samtidig vil det kunne være andre nærliggende kvalitative tilnærminger som vil kunne supplere den intervjubaserte forskningstilnærmingen. Både observasjonsstudier og dokumentstudier vil i denne sammenhengen være aktuelle for å få et sterkere innblikk i de lokale klubbene som undersøkes. Med tanke på tidsbruk, samt spørsmålet om hva som faktisk skal undersøkes, vil det siste forskningssupplementet være det mest relevante til intervjuene. Dokumentstudier som bakgrunn – eller tilleggsdata i form av årsplan, sportslige planer og nettsiden til klubbene vil kunne være vesentlige i form sammenligning og bruken opp imot datamaterialet fra intervjuene (Tjora, 2012). I denne studien har dybdeintervjuet vært basisen for datamaterialet. Dokumentstudie som supplement har i denne sammenheng gitt meg informasjon om hvordan klubben er strukturert i form av antall lag, årganger, nivåforskjeller, klubbstruktur og eventuelle tilgjengelige års- og sportsplaner.

I forbindelse med datainnsamlingsmetoden er det flere intervju typer man kan rette seg til. Fontana og Frey (1994) utarbeidet en intervjutypologi som var delt inn i tre kategorier, strukturert, halvstrukturert og ustrukturert intervju. Intervjutilnærmingen er bygd opp i forhold til hvilken grad intervjuforholdene er strukturerte eller standardiserte. I dette studiet har jeg prøvd å legge meg inn under kategorien halvstrukturert intervju, ettersom jeg har forhåndsbestemte spørsmål og temaer som jeg ønsker å stille likt til hver enkelt informant. Likevel ønsker jeg å opprettholde den åpne samtalen og fleksibiliteten i intervjusituasjonen (Mehmetoglu, 2004). En slik form for intervju vil kunne reflekteres i det Tjora (2012) beskriver som et dybdeintervju. Her vil formålet være å gi informantene åpne spørsmål som vil muliggjøre informantenes dybdebeskrivelse av sine virkelighetskonstruksjoner. Ved holde fokuset på informanten og deres erfaringer og opplevelser vil man ved en mer halvstrukturert intervju være åpen for digresjoner som gir åpninger til at informanten vil kunne komme inn

på elementer som forskeren i mindre grad har tenkt ut på forhånd, men som vil kunne være relevant for det som undersøkes (Tjora, 2012).

I en situasjon der vi vet lite om fenomenet, både vedrørende forskning på feltet og kunnskapen om det gitte område, vil det være vanskelig å lage gode spørreundersøkelser som vil generere gode forskningsresultater. Dybdeintervjuet vil derfor være hensiktsmessig med tanke på formålet om å skaffe informasjon som vil gi forståelse ved å gå i dybden på individets opplevelser, holdninger, meninger, erfaringer og følelser (Tjora, 2012). Samtidig vil det i en slik kvalitativ tilnærming være en rekke utfordringer knyttet til blant annet intervjusituasjonen, analyse og etiske problemområder som vil dukke opp. Dette vil være med å påvirke forskningsresultatet og kvaliteten av forskningsprosessen (Dalen, 2011). Dette vil bli diskutert senere i metodekapittelet.

4.3 Intervjuguide og Prøveintervju

I forbindelse med dybdeintervjuene har det blitt utarbeidet en intervjuguide både for kretsen og spillerutvikleren/treneren i de respektive klubbene. Intervjuguiden har blitt utformet på den måten at det skal gi forskeren et veiledende skjema for å kunne opprettholde god og strukturert flyt i intervjuet. Samtidig vil det være en viktig veileder slik at jeg som forsker ikke går glipp av viktige spørsmål som vil kunne gi interessante svar i forhold til det som undersøkes. Oppfølgingsspørsmålene i intervjuguiden er i denne sammenhengen en viktig bidragsyter. På en annen side vil det være viktig å gi informantene en god opplevelse i intervjusituasjonen, der vedkommende både føler seg sett og føler at man får uttrykt det man ønsker å få fram. I denne sammenheng vil det være viktig å utarbeide en fleksibel intervjuguide slik at spørsmålene i mindre grad er standardiserte slik at informantene føler man svarer på et ferdigkodet spørreskjema, men i større grad legger til rette opp for refleksivitet og åpne svar hos deltakeren. Dette vil kunne gi intervjusituasjonen en naturlig samtaleform som vil ha positiv effekt på gyldigheten og de aktuelle spørsmålene (Repstad, 2007).

På bakgrunn av at dette studiet ønsker å gi et helhetlig bilde av noe lokalt, altså gå i dybden på et fenomen som i en eller annen form vil være annerledes et annet sted, vil det i denne forskningen være viktig å utarbeide et semi- eller halvstrukturert intervju (Mehmetoglu, 2004; Tanggaard & Brinkmann, 2012). Etersom vi ønsker å undersøke individenes erfaringer, opplevelser og holdninger opp imot noe bestemt, vil intervjuet basere seg på

vekslinger mellom åpne spørsmål og refleksive svar. Intervjuguiden vil dermed ha en form for tematiske ramme for å sikre relevante spørsmål, og samtidig ha en dynamisk dimensjon ved at spørsmålene skaper en positiv interaksjon der informanten blir motivert til å reflektere og fortelle om sine opplevelser og følelser (Tanggaard & Brinkmann, 2012).

I forbindelse med utarbeidelsen av intervjuguiden ble det gjennomført et prøveintervju i forkant av dybdeintervjuene som skal gjøres på informantene. Dette var hensiktsmessig i forbindelse med å få testet tidsbruken, meg selv og guiden i intervjusituasjonen. Samtidig gav det meg bekreftelse på hva som fungerte bra eller dårlig. Dette gjorde det mulig å endre intervjuguiden før de reelle intervjuene slik at svarene fra spørsmålene skal på best mulig måte gi et korrekt bilde av informanten. Under prøveintervjuet fikk jeg en bekreftelse på hva som fungerte bra og dårlig. I denne sammenheng har jeg endret på intervjuguiden i form av at jeg har kategorisert spørsmålene i ulike emner. Dette gjør det lettere når jeg skal hente ut datamaterialet og kode og kategorisere i etterkant. Samtidig førte det til at jeg endret setningsoppbyggingen og overgangen på en del spørsmål, da jeg fant ut at det var mange spørsmål som manglet presisjon og tydelighet, samt en mer flytende overgang. På grunn av at det er store forskjeller mellom fokus på praksis, organisering og holdninger fra en toppklubb til en breddeklubb, valgte jeg samtidig å endre på noen spørsmål, og heller gå for tre intervjuguider. Jeg har derfor valgt å ha en ekstra intervjuguide slik at jeg ender opp med en intervjuguide for krets, en for breddeklubbene og en for toppklubben.

4.4 Transkribering og lydopptak

I denne fasen av metoden bearbeider vi dataene som er hentet inn fra intervjusituasjonen fram til vi kan begynne å analysere funnene. I intervjusituasjonen ble det benyttet lydopptak for å kunne registrere dataene. Både notatskriving og videopptak vil kunne være et godt supplement for å kunne fange opp et mer helhetlig bilde i form av detaljer som blant annet ansiktsuttrykk og væremåte. På en annen side har lydopptak blir valgt som den eneste formen for å registrere data. Ved lydopptak vil intervjueren kun behøve å konsentrere seg om intervjuets flyt og struktur, og i mindre grad bli distraheret av elementer som blant annet skrivesaker, som vil kunne hindre intervjuerens fokus på intervjuguide og intervjusituasjonen man er i. På en annen side vil lydopptaket ta opp både tonefall, dialekt, pauser, stammelser og andre ordlyder som vil kunne beskrive informanten og situasjonen. Dette vil kunne kompensere for eventuelle ansiktsuttrykk man ville fått fra videopptak (Kvale & Brinkmann, 2015). Et annet viktig moment ved å unngå videopptak er informantens følelse av anonymitet

og det å bli overvåket, som blant annet vil få innvirkninger på reliabiliteten til informanten. Lydopptakeren vil på denne måten være mer anonym, og i større grad hindre følelsen av å bli overvåket. Man må likevel ta høyde for at individer reagerer forskjellig ved bruk av slike hjelpemidler. Spørsmålet om informanten vil være 100 % ærlig, vil alltid være tilstede (Repstad, 2007).

For å gjøre intervjusamtalen best mulig egnet for analysen vil det være nødvendig å transkribere intervjuet. Dette gjør det lettere å strukturere og få oversikt over datamaterialet som skal analyseres. Selv om transkriberingsprosessen er tidkrevende og anstrengende, har jeg likevel valgt å være detaljert i transkriberingen og tatt med mer enn jeg føler har vært nødvendig. Det er vanskelig å se effekten av å skrive ned alt som blir sagt i intervjuet, men jeg ser det hensiktsmessig å være så detaljert som mulig for å kunne bearbeide datamaterialet og være sikker på at jeg får med meg viktige detaljer i intervjuet. Transkriberingen er skrevet på bokmål selv om flere av informantene har dialekt. Dette er gjort i forbindelse med anonymiteten til intervjuobjektene.

Det er blitt gjennomført full transkribering i form av stammelser, opphold, nøling og andre ordlyder for å synliggjøre for eksempel usikkerhet hos informanten. Dette gjør at jeg føler jeg får med meg nok detaljer som vil gi analysen et best mulig utgangspunkt. Når det gjelder tegn og uttrykk i transkriberingen, vil det være greit å redegjøre for ulike tegnbeskrivelser som er gjentakende i sitatene under resultatkapittelet. Tegnet «*[...]*» foran eller på slutten av et sitat betyr at det er klippet bort tekst som kommer før eller etter sitatet. Ved at det er «*...*» midt i mellom ord betyr dette at informantene har en kort pause eller et lite opphold i form av «*eee*» lyden eller andre pauselyder når vedkommende prater. Tegnet «*... (Opphold) ...*» betyr at det er satt inn et nytt sitat fra samme informant fra et annet avsnitt i transkriberingen, men som er relevant til sitatet som allerede er satt inn.

4.5 Kvaliteten til studiet

I et kvalitativt studie vil det alltid stilles spørsmål til studiens troverdighet, samt sammenligningsgrunnlaget mot andre studier og om studiet vil kunne forklare andre like fenomen (Dalen, 2011). En redegjørelse av kvaliteten til oppgaven gjør det blant annet mulig for andre å etterprøve og anvende lignende studier i senere tid. Det er dermed viktig å diskutere styrker og svakheter ved dette prosjektet.

4.5.1 Reliabilitet, validitet og etikk

Reliabiliteten og *validiteten* til forskningen vil være et viktig fundament ved kvaliteten hos forskningsprosjektet. Et viktig punkt ved forskningen vil være forskerens åpenhet og innsyn til prosessen vedrørende studiet. Lincoln og Guba (1985) drøftet fire former i forbindelse med kvalitative studier som også vil være gjeldende i denne studien; *troverdighet*, *overførbarhet*, *pålitelighet* og *bekreftbarhet*. Begrepene gjør seg gjeldene gjennom redegjørelsen til forskningens reliabilitet og validitetdrøfting (Dalen, 2011). Forskerens har i den sammenheng en viktig oppgave ved å presisere, redegjøre og diskutere styrker og svakheter med studiet. Dette vil være viktig for å kunne svare på spørsmålet om vi får svar på det vi ønsker å forstå (Tjora, 2012).

Forskerens engasjement og forhold til temaet, samt informantene det forskes på vil være et viktig punkt i denne sammenheng. Tjora (2012) poengterer engasjementet som noe som kan danne støy i prosjektet og dermed bidra til å påvirke forskningsresultatet. Likevel vil også engasjementet kunne være en form for ressurs med tanke på kunnskap og forståelse for tematikken. Repstad (2007) forsterker betydningen av engasjement som et viktig fundament da man går inn i et felt med faglig og hverdagslig forutforståelse. Fellen man ofte vil kunne gå i vil dermed være vanskeligheten med å være åpen for å kunne justere denne forståelsen gjennom funnene i prosjektet.

I dette forskningsprosjektet er det fotball og spillerutvikling som er temaet. Samtidig baserer forskningen seg på et lokalt område. Man vil kunne stille seg kritisk til mitt eget engasjement ettersom det står veldig sterkt i dette prosjektet både på grunn av min egen interesse for feltet, samt tilhørigheten jeg som forsker har til det lokale område. Dalen (2011) angir tre begreper som vil kunne forklare dette: *Den holistiske feiltagelsen* vil blant annet forklare uttrykket om at forskeren føler et godt kjennskap til område som studeres at hendelser og situasjoner analyseres ut ifra feilaktige førforståelser. *Eliteskjevhet* vil på en annen side beskrive hvordan forskeren legger vekt på, basert på hva man har fått oppgitt eller har kjennskap til, informanter man tror er nøkkelinformantene i forhold til fenomenet vi ønsker å forske på. Det siste begrepet, *going native*, går ut på at forskerens allerede nærhet til feltet gjør det vanskelig å trekke ut særtrekk og spesielle kjennetegn, da forskeren har for lite distanse til forskningsfenomenet.

Ser vi dette i perspektiv, vil forskningsresultatene være påvirket av mine egne forkunnskaper, tilhørighet og ståsted til det lokale område som studeres. Man kan dermed

stille seg spørsmålet til om resultatene ville blitt annerledes hvis en annen hadde gjort den samme identiske undersøkelsen. Et vanskelig spørsmål å svare ja eller nei på, men samtidig viser det likevel til viktigheten av å redegjøre for bakgrunnen for forskningen og resultatene (Tjora, 2012). Selv om reliabiliteten kan være påvirket av min egen bakgrunn og tilhørighet føler jeg likevel at en slik refleksjon har gitt meg kunnskap til å gå inn i analysen med åpenhet. På en annen side vil forkunnskapene mine være en viktig ressurs i form av forståelsen av feltet. Det vil blant annet kunne gi meg som forsker et fortrinn med tanke på tolkning i analysen, samt gi grunnlag for å stille gode spørsmål til informantene ved at man vil ha forutforståelse av ståstedet i det lokale område. På en annen side vil det også være muligheter for å få tak i gode informanter med godt kjennskap og kompetanse på område. Informantene som er valgt ut i dette studiet er som nevnt strategisk valgt ut. På grunn av mitt kjennskap til område har jeg samtidig kjennskap til en del potensielle informanter. Med tanke på etiske forhold til både meg som intervjuer og til informantene, har jeg bevisst prøvd å unngå å velge informanter som jeg selv har et forhold til. Et eksempel vil kunne være en klubb der det er to juniortrenere, der jeg har et vennskapelig forhold til den ene, men lite kjennskap til den andre, har det falt naturlig å intervju individet der relasjonene er svakere.

Er kvaliteten til informantene gode nok? Spørsmålet angående utvalget, både når det gjelder informanter og klubb vil være viktig å begrunne med tanke på kvaliteten til studiet. I det lokale område er det som nevnt en bestemt toppklubb, med flere breddeklubber i tett nærhet (alt fra 3.divisjon til 5.divisjon). Likevel er det kort avstand, alt fra 15-30 minutter med bil til andre breddeklubber med god struktur og innenfor rekkevidde med tanke på toppklubbens regionale område. Hvorfor har jeg basert studiet på breddeklubbene som ligger tettest innpå toppklubben, da andre klubber i regionen ville kunne vært et bedre alternativ? På en side vil klubbene som ligger lenger unna kunne tilby bedre sportslige rammer og dermed være et interessant objekt med tanke på spillerutvikling som forskningens interessefelt. Grunnlaget for utvalget er dermed tatt på bakgrunn av at jeg ønsker å ta utgangspunkt i det som er kjernen i det lokale område, selv om toppklubben likevel henter eller får tak i utøvere fra andre klubber. I forhold til dette er det dermed ikke nivået til klubbene som i stor grad er kriteriene for utvalget, men heller den geografiske beliggenheten og hvordan klubbene i akkurat dette lokale område fungerer opp imot hverandre og toppklubben. Undersøkelsen vil i denne sammenhengen ha som formål om å bidra til hvordan spillerutviklingen i dette område kan bli bedre, ikke nødvendigvis ståstedet til regionen. Dette vil på en annen side kunne være en helt annen oppgave.

I et slikt studie vil det ofte dukke opp etiske spørsmål, spesielt knyttet til intervjusituasjonen og informantene. Ved et intervju vil det blant annet kunne dukke opp følsomme spørsmål eller kontroversielle temaer det kan være vanskelig å svare på. I forhold til dette blir det viktig å behandle informasjonen konfidensielt slik at bruk og formidlingen av informasjon ikke skader den enkelte informant (Dalen, 2011). Det samme vil gjelde ved for eksempel transkripsjon og videre analyse, ved at man behandler de lagrede dataene trygt, samt slette datamaterialet når det er ferdig behandlet. I tillegg vil det kunne være essensielt å anonymisere informantene allerede ved dette stadiet for å skjule identiteten til vedkommende. For å forsterke anonymitet og konfidensialitet vil det som jeg har nevnt være nødvendig med bruk av vanlig skriftspråk og ikke muntlig språk ved transkriberingen. Dette gjøres blant annet for å sikre at informantene ikke vil føle at forskeren ordrett tar med usammenhengende og forvirret tale som kan fremstås som usikkerhet og mangel på kunnskap. Dette har vist seg å være et vanskelig dilemma og gjort at mange informanter har trukket seg fra undersøkelser tidligere (Kvale & Brinkmann, 2015). Før intervjusituasjonen har jeg informert informantene om kravene til konfidensialitet og anonymitet, samt informantenes frie samtykke og generell informasjon om studiet (Dalen, 2011).

4.5.2 Transparens og refleksivitet

En viktig målsetning med forskningen vil være evnen til å formidle studiet slik at leseren får muligheten til å vurdere kvaliteten på det som er undersøkt. For å begrunne en slik *transparens (gjennomsiktighet)* av forskningen vil det være viktig å reflektere rundt hvordan undersøkelsen er gjort, valgene man har tatt, problemer som oppstår og hvordan eventuelle teorier eller fagstoff har fungert. Dette krever blant annet at jeg som forsker har registrert valg og endringer som har skjedd underveis i forskningen. Når man diskuterer gjennomsiktigheten i studiet vil det samtidig være nødvendig å reflektere over egen forskning og hvordan den framkommer. Forskerens tolkning av datamaterialet vil være påvirket av omgivelser som for eksempel kognitive, språklige teoretiske, politiske og kulturelle bakgrunn. For å øke troverdigheten og gjøre undersøkelsen refleksiv, må man redegjøre for hvordan tolkningen er påvirket (Tjora, 2012).

Et viktig moment ved forskningen har vært utfordringene med uthenting av informanter. Tidspunktet under arbeidet med å finne informanter vil skape utfordringer ettersom det er naturlig at klubber bytter ut trenere eller ledere mellom fotballsesongene

slik at nye individer kommer inn. Kjennskapen disse nye rolletakerne har til klubb og spillere kan skape utfordring for mine resultater. Et annet problem er klubbenes forskjellige struktur. Noen klubber er godt strukturert med mange roller som sportslig leder, spillerutvikler, klubbutvikler og så videre, mens andre klubber kun har en sportslig leder som overordnet rolle for det sportslige. Dette, samt situasjonen ved at flere klubber ikke hadde på plass noen juniortrener eller andre viktige roller i den tidlige fasen under prosjektet, har gjort at informantene fra de forskjellige klubbene har hatt forskjellige roller fra hverandre. På en annen side er alle informantene såpass tett knyttet til det sportslige fenomenet tilknyttet spillerutvikling i det daglige. Dette gjør blant annet slik at vi likevel får uthentet viktige data i forhold til det vi ønsker å undersøke, selv om rollebeskrivelsene til informantene i noen tilfeller vil være annerledes. Jeg har derfor valgt å kategorisere alle informantene utenom trenere som spillerutviklere, selv om de for eksempel både kan ha rollen som sportslig leder og trener.

Profesjonalitet i forarbeidet har vært en viktig bidragsyter i form av at prosjektet har virket godt gjennomtenkt og profesjonelt ovenfor informantene. Et annet viktig element i dette vil også være forskere som kommer i etterkant. Ved at informantene får en god opplevelse eller snakker varmt om studiet som er blitt gjort vil kunne medføre at også andre forskere, men også de samme informantene, vil kunne bli med på et slik prosjekt ved en senere anledning. Et eksempel på en slik profesjonalitet var gjennomføringen av intervjuet. Her var det ene spørsmålet: «I forhold til utøverens idrettslige utvikling, hva kan sies om rollene til:». I dette tilfellet hadde jeg utskåret de sju ulike rollene (for eksempel trener, skole, familie, A-lag) i papir som informantene fikk da jeg gjennomgikk spørsmålet. Dette ble et positivt verktøy ettersom det gjorde spørsmålet mer abstrakt, og gjorde intervju spørsmål mer forståelig for informantene. Et annet viktig bidrag har vært å være ryddig ved kontakt av informantene både i prosessen der jeg har innhentet informanter, og før intervjuene der jeg har vært konkret på hvilke rettigheter og krav til anonymitet og mulighetene for å trekke seg informantene har.

Når det kommer til selve intervjudelen sitter jeg i etterkant med en erfaring om at informantene svarte veldig åpent og var veldig delaktig i intervju prosessen. Dette førte til at vi i mange tilfeller pratet utenfor intervjuguiden. Ved at informantene i stor grad pratet om det de selv var interessert i, kom det også fram mange gode elementer som jeg har kunnet ta med som en del av resultatene. På en annen side, selv om jeg i hovedsak fikk stilt de viktigste spørsmålene fra intervjuguiden, var det også tilfeller der vi begynte å snakke videre om et

annen tema. Dette gjorde det vanskelig, men også naturlig å ikke stoppe informanten for å få tilbake til spørsmålene som ikke ble stilt. I prosessen i etterkant i form av transkriberingen, kategoriseringen og videre inn analyse vil jeg argumentere for at dette ikke har blitt et problem i forhold til funn fra datamaterialet. På en annen side har det vært vanskelig å velge hvilke beskrivelser, erfaringer og råmateriale som skal tas med, ettersom jeg har følt det har vært mange elementer som informantene har snakket om, som har vært essensielt for spillerutviklingen i det lokale område. I resultatkapittelet har jeg derfor valgt å beskrive mye av det informantene forteller om, selv om dette ikke kommer med i form av direkte sitater i oppgaven. I neste kapittel vil jeg presentere resultatene fra studien, samt diskuterer funnene i lys av fagfeltet.

5.0 Analyse

I dette kapittelet vil jeg presentere resultatene fra casestudien i lys av fagfeltet som et rammeverk. Jeg velger derfor å diskutere resultatene inngående i denne delen av oppgaven da jeg føler dette gir et oversiktlig bilde av casen og gir et best mulig utgangspunkt for å besvare problemstillingen. Analysekapittelet er delt inn i samme tematikk som fagfeltet, men delkapitlene under hvert tema vil gjenspeile funnene i oppgaven. Denne kvalitative casestudien vil være tolket ut ifra mitt eget perspektiv og hvilke kunnskaper jeg har tilegnet meg underveis i undersøkelsen.

Spillerutvikling er et sammensatt forskningsfelt med mange faktorer som påvirker hverandre. På grunn av dette vil det være flere deler av kapitlene som overlapper hverandre ettersom de henger tett sammen. Sett ut ifra et overordnet perspektiv fra forbunds- og krets nivå, er kvalitetsklubb og økt trenerkompetanse to viktige elementer i spillerutviklingsarbeidet, spesielt med fokus på breddenivået. Akademiklassifiseringen har også kommet som et viktig bidrag for å øke spillerutviklingen til toppklubbene. Dette skaper grunnlag for en kontekst mellom hva NFF anser som viktige fokusområder og hvordan dette fungerer i praksis innad i klubbene. Toppklubbens- og breddeklubbens utviklingsmiljø vil gi en essensiell forståelse av hvordan spillerutviklingen i område fungerer og vil sammen med punktet vedrørende samarbeid danne et grunnlag for en dypere forståelse om hvordan det lokale miljøet jobber med spillerutvikling som en helhet. Identifisering, selektering og hospitering av de potensielle eliteutøverne vil bli gjennomgått i form av hvordan område utvikler utøvere. Utvikling og de tre begrepene vil være gjennomgående elementer som til enhver tid påvirker utviklingen til den bestemte utøveren i og rundt klubbene. Dette betyr blant annet at kapitlene i stor grad henger sammen, men at det er blitt delt inn i temaer for å gi et helhetlig bilde av det lokale område.

5.1 Spillerutvikling, et overordnet perspektiv på det lokale miljøet

For å kunne svare godt på hvordan fotballspillerne utvikles blir det viktig å ta utgangspunkt i de lokale arenaene og hvilken betydning disse miljøene vil ha på utviklingen. Gagné (2000) påpeker at et talent vil ha egenskaper som systematisk kan utvikles over tid. Utviklingen av slike egenskaper får stor påvirkning fra miljøet man er i og kan dermed ikke begrunnes å bare innebære medfødte egenskaper (Mills et al., 2012). Dette vil i sterk grad henge sammen med studiene både fra Martindale (2005) og Henriksen (2010) da de viser til flere faktorer i miljøet

som vil hindre eller øke sannsynligheten for at utøvere oppnår sitt fulle potensial. Prosessene som skjer i miljøet (Abbott & Collins, 2004) må derfor ses på som en holistisk del av spillerutviklingen (Vaeyens et al., 2008) da flere nøkkelfaktorer ved miljøet har vist seg effektivt på utviklingen av utøvere (Martindale et al., 2007; Martindale et al., 2005). Utviklingsmiljøet til Henriksen (2010) vil dermed ha en sterk sammenheng med forutsetningene for god spillerutvikling.

For å skape en forståelse av det holistiske miljøet vil det i denne sammenheng være viktig å starte med de ulike mekanismene i spillerutviklingen. Dette ses i lys av et overordnet perspektiv på klubbene, før vi går i dybden og analyserer ulike utfordringer ved det lokale områdets utviklingsmiljø. De neste kapitlene vil derfor ikke ta utgangspunkt i å sammenligne hver enkelt klubb opp imot hverandre, men i stedet danne et bilde av miljøets rammeforutsetning og hvordan de overordnede elementene i miljøet, som blant annet kvalitetsklubb og akademiklassifisering bidrar eller skaper utfordringer for spillerutviklingen.

5.1.1 Nivåinndelingen for det lokale område

I denne delen vil vi i første omgang beskrive hvordan område er strukturert i form av nivåinndeling og hvilke rammebetingelser dette vil kunne få for utviklingen av de unge utøverne i område. Nedenfor viser tabellen områdets nivåinndeling fra G16 og opp til seniornivået i område.

Tabell 1: Nivåinndeling fra A-lag og ned til G16 mellom klubbene i det lokale område

	Toppklubb	Breddeklubb 2	Breddeklubb 3	Breddeklubb 4	Breddeklubb 5
A-lag	OBOS-ligaen	3.divisjon	4.divisjon	4.divisjon	4.divisjon
Rekruttlag	4.divisjon	6.divisjon	-	6.divisjon	6.divisjon
G19	Interkrets	-	1.divisjon	Elite	2.divisjon
G19 2	-	-	-	1.divisjon	-
G16	Interkrets	Elite	1.divisjon	1.divisjon	2.divisjon
G 16					
Rekrutt	Elite	-	-	-	-
G16 2	1.divisjon	-	2.divisjon	-	-

Informantene fra toppklubben beskriver i intervjuene at klubben er bygd opp med en klar målsetning om å produsere spillere til A-laget. Både ut ifra egne målsetninger, men også i forhold til handlingsplanen om at toppklubber skal ta vare på de største talentene fra 17 – 21 år (Norges Fotballforbund, 2015), blir det naturlig at toppklubben streber etter å identifisere

og selektere de antatt mest lovende utøverne til eliteavdelingen og gi de en riktig utviklingsplattform i lys av hva det lokale miljøet har å tilby. Dette vil i sterk grad handle om utøvere på G16 og G19 nivået, da dette i mer eller mindre grad vil være aldersspennet som toppklubben rekrutterer ut ifra. I tillegg til å bruke det lokale område som rekrutteringsarena, er klubben bygd opp med en egen yngre-avdeling i motsetning til mange andre toppklubber, som kun har lag fra G16 og oppover. Denne avdelingen strekker seg helt ned til de yngste årsklassene og inn i ungdomsfotballen, som gjør at de har rekrutteringsmuligheter også innad i egen klubb.

Som tabellen viser er det store nivåforskjeller mellom toppklubben og breddeklubbene i det lokale område. Toppklubbens seniorlag spiller i sesongen 2018 i OBOS-ligaen (nest øverste divisjon i Norge), mens den nærmeste utviklingsarenaen ligger to divisjoner under. Samtidig ser vi at de resterende breddeklubbene ligger på samme nivå som toppklubbens rekruttlag. Dette betyr at det kun er en av de fire breddeklubbene som kan tilby et annet utviklingsnivå utenom det toppklubben allerede har muligheten til på seniornivået. Ser vi det isolert fra toppklubben sin side er det et markant skille mellom A-laget og rekruttlaget til klubben. Det betyr at det er stor avstand fra A-laget og ned til den nærmeste utviklingsarenaen for G19 spillerne som trolig skal bli de neste elitespillere i klubben. I et utviklingsperspektiv bør man strebe etter å finne den riktige utviklingsarenaen i forhold til ferdighetene (Andreassen & Wadel, 1989). Ettersom det kun er en av breddeklubbene som kan tilby et bedre seniornivå, vil det tolkes som om det lokale område i mindre grad har en optimal utviklingsstige for utøverne som skal progressere opp mot et elitenivå. At det lokale område burde være basert på en slik utviklingsstige kommer godt frem hos en av informantene:

«I den ideelle verdene så hadde den ene breddeklubben berget plassen i 2.divisjon, og så hadde vi hatt god nok spillermateriell til å hatt enten den ene eller den andre klubben i 3.divisjon. Så ville de andre klubbene vært 4.divisjonsklubber ... så hadde man sendt spillere opp på det nivået som passet best» - Trener 1, toppklubb

Som vi ser i tabellen vil det i motsetning til seniornivået se ut som det lokale område har en jevn utviklingsstige når det kommer til nivåinndeling blant G16 og G19 lagene hos klubbene. I forhold til forskningen på feltet vil dette kunne være gunstig da man vil ha spillere som har ulikt ferdighetsnivå og i stor grad vil utvikle disse ferdighetene i et ulikt tempo, basert på alder (Helsen et al., 2005), treningsmengde (Ericsson et al., 1993) og treningskvalitet i form av trenerkompetanse (Côté, 1999; Côté & Fraser-Thomas, 2008). I forhold til nivåinndelingen

mellom klubbene vil dette bety at de unge utøverne i område ikke trenger å gjøre et klubbbytte i tidlig alder, ettersom breddeklubbene har en kamparena og en utviklingsstige som vil kunne ligne toppklubben fram til et visst nivå. På en annen side ser vi at en av breddeklubbene kun har et G16 lag, noe som betyr at det er utviklingsarenaer i området som ikke er fullt dekket opp.

I et spillerutviklingsperspektiv fram mot et eventuelt elitenivå vil det, ut ifra tabellen, kunne se ut som det kan være vanskelig å danne en god overgang til OBOS-ligaen når man skal gå fra å være junior- til seniorspiller i område, da det ikke er noe mellomledd mellom OBOS-ligaen og ned til 3.divisjon. I mange tilfeller vil det være for stor avstand mellom nivået fra OBOS-ligaen til 3.divisjon, toppklubbens rekruttlag eller de andre breddeklubbene som spiller i 4.divisjon, slik at utviklingsplattformen ikke står i stil med ferdighetsnivået til utøveren. Med tanke på at de fleste på rekruttlaget til toppklubben er juniorspillere, vil det kunne argumenteres for at 4.divisjon senior, ikke er det nivået man har problemer med å tilpasse seg til. En av informantene fra breddeklubben forklarer dette på følgende måte:

«[...] døra fra junior her og opp i treningsgruppa til 4.divisjon, den er så ... det er ikke noe avstand, døra står på vidt gap ... gjør du det godt på junior, har du gode holdninger ... eee ... kommer du for å trene og ikke bli trent, så er du nesten velkommen opp på A-lagstreninger» - Spillerutvikler, breddeklubb 3

Det er vanskelig å argumentere for at de unge spillerne som er på et visst nivå ikke klarer overgangen til 4.divisjon menn. Samtidig vil det også kunne diskuteres om det øverste nivået for G19 (interkrets) er på høyde med, om enn ikke bedre utviklingsarena enn det et seniornivå i 4.divisjon vil være. Det vil i så fall ikke være utviklingen fram til seniornivåene til breddeklubbene som vil være utfordrende, men fra dette nivået og opp til toppklubbens nivå. Sett ut ifra det lokale område vil det se ut som område mangler vesentlige nivåer for å danne en optimal utviklingsstige hos den enkelte utøver.

Tabell 1 viser utviklingsmiljøets overordnede nivåinndeling. I forhold til et spillerutviklingsperspektiv vil det dermed være interessant å se på hvordan klubbene, bestående av ulike utviklingsarenaer, vil kunne interagere for å danne gode forutsetninger for å utvikle utøverne i område. I den forbindelse vil det være viktig å først danne en forståelse og et mer nyansert bilde av mekanismene rundt spillerutviklingen i område, før vi går mer i

dybden i de nye tiltakene som både skal bedre spillerutviklingen for toppklubben og breddeklubbene i område.

5.1.2 Rammebetingelser for det lokale miljøet

Rammebetingelsene beskriver klubbene i form av likheter og ulikheter mellom toppklubben og breddeklubbene. Dette danner et ståsted for det lokale område og et grunnleggende bilde for hvilke forutsetninger klubbene har for god spillerutvikling.

I forbindelse med toppklubben er klubben i motsetning til mange andre toppklubber, som kun har lag fra G16 og oppover, strukturert i to avdelinger, en yngre- og en eliteavdeling. Avdelingen for de yngre utøverene tar hånd om aldersgruppene gjennom barne- og ungdomsfotballen. Denne delen av klubben er adskilt fra eliteavdelingen både når det gjelder økonomi og retningslinjer med tanke på barneidrettsbestemmelser. Strukturen til denne delen av klubben vil kunne anses på samme måte som en ren breddeklubb i form av foreldretrenere og frivillig engasjement. Som helhet har klubben på mange måter et tett samarbeid og gode relasjoner mellom yngre- og eliteavdelingen. Toppklubben er strukturert med trenerutviklere i både barne- og ungdomsfotballen. Samtidig som de har roller som keepertrenere også i ungdomsfotballen, har begge avdelingene i klubben en spillerutvikler. Breddeavdelingen i klubben er kvalitetsklubbssertifisert, mens eliteavdelingen jobber opp imot akademiklassifiseringen.

Både ved den yngre avdelingen og eliteavdelingen har klubben heltidsansatte som styrer organisasjonen. Et viktig fundament som skiller toppklubben fra breddeklubbene i studien er at eliteavdelingen har lønnsutgifter som blant annet må dekke profesjonelle elitespillere på A-lag, samt trenere på dette nivået. På en side kan toppklubben i dette område ses i sterk sammenheng med breddeklubbene i område ettersom det er lite økonomiske midler som brukes på trenere, og spillere utenom den profesjonelle avdelingen. Det som eventuelt dekkes er som regel trenerskolering og generell godtgjørelse. Breddeklubbene i område begynner ikke før i ungdomsfotballen å betale ut godtgjørelse til blant annet trenere, på samme måte som toppklubben. Dette vil blant annet si at breddeklubbene i hovedsak er tuftet på engasjement, frivillighet og i stor grad foreldretrenere. Det er kun en av de fire breddeklubbene som har heltidsansatte i organisasjonen, denne klubben er også kvalitetsklubbssertifisert. Store deler av inntektene til disse stillingen kommer via turneringer som klubben arrangerer selv. Et interessant funn er dermed at toppklubben i hovedsak er bygd

opp på samme måte ved at det er foreldretrenere, spesielt i barnefotballen, før de i større grad ansetter trenere når man kommer opp i ungdomsfotballen. Når informantene ble spurt om rammebetingelser i klubben i form av ressurser og eventuelle utfordringer forhold til dette, er det interessant å se på ståstedet til toppklubben:

«[...] altså ... en del av dette går jo på ressursbiten i forhold til at vi som driver på her er i full jobb ved siden av ... (Opphold) ... vi får jo ikke lønn for å være her en gang ... og det er ikke derfor jeg driver med dette heller, men det er som jeg sier ... At vi kunne aldri sammenligne oss med Rosenborg, men vi kan sammenligne oss med å være dyktig nok på det som er gratis, det å trene og det å på en måte prøve å legge til rette så bra som mulig [...]» - Trener 1, toppklubb

Jeg tolker det slik at toppklubben må ses på som en liten klubb i lys av store eliteserielubbene som blant annet Rosenborg, Brann, Molde og Strømsgodset med tanke på de økonomiske rammene i forhold til klubbene som spiller OBOS-ligaen (Bolstad, 2015; Folvik, 2017; Friberg, 2017). Ståstedet til denne toppklubben, sammenlignet med rammebetingelsene til de større toppklubbene i landet, gjør det vanskelig for klubben å sammenligne og praktisere spillerutviklingen på samme måte. Klubben har en annerledes oppbygging og et helt annet utgangspunkt. Som vi ser forteller informanten at de ikke kan sammenligne seg med de store klubbene, men at de likevel kan være dyktige på det som er «gratis». I forbindelse med at de må jobbe ved siden av rollen som trener i klubben, kan det tolkes som om de er opptatt av at treningen og tilretteleggingen opp imot utøverne, må være av god kvalitet. Dette, da de mangler ressurser til å bruke ekstra tid på blant annet analyse og tettere oppfølging av enkeltindividet, noe for eksempel Rosenborg vil ha større forutsetninger for å gjøre (Aalberg & Sæther, 2016).

I forhold til toppklubbens struktur medgir informantene at de blant annet streber etter å ha en systematisk og tilrettelagt treningshverdag for utøverne. På en annen side kommer det fram at de likevel føler de kan bli enda bedre på konkret individuell oppfølging, enda bedre på målsetninger og flinkere til å analysere og dermed kunne gå dypere på hvert enkelt individ. På grunn av manglende ressurser i form av at trenerne samtidig med å være trener i toppklubben, også må ha en heltidsstilling ved siden av, kan det dermed se ut som man til en viss grad føler man mangler tid til å følge opp utøverne i like stor grad som man ønsker. I dette tilfellet kan det tolkes som om toppklubben mangler bestemte roller som vil kunne gi de en ekstra dimensjon når det kommer ressurstilgang i den profesjonelle avdelingen. Et dilemma i den

forbindelse er de økonomiske barrierene som for eksempel vil hindre klubben i å ha heltidsansatte trenere utenom A-laget, som i dette tilfellet på G19 nivået. Dette er et konkret element som informantene ser på som en barriere for å gi utøverne en enda bedre oppfølging og tilrettelegging.

Selv om informantene påpeker utfordringer knyttet til økonomiske ressurser og muligheten for ytterligere å følge opp utøverne, vil ikke dette si at eliteavdelingen har en dårlig tilnærming til utviklingen av de unge spillerne. Som vi ser vises det at informantene i klubben er tydelige på hva de kan bli bedre på. På en annen side er klubben som en helhet en sterk kompetansearena med tanke på skolering av trenere både på yngre- og eliteavdelingen:

«[...] det er viktig å ha riktige trenere til riktig aldersgruppe ... (Opphold) ... Der må man vise tydelig til trenere at, det er spillerutvikling som er det viktigste, ikke resultatet ... (Opphold) ... Det vi er flinke på, det er å finne riktige trenere ... det er vi gode på ... og så er vi som klubb veldig ... vi kan alltid bli bedre, men vi er flinke til å ha et system, som et dropbox-system. Vi har et spillerdokument og spillestildokument om hvordan vi ønsker å spille fra A-lag og helt ned» - Spillerutvikler, toppklubb

Sitatet gjenspeiler grunnleggende intensjoner ved hvordan toppklubben jobber med spillerutvikling og viser til at de etterstreber å danne en god klubbstyrt struktur i organisasjonen som en helhet. Samtidig er klubben ivrige på at de vil ha trenere helt ned i 6-7 års alderen som har vært på trenerkurs. Om ikke alle så er de aller fleste i klubben sertifisert med trenerkurs UEFA C (grasrottrener) i barne- og ungdoms fotballen, mens de har trenere og roller i eliteavdelingen som har UEFA B- og A-lisens.

Et viktig fundament, både hos breddeklubbene og toppklubben, er at trenerkompetanse er essensielt for utøvernes spillerutvikling i klubbene (Côté, 1999; Côté & Fraser-Thomas, 2008; Norges Fotballforbund, 2015). Toppklubben føler seg dyktig til å hente inn gode nok trenere, skolere de, men samtidig utvikle de i klubben, ved at de blant annet har spiller- og spillestildokumenter som trenere bruker som retningslinjer. I samsvar med det vi senere skal ta for oss med hensyn til kvalitetsklubbprosjektet, vil det kunne tolkes som dette danner en rød tråd i klubben, fra A-laget og ned til de yngre rekkene. Spørsmålet om dette videreføres i praksis blir likevel vanskelig å konkludere med. I forhold til at klubben også jobber opp imot akademisk klassifisering, spesifikt med tanke på eliteavdelingen, tyder det på at klubben følger opp med trenerkompetanse og oppfølging av trenere nedover i systemet. Samtidig med at de har to trenere med UEFA A-lisens i tillegg til skoleringen til hovedtrener og

assistenttreneren for A-laget, har klubben i samsvar med kvalitetsklubbserifiseringen i yngreavdelingen også skolering av trenere nedover i systemet også. I tillegg har de en spillerutvikler for både yngre- avdeling og en for eliteavdelingen som koordinerer og følger opp spillerne.

Når det kommer til breddeklubbene i område ble de blant annet stilt spørsmålet om tilgangen på ressurser og hvilke barrierer eller utfordringer dette har for rammebetingelsene i klubben. Der toppklubben er en kompetansearena med tilgang til utdannede trenere og en organisasjon med flere heltidsansatte, vil breddeklubbene ha et annet utgangspunkt. Som nevnt har kun en av de fire breddeklubbene heltidsansatte stillinger i sin organisasjon. Denne klubben er som både toppklubben og de andre breddeklubbene tuftet på foreldretrenere og mer eller mindre frivillig engasjement i forhold til de sportslige rollene i klubben. To av informantene kom med et godt eksempel på utfordringen vedrørende rammebetingelsene, slik mange av de andre informantene også redegjorde for:

«Vi har en foreldre som er veldig kompetent og dyktig i mange områder som har god erfaring fra fotballen selv, men fordi sønnen hans ikke er god nok, så syns han det er håpløst å bruke så mye tid på dette. Så ... det er kanskje den største utfordringen sånne små klubber har ... få trenere. Å få folk til å bruke tid nok» - Spillerutvikler, breddeklubb 4

«Det er store utfordringer ved at vi ikke er profesjonelle nok ... (Opphold) ... og det kan vi ikke forvente heller, det er vanlig folk som bruker fritiden sin på nesten alt ... jeg har vært litt betalt for å ha ulike roller, men det er jo småpenger [...]» - Spillerutvikler, breddeklubb 2

Som det kommer fram blant flere av breddeklubbene så er de i større grad tuftet på frivillighet i form av at de administrative roller ikke dekker heltidsstillinger som toppklubben og en av de fire breddeklubbene har. På en annen side ser vi at toppklubben og breddeklubbene, utenom å ha heltidsansatte i organisasjonen, i hovedsak er strukturert på samme måte. Ulikhetene framkommer ved at toppklubben er systematisert ved roller som trener, trenerutvikler, spillerutvikler og så videre, mens breddeklubbene i større grad få personer deler på flere av disse rollene.

Informantene i breddeklubben sier at de har utfordringer i form av ressursmangler som skal dekke de ulike rollene i klubben. Det kan se ut som det er vanskelig å få nok frivillige til

å bruke tiden som kreves. Vi ser at toppklubben likevel klarer å opprettholde trenertilgangen, selv om de til dels er strukturert på samme måte. På basis av ressurstilgangen vil det kunne tolkes som om toppklubben allikevel, og som tidligere nevnt, etterstreber å få kvalitet ut av den tiden de har. Et viktig fundament vil dermed være god treningskvalitet, kontra mange treninger med dårlig kvalitet (Walfridson, 2014). I forhold til forskningen på område vil treningskompetansen til trenerne dermed få vesentlig stor betydning (Côté, 1999; Côté & Fraser-Thomas, 2008). På samme måte vil man også kunne utfordre breddeklubbene til å tenke på samme måte. Hvis tidsbruken gjør at det er vanskelig å danne god mengdetrening, hvorfor ikke ha bedre kvalitet på de få øktene som blir tilgjengelig? Burde man ikke i den grad det er mulig, fokusere på trenerkompetanse og gjøre tiden de har til disposisjon mest mulig kvalitativ og effektiv?

Oppsummert er det tydelig at det er utfordringer knyttet til trenertilgang og elementet med å få flere foreldre til å bidra i spillergruppen. Ressursmangel i form av tidsbruk er et tydelig element i forbindelse rammebetingelsene i klubbene. Den økonomiske situasjonen vil i sterk grad forklare dette. Et interessant moment er likhetstrekkene i forhold til at toppklubben også er bygd opp slik at trenerne i stor grad må ha jobb ved siden av engasjementet som trener i klubben. På en annen side ser det ut som om tilgangen på trenere og det å få folk til å bruke tid nok vil kunne være et mindre problem hos toppklubben. Et interessant moment som det dermed blir viktig å ta med videre, er om de administrative rollene som det toppklubben og breddeklubb 3 har, gjør det lettere for klubben å danne god sportslig praksis?

Ser vi det lokale miljøet som en helhet, vil det naturlig nok være store forskjeller mellom toppklubben og breddeklubbene i undersøkelsen, både når det gjelder nivå, tilgang på ressurser og ressursmangel. I motsetning til toppklubben, er det flere av breddeklubbene som ikke er strukturert med spesifikke roller som blant annet spillerutvikler og trenerutvikler. Disse rollene blir enten ivaretatt sammen med andre oppgaver i klubben, eller gjøres på frivillig basis av en eller flere med stort engasjement og relasjoner til flere alderstrinn i klubben. Samtidig ser vi at det er mange likheter i forhold til den helhetlige strukturen i form av foreldretrenere og ingen heltidsansatte trenere i ung alder. I forhold til dette forteller både topp- og breddeklubbene om like problemområder, men med ulike utfordringer da breddeklubbene sliter med trenertilgang, mens toppklubben mangler ressurser til bedre oppfølging. Det er vanskelig å skulle sammenligne topp- og breddeperspektivet, men som en

helhet blir det dermed viktig å se videre på hvordan de ulike tiltakene fra NFF og TFS har betydning for disse rammebetingelsene.

5.1.3 NFF kvalitetsklubb

Spillerutvikling er essensielt både i krets, bredde- og toppfotballen (Norges Fotballforbund, 2015). Dette vises tydelig ved at både NFF og TFS har kommet med tiltak som kvalitetsklubb, trenerveileder og akademiklassifisering som både skal heve kompetansen på breddenivået og toppnivået. Tiltakene kan oppfattes som viktige elementer vedrørende hvordan klubbene arbeider angående spillerutvikling mot føringene som kommer fra forbund- og krets nivå. I hvor stor grad gjør tiltakene fra NFF og TFS seg gjeldene i det lokale område? I det følgende kapitlet vil jeg dermed redegjøre for bredde- og toppklubbens tanker og erfaringer knyttet til disse tiltakene. Dette vil gi et mer helhetlig bilde av det lokale områdets struktur og rammeforutsetning.

Selv om spillerutviklingen er viktig i krets, bredde- og toppklubbene (Norges Fotballforbund, 2015), kan det kan se ut som forskningsfokuset i stor grad har basert seg på nasjonale arenaer og toppklubber (Relvas et al., 2010; Sæther, 2010, 2016, 2017; Vaeyens et al., 2008; Vaeyens et al., 2006). Det er 374 093 registrerte fotballspillerne i landet, størsteparten utøvere i breddeklubber. Av de som ender opp i toppfotballen er det et fåtall som har en toppklubb som moderklubb (Gammelsæter & Ohr, 2002), noe som også viste seg gjeldene fra et tidligere studie, der unge utøvere i hovedsak representerte klubber fra lavere divisjoner som ikke anses som toppfotball (lavere enn dagens 2.div) (Drillo, Larsen, Natvig & Sigmundstad, 1998). Dermed anser man at størsteparten av utviklingsarenaen i ung alder vil bestå av breddeklubber. Ser vi på tabell 1, ser vi også at dette er tilfellet i det lokale miljøet i undersøkelsen. I forhold til spillerutvikling vil det da være naturlig å fokusere på de utviklingsarenaene der man mangler kompetanse til å utvikle gode utøvere. Mengdetreningen som skjer i klubbhverdagen og kvaliteten i dette feltet har en avgjørende effekt på utviklingen og ferdighetene til utøverne (Côté, 1999; Côté & Fraser-Thomas, 2008; Ericsson et al., 1993). Hvordan kan vi øke denne kvaliteten? NFF kvalitetsklubb og fokuset på trenerutvikling er i den forstand en interessant og nytt satsningsområde innenfor spillerutviklingen (Norges Fotballforbund, 2016). For å sikre verdigrunnlaget til NFF tilsies dette økt kompetanse og engasjement i breddeklubbene slik at man kan rekruttere gode nok utøvere til toppfotballen (Norges Fotballforbund, 2012).

Kvalitetsklubbprosjektet er et interessant tiltak som setter breddeklubbene i fokus. Økt fokus på skolerte trenere og danne god struktur innad i klubber ligger som en elementær del av tiltaket fra NFF. Trenerveilederen i denne sammenhengen bidrar til å bedre spillerutvikleren siden man da har en rolle som vil følge opp trenere etter de har vært innom kompetansehevende tiltak som for eksempel trenerkurs eller seminarer (Norges Fotballforbund, 2015). Hvis vi tar med oss elementer fra informantene fra kretsen, vil vi se likhetstrekk mellom handlingsplanen og forskning vedrørende trenerkompetanse:

«Kvalitetsklubb stiller krav til blant annet trenerkompetanse ... og man blir hvert fall ikke dårligere trener av å gå på trenerkurs. Og når klubben da sender alle 8-årstrenerne på gutt- og jentesiden inn på grasrottrener del 1 og del 2 ... så tror man jo at produktet til de 8-åringene har blitt litt i grann bedre og at de får bedre fotballtreninger» - Fotballkretsen

«[...] man vil jo øke toppnivået og bunnivået til breddeklubbene betraktelig ved at man får skolering ... en ting er jo skolering, men at alle begynner å dra i samme retning og at klubben snakker med seg selv internt» - Fotballkretsen

I sammenheng med handlingsplanen ser vi to tydelige målsetningen med kvalitetsklubbprosjektet. En av de er å gi klubbene en bedre plattform for å utvikle spillerne i form av å fokusere på trenerskolering i så tidlig alder som mulig. Ser vi på forskning vil et økt fokus på trenerutdanning kunne begrunnes ut ifra et utviklingsperspektivet om at trenerens kompetanse i ung alder er avgjørende for forutsetningene for å oppnå fullt potensial (Côté, 1999; Côté & Fraser-Thomas, 2008). Ved at breddeklubber får økt kunnskap i utviklingsarbeidet vil dette både kunne føre til bedre forutsetninger i tidlig alder, men samtidig gagne de utøverne som ikke blir selektert til kompetansearenaene, som i hovedsak vil være toppklubb og nivåene innenfor landslagsskolen, når ungene blir eldre. Selv om skoleringen på en side er viktig for å øke kvaliteten hos breddeklubbene, vil det samtidig være essensielt at klubben drar i samme retning. Retningslinjene for å bli en kvalitetsklubb krever sportslige og administrative dokumenter på hvordan klubber jobber som en helhetlig organisasjon. Ved at tiltaket til NFF ikke bare stiller krav til trenerskoleringen, men også hvordan klubben er strukturert, vil dette kunne føre til en bedre organisering der klubben er «sjefen».

På samme måte vil dette kunne ses i sammenheng med det lokale område, ved at klubbene skaffer seg trenerkompetanse og en god organisasjonsstruktur. Dette vil kunne gjøre at det lokale område blir mer helhetlig, der forutsetningene for den enkelte utøveren, er uavhengig av hvilken klubb man er i. I intervjusituasjonene dukket stadig temaet kvalitetsklubb opp. Som vi vet fra før, er yngres-avdelingen til toppklubben sertifisert som kvalitetsklubb, samt en av de fire breddeklubbene. Informantene ble blant annet stilt spørsmålet om sine tanker rundt tiltaket:

«Ja, det er helt fantastisk ... og det er grunnen til at de andre landene er lengre fram enn Norge, det er at de har kompetente trenere lengre ned i systemet ... (Opphold) ... vi må gjøre det beste ut av hva vi kan (i forhold til å ha betalte trenere). Og hvis det er tilbud med gratis trenerkurs, veiledning og trenerkoordinator som følger opp ... eee ... det er hvertfall en start ... det er det» - Spillerutvikler, toppklubb

«Jeg synes det er kjempebra. Jeg tror at det er alfa og omega ... potensielt skal du ha foreldre som trenere, det er vi helt avhengig av ... så det å komme inn med en kultur der vi har trenerveiledere i klubbene der man tar grasrottrenerkurs i klubb der man kan samle trenere i klubb ... ha en kveld der man får innputt og har en trenerveileder som kan være med ... å påvirke. Så jeg tror at det løfter foreldretrenere ... for de er vi helt avhengig av ... de er en vanvittig god ressurs» - Trener 1, toppklubb

«Jeg synes det er helt genialt jeg ... vi er ganske stolte av det. Og jeg synes det er veldig bra at vi har blitt det, for å bevise at vi må jobbe enda hardere for å for eksempel få trenerne sendt ut på kurs» - Spillerutvikler, breddeklubb 3

Både toppklubben og den ene breddeklubben virker som om de har et godt inntrykk av tiltaket. Spesifikt for alle tre informantene er fokuset på trenerkompetansen og hvor viktig dette er med tanke på å bedre spillerutviklingen. Som vi også ser står dette i samsvar med hva informanten fra kretsen uttaler som et viktig element til utviklingen av breddeklubbene. I forhold til de andre breddeklubbene som enda ikke er kvalitetsklubber, ble informantene stilt spørsmålet om hvordan de arbeider med tiltaket og generelt skoling i klubben:

«Vi holder på med kvalitetsklubb, så vi kjenner jo de krava som ligger i det. Vi prøver jo på en måte å oppfylle de, og vi er ikke langt unna. Men nå har jo fotballforbundet jekka litt på kravene etter slik det var først. Før var det jo grasrottrener hele veien, men nå holder det egentlig med ungdomsfotballen ... men vi oppfordrer stadig trenere til å ta kurs, men det er vanskelig ... det er vanskelig å presse de til å ta kurs fordi i veldig mange tilfeller er man fornøyd med å i det hele tatt få en som vil være trener, eller være hovedansvarlig ... og da man i tillegg skal da si takk, men du må også i tillegg gå på kurs et par helger» - Spillerutvikler, breddeklubb 5

«Ja, vi har kikket på det. Også har vi jo ... toppklubben er veldig villig til å dele sitt ... de har en svær sann perm med øvelser og sånne ting. Poenget er bare det at det er utopisk i sånne små klubber å få det til fordi ... i 13 års gruppen ... kontra toppklubbens, så er det så stor forskjell. Vi kan ikke drive med de samme tingene. Vi får prøve å skrive det om igjen til vårt system, i forhold til hva som er mulighetene, men ... man må huske på at for 12, 13 års alderen så har vi fortsatt spillere som er der for at mor og far mener de skal være med på en aktivitet. Da er man ikke i toppklubben, men i breddeklubben. Det er erkjennelsen, og vi kan ikke drive å splitte gruppen hele tiden» - Spillerutvikler, breddeklubb 4

Som det kommer fram har begge klubbene kjennskap til tiltaket, enten i form av at de jobber mot en sertifisering eller har kikket på muligheten. I motsetning til de andre informantene kommer det tydelig fram visse problemområder, spesifikt knyttet til tilgangen på trenere og klubbstrukturen. Det er positivt at toppklubben allerede er sertifisert, og villig deler ut dokumenter slik at breddeklubbene kan lære og bruke dette som veiledning i egen klubb opp imot kvalitetsklubbserifiseringen. I den forbindelse kan de få en mer lik struktur blant klubbene i område. Samtidig forklarer den ene informanten hvordan en kvalitetsklubb ikke bare øker trenerkompetansen i klubben, men hvordan den påvirker klubbens struktur som medfører en sterkere organisasjonskultur og gjør det lettere å opprettholde og videreføre en god organisasjon innad i klubben.

På en annen side kommer det som nevnt fram ulike utfordringer som ligger i breddeklubbene. Vi kan tolke dette dit hen at det ville være vanskelig for klubbene å oppfylle kravene til kvalitetsklubb viss retningslinjene til NFF ville krevd grasrottrenerkurs i alle ledd. Tilgangen på trenere, og da i stor grad tilgangen til foreldretrenere som er villige til å påta seg det ansvaret viser seg i dette tilfellet å være en utfordring. Selv om kravene har endret seg, vil det likevel være en utfordring med å kreve at foreldre bruker av sin fritid på trenerutdanning

I sammenheng med kvalitetsklubbprosjektet ser vi at det kan være utfordringer også knyttet til nivåforskjeller og grunnlaget for å være med på fotballaktiviteten. Det er vanskelig å konkludere i forhold til dette, men det kan stilles spørsmål om det i mange tilfeller vil være

lettere for toppklubben kontra breddeklubbene. Er det vanskeligere å oppnå kvalitetsklubbssertifisering for breddeklubbene fordi man ikke er toppklubb? Som vi har sett, har også toppklubben utfordringer knyttet til ressursene sine, men klarer likevel å opprettholde en god klubbstyring. Ved at breddeklubbene kanskje ikke er like systematiserte som toppklubben, kan dette være et problemområde som utgjør forskjellen på hvor langt man som klubb har kommet med gjennomføringen av kvalitetsklubbprosjektet.

Informantene i undersøkelsen viser enighet tilknyttet god trenerkompetanse. En av informantene med tilknytning til en av breddeklubbene uten sertifisering beskriver en konsekvens av hva mangel på dette kan medføre. Laget har fått frem flere spillere innenfor landslagsskolen i perioden:

«Skikkelig gode trenere i fra bunn av ... fy flate ... strålende trenere ... bygger et grunnlag fra bunn, men det er jo bare den generasjonen da. De som kommer under ... ja, ok ... de ser litt opp til de andre så da får man to, tre (nye gode utøvere i klubben) ... eee ... og så blir det svakere og svakere og svakere helt til det kommer tilbake et trenerteam som ... (Opphold) ... gir alt» - Spillerutvikler, breddeklubb 2

Beskrivelsen til spillerutvikleren vil i sterk grad relateres seg til hva kretsen blant annet vil oppnå med tanke på at klubben selv skal være klubbstyrt og arbeide opp imot en sterk klubbstruktur. Her er målsetningen i større grad å få kontinuitet i form av kompetanseheving hos foreldretrenerne. På en annen side kan man stille spørsmålet til om kvalitetsklubbprosjektet til enhver tid lykkes med å danne god klubbstruktur og gode sportslige rammer for klubbene som er sertifisert:

«[...] men sånn i forhold til kvalitetsklubb har jeg ikke merket noe spesielt ellers i min hverdag som trener hvertfall. Så blir det sånn at mye er overlatt til meg ... (Opphold) ... Jah ... hva skal jeg si om det da. Jeg må jo nesten være helt ærlig på det at ... jeg ikke har følt så mye på det. Har ikke det. Vet at vi har fått mange nye roller og nesten så det går meg litt hus forbi. Gjør det ... eee ... nå føler jeg det kanskje er mer administrativt kanskje. Men så er vel målet at det skal bli bedre på trener- og spillerutviklingsiden også» – Trener, breddeklubb 3

Informanten er tydelig på at kvalitetsklubbprosjektet til klubben ikke i like stor grad har gitt avkastning på blant annet sportslige tilbud eller tilrettelegging. Som informanten også beskriver, kan det tolkes som om klubben enda ikke har fått alle rammene på plass ved at de

for eksempel har brukt mye ressurser på å få de administrative rollene i orden. Dette kommer også frem hos den andre informanten i klubben:

«[...] fordi denne klubben er jo en klubb som har drevet godt ... vi har drevet godt og har en god økonomi, men så har sporten blitt glemt. Litt sånn ... flyttet litt til siden ... Utviklingen på spillerne har blitt glemt ... vi har bare latt det ligge på hovedtrenerne ... og det er litt min rolle også, at jeg skal komme inn [...]» - Spillerutvikler, breddeklubb 3

Et annen forklarende element vil være at klubben, som mange andre breddeklubber, har få ansatte som må inneha mange ulike roller i klubben. I dette tilfellet virker det som om klubben har fått på plass en god administrativ organisering, men at det ikke har ført til noe løft i spillerutviklingen. Kan man stille seg kritisk til manglende kompetanse på dette område? Som et eksempel, vil det være ledere i klubben som har erfaring fra næringslivet, det har vært positivt for strukturen av organisasjonen, men at kompetansen vedrørende spillerutvikling har blitt satt til side. I lys av kvalitetsklubbprosjektet kan det se ut som klubben har blitt mer profesjonalisert, men at man faktisk mangler kompetanse på det de trenger kompetanse på, utvikling av spillere.

Som en tendens hos alle breddeklubbene vi har snakket med, er det en informant som fremhever mye av det som går igjen med tanke på at breddeklubbene har mange problemområder internt. To av informantene gir eksempler på at det kan være store forskjeller fra teori – praksis, sett ut ifra handlingsplanene og over til hvordan breddeklubbene jobber:

«Klubben har ikke styringen. Det er ikke klubbstyrt. Det blir trenerstyrt ... og det er det som har vært det store diskusjonstemaet i de siste 10 årene» - Spillerutvikler, breddeklubb 2

«[...] det er veldig mange gode tanker som tenkes på krets nivå og forbunds nivå og sånt, men veldig liten følelse av hvordan hverdagen er i småklubbene ... (pause) ... de kjenner ikke helt til hverdagen» – Spillerutvikler, breddeklubb 4

I dette tilfellet kommer klubbstyring som et viktig element inn i bildet, der det kan tyde på at det vil være vanskelig å videreføre klubbens filosofi og sportslige plan, når det er mange individer som har ansvar for en rekke alderstrinn og grupperinger i egen klubb. Dette er noe

som i mange tilfeller vi gå utover den praksisen som klubben har blitt enige om og direkte får en konsekvens for spillerutviklingen ved at det ikke er noe kontinuitet i trenerkompetansen til trenerne i klubben.

Kvalitetsklubb har fokus på økt trenerkompetanse og klubbstyring som skal bidra til at klubbene får en sterkere organisasjon med mer struktur og en gjennomslagskraftig sportslig plan som vil skape kontinuitet og fremgang. Det kan likevel tyde på at kompetansen og en effektiv utnyttelse av de tilgjengelige ressursene, samt en fungerende organisasjon som toppklubben allerede har, i mindre grad er til stede hos breddeklubbene. Dette medfører blant annet en større og vanskeligere endringsprosess for å tilnærme seg kvalitetsklubbssertifiseringen. Breddeklubbene i område som er mindre klubbstyrt, men i større grad trenerstyrt, får flere utfordringer når de skal tilnærme seg kvalitetsklubbprosjektet, i motsetning til toppklubben som allerede har en god klubbstyrt hverdag.

Da det kan være stor forskjell mellom teori og praksis, vil det i likhet være forskjell mellom føringene fra forbund og kretsen opp imot det som faktisk skjer i breddefotballen i område. I dette lokale område er det en av de fire breddeklubbene som har tittelen som kvalitetsklubb selv om flere av klubbene har ambisjoner om å jobbe mot en slik sertifisering. Flere av informantene viser til at det kan være visse problemområder som kan hindrer klubber i å rette fokuset sitt på kvalitetsklubbprosjektet ettersom de har en rekke utfordringer som må løses først. Det er liten tvil om at kvalitetsklubbprosjektet kan bidra til at flere i breddefotballen får kompetansen som trengs for å utvikle gode nok utøvere. utfordringen vil likevel ligge på hvordan man skal gå fram for å heve kompetansen innad i disse klubbene, da de allerede har andre problemområder som synes å oppta klubbhverdagen. Selv om målsetningen med kvalitetsklubbprosjektet i stor grad skal danne gode rammer for klubbstyring, samt øke kompetansen i klubbene, ser vi at dette ikke er tilfellet i dette område enda. Et viktig moment vil dermed være at tiltakene fra forbund- og kretsnivå ikke bør forstås som tvang hos breddeklubbene, men at de det som nødvendig og viktig for at klubben skal utvikle seg i riktig retning, og ikke gjennomføres fordi dette er pålagt.

Vi har foreløpig tatt for oss kvalitetsklubbprosjektet. Tiltaket til TFS vil i denne sammenheng også være et viktig element for å beskrive hvordan toppklubben interagerer innad og ut til det lokale område. Vil dette tiltaket kunne bidra til at breddeklubbene blir kompetente nok?

5.1.4 Akademiklassifisering og relasjonen til kvalitetsklubbene

Som det blant annet kom fram i La Manga seminaret (Moen, 2017), så skal det øremerkes 350 millioner kroner til toppklubbene i landet. Denne akademiklassifiseringen kan være med på å skape et stort løft innenfor toppklubbenes satsning på spillerutvikling. Toppklubben i område er midt inne i prosessen vedrørende akademiklassifiseringen og de 10 dyktighetsområdene som man blir dømt ut ifra. Flere av områdene man blir dømt ut ifra handler i stor grad om hvordan klubben som en helhet driver spillerutvikling. Noe som virker som en krevende, men samtidig som et nyttig tiltak:

«[...] altså i gamle dager fikk man penger ... for hvis man rykket opp til OBOS-ligaen, så fikk man en slamp med penger, ikke sant ... så får man 4 utenlandske spillere eller hva det er for noe. Men nå må man faktisk ... (Opphold) ... man tvinger seg selv til å drive god spillerutvikling for å få pengene. Men det går på ressurser også. Det er mange klubber som har takket nei til det, fordi det er veldig omfattende ... og man må bruke mye penger for å få det i gang» - Spillerutvikler, toppklubb

Som nevnt er klubben delt inn i en eliteavdeling og en yngre-avdeling. Avdelingen for de yngre utøverne har kvalitetsklubb sertifisering, noe som kommer fram som en viktig bidrag til toppklubbens søknad vedrørende akademiklassifiseringen:

«[...] men dette er litt om hvordan yngres driver som klubb ... og der driver jo klubben bra. Det er det ingen tvil om ... det er jo bare egentlig å se på hvordan det drives i det daglige, så ser man det. Men med denne akademiklassifiseringen, så går det i utgangspunktet mot selve toppklubben, men man må ... det det lander på til slutt er hvordan man driver med spillerutvikling ... og da er man helt avhengig av å vise til nedover i eget system. Derfor er toppfotballen helt avhengig av yngres-avdelingen ... hvis det ikke hadde vært et godt samarbeid der, så er vi helt sjanseløse med å få noe godkjenning på akademiklassifiseringen [...]» - Trener 2, toppklubb

«[...] nå er jo klubben inne i en akademiklassifiseringsbiten, så at vi vil sannsynligvis i fra neste sesong så håper vi at vi kanskje har en heltidsansatt på juniorbiten som på en måte har hovedansvaret ... for det å kunne følge opp enkeltspillere mye bedre ... det er jo det som blir gående på bekostning av den modellen vi føler vi har i dag [...]» - Trener 1, toppklubb

Klubben ansetter ikke trenere i barnefotballen, men rekrutterer foreldre eller personer som de anser som interesserte og ivrige, ofte med tidligere fotballerfaring. Den ene informanten

medgir at yngres-avdeling har vært heldige i de siste årene med tanke på at mange av foreldrene i barnefotballen har tidligere fotballbakgrunn, for eksempel fra elitefotball. Trenerne blir likevel fulgt opp og man må ha en plan i forbindelse med klubbens utviklingsmål. I barnefotballen har de samtidig en trenerutvikler. Helhetlig viser det seg også at klubben både er en breddeklubb og en toppklubb, og at de to organisasjonsdelene i klubben spiller en viktig rolle for spillerutviklingen internt:

«Man kan ikke ha noen som kjører eget løp. Og det føler vi at vi har nå. At vi har en plan, for det er A-laget, helt ned til 6 åringer og hva man skal gå gjennom ... Alle trenere er informert før sesongen, under sesongen. Vi har trenermøte en gang i måneden» - Spillerutvikler, toppklubb

Det tyder på at klubben internt har jobbet mye med strukturering og helhetlig klubb utvikling slik at strategier og planer for spillerutvikling ikke kun vil inntreffe da utøverne eventuelt når opp til eliteavdelingen, men at slike mekanismer allerede er implementert i utviklingsarenaer i tidlig alder. I forhold til dette område også, har vi sett at den profesjonelle klubben ser ut til å ha mindre problemer med å utvikle trenerkompetansen enn breddeklubbene. Noe som også viser seg å være en tendens i andre områder (Lorentzen, 2013). I tillegg til at den yngre avdelingen har kvalitetsklubbserifisering og jobber opp imot akademiklassifiseringen, tyder dette på at toppklubben er i ferd med å bedre vilkårene for å drive god spillerutvikling (Moen, 2017). Den økonomiske støtten som gis til toppklubben ved at de planlegger og gjennomfører prosessen for akademiklassifiseringen, vil kunne bedre hverdagen til de unge utøverne, blant annet ved midler til nye heltidsstillinger utover eliteavdelingen, som igjen gir klubben en ny dimensjon. Hvis vi ser på de 10 dyktighetsområdene som klubben skal jobbe ut ifra vil dette på en annen side også kunne bidra til at det lokale område får et løft. Samarbeidsmodeller vil være noe som går igjen i både akademiklassifiseringen (Toppfotballsenter, 2017) og handlingsplanen til NFF (Norges Fotballforbund, 2015). I forhold til at klubben ønsker å produsere gode nok spillere til A-laget, vil det dermed være nødvendig å danne et godt samarbeidet mellom klubbene i område, slik at det er gode mekanismer som gjør breddeklubbene i stand til å utvikle gode nok utøvere som toppklubben senere skal rekruttere. I lys av kvalitetsklubbprosjektet er breddeklubbene selv ansvarlige for sin egen klubb kvalitetsutvikling. Det stilles forventninger fra kretsen for å bli sertifisert kvalitetsklubb. Blant annet økt profesjonalisering og eventuelt midler for å finansiere økt bevilgning til kurs,

trenerne og andre roller i klubben. Er det vilje hos toppklubben til å bidra i det lokale område med økt profesjonalisering?

Resultatene av tiltakene akademiklassifisering og kvalitetsklubb, vil være vanskelig å se effekten av på det nåværende tidspunkt, ettersom det er i en tidlig fase i det lokale område. Koblingen mellom spillerutviklingsmodellen og konsekvensene av endringene vil dermed ikke kunne ses før dagens unge utøverne eventuelt etablerer seg som eliteutøvere.

Diskusjonen vedrørende hvordan vi kan bedre spillerutviklingen med kompetanseheving i breddeklubbene, viser at spillerutvikling i større grad bør fokusere på de lokale områdene som klubb og nærområde, ikke de nasjonale og regionale arenaene selv om dette kan gi de selekterte utøverne god erfaring (Sæther, 2017). Vi vet at kun en av breddeklubbene i undersøkelsen allerede har status som kvalitetsklubb selv om det viser seg at flere av klubbene jobber, eller ser på muligheten for å starte opp med kvalitetsklubbprosjektet. Selv om rammene for å bedre spillerutviklingen i det lokale område skulle blitt bedre med kvalitetsklubbstatus, økt trenerkompetanse og klubbstyring, har vi i disse delkapitlene sett at informantene opplyser om flere utfordringer som påvirker rammebetingelsene. Dette medfører at vi må se nærmere på de ulike elementene som viser seg å være problemområder, som henger sammen med spillerutviklingen. Vi ser både via handlingsplanen og i forhold til retningslinjene via akademiklassifisering at toppklubben vil spille en viktig brikke når det gjelder samarbeidet til breddeklubbene. Men, også hvordan dette henger sammen med utvikling og hvordan man finner en optimal utviklingsarena internt for utøverne. Disse to siste elementene vil vi se nærmere på i neste kapittel.

5.2 Utviklingskriterier for suksess

Som vi ser fra figur 2 handler fotballferdighetene om å håndtere en rekke ulike dimensjoner (Bergo et al., 2016). Idretten som en lagsport basert på ulike rollekrav og ferdigheter utgjør en kompleks og særdeles vanskelig utfordring når det kommer til å utvikle bestemte utøvere.

Enten man er utøver i breddeklubbene eller i toppklubben, vil det i et spillerutviklingsperspektiv handle om å utvikle seg som fotballspiller og legge til rette for en optimal utviklingsstige. I lys av dette har vi likevel sett at klubbene har ulikt ståsted og utfordringer vedrørende rammebetingelsene og tilgangen på ressurser. Dette påvirker forutsetningene. I dette kapitlet skal jeg gå nærmere inn på hvordan klubbene legger til rette for utvikling innad i egen klubb. I fagfeltet ble det redegjort for ulike utviklingskriterier for å

utvikle gode utøvere. I denne sammenheng prøve vi i dette kapittelet å finne ut hvordan informantene både beskriver og erfarer ståstedet til område ut ifra disse kriteriene.

5.2.1 Identifisering og selektering til toppklubben

Som vi har vært inne på har toppklubber hovedansvaret for aldersgruppen 17 – 21 år, og toppklubben i dette område er heller ikke noe unntak (Norges Fotballforbund, 2015).

Toppklubben har som intensjon om å skape gode eliteutøvere til sitt A-lag.

Rekrutteringsarenaen for de største talentene vil ikke bare inneholde utøverne fra egne rekker, men også fra område rundt. Med utgangspunkt i modellen til William og Franks (1998) og i forhold til at det er naturlig at toppklubben henter de antatt beste utøverne i område til sin utviklingsarena, ble det i denne forbindelse stilt spørsmål til informantene fra toppklubben om hva de anså som viktige kriterier for å identifiserer et talent. I sammenheng med dette ble det også stilt spørsmål om hva som karakteriserer de unge utøverne som allerede er selektert til å spille fast for A-laget til klubben:

«Altså ... felles av de ... mentalt ... de er treningsvillige og har et mål om å bli best ... og de gjør ting utenfor banen for å oppnå målene ... eee ... det synes jeg er det viktigste, den mentale biten. De er gode fotballspillere, men man ser ganske tydelig at de vil dette her ... og de tar til seg læring ... (Opphold) ... Det har noe med å ha hodet på riktig sted, da har man muligheten, i tillegg til basisferdighetene» - Spillerutvikler, toppklubb

«Nei det som skiller de er hodet. Veldig enkelt, de har et helt annet hodet ... (Opphold) ... jeg tror de beste blir best uansett. Man kan nesten gjøre ... nesten hva du vil ... for de har et eller annet ... de er ekstremt gode til å evaluere seg selv, de er gode til å ta til seg veiledning og de er nysgjerrige» - Trener 1, toppklubb

I forhold til informantene fra breddeklubbene ble det i mindre grad lagt vekt på identifisering og selektering under intervjuet. Likevel beskrev informantene at de som ofte var med å trente og spilte kamper for A-laget i stor grad var i sammenheng med ferdighetsnivå og mentalitet i form av treningsvilje. I forhold til studiet til Larkin og O'Conner (2017) ble det lagt vekt på tekniske attributter i tillegg til de taktiske og psykologiske ferdighetene. Som informantene fra toppklubben beskriver, er det tydelig at de mentale elementene også her utgjør en vesentlig faktor. Dette elementet kjenner vi også igjen fra William og Franks (1998) modell om psykologiske prediktorer.

Blant de unge spillerne i toppklubben som enda anses som juniorer, er det fire spillere som er med fast på A-laget. I forhold til informantene utgjør de mentale ferdighetene en vesentlig betydning for at disse utøverne har kommet lengst i utviklingen. Innenfor disse mentale ferdighetene redegjør informantene at dette inngår i det vi kan kalle perseptuelle-kognitive evner, blant annet ved at utøverne prøver gang på gang, selv om de mislykkes. Dette kan for eksempel være av at de «misser» på et mottak, skudd eller pasning, men at de oppsøker samme situasjon og prøver på nytt, i stedet for å unngå situasjonen man ikke mestret. En slik beskrivelse vil i sterk grad ses i sammenheng med viktigheten for at utøverne forstår at ferdighetene kan utvikles over tid (Ommundsen, 2006) og trenerens talentforståelsen som noe dynamisk (Ommundsen, 2009).

Ut ifra toppklubbens informanter vil man se klare likhetstrekk til studiene til O'Conner og kollegaene (2017; 2016) og hvordan de selekterer innad i egen klubb og eventuelt utøverne som kommer fra breddeklubbene. Som det kommer fram i fagfeltet er utviklingen fram til et elitenivået ikke medfødt, men noe som bygges over tid (Mills et al., 2012). Kompetansen i breddeklubbene og trenerens evne til å fremheve de psykologiske attributtene som gjør seg gjeldene i modellen til Williams og Franks (1998) og studiet til Larkin og O'Connor (2017), kan dermed være avgjørende for at toppklubben også kan basere rekrutteringen av gode nok utøvere fra utviklingsarenaer i område. Samtidig viser studiene til Larkin og O'Connor (2017), O'Connor et al. (2016) og Sæther (2014) at trenere ser på de psykologiske attributtene og perseptuelle-kognitive evnene, som også er fremtredende i modellen til Williams og Franks (1998), som viktige kriterier for å nå toppen. Det blir dermed et paradoks at trenere mener de kan identifisere hvem som blir best når de ofte har en tendens til å identifisere og selektere unge utøvere som er født tidlig på året (Helsen et al., 2000) og samtidig være uenige om hvilke kriterier som er viktigst (Sæther, 2014). Identifisering vil kunne være mer tilfeldig enn først antatt i dette lokale område også. I denne sammenheng blir det desto viktigere å fokusere på utviklingen av det lokale nivået, mer enn det nasjonale og regionale der kompetansen allerede er høy.

Spillerutvikleren i toppklubben nevner i intervjuet at de fysiske egenskapene er noe vedkommende ikke evaluerer når utøverne er i ung alder, men forteller at dette er noe som blir et fokusområde senere, spesielt når det gjelder hurtighet. Det kan tolkes som om utøverne som har kommet lengst, og i form av dette spiller fast opp på A-laget, har mentale egenskaper som har bidratt til at basisferdighetene er på det nivået som kreves. Selv om basisferdighetene i stor grad må anses som en viktig ferdighet for å være med på et bestemt nivå, vil igjen de

mentale elementene som refleksjon og evaluering av seg selv kunne tenkes får en vesentlig betydning for den enkeltes utviklingsprosess. Dette er noe som kan ha stor betydning for hvem som har kommet lengst blant de unge utøverne i klubben. Egenskaper som blant annet refleksjon og evnen til å ta riktige avgjørelser må anses som mentale ferdigheter i takt med alder. Den relative alderseffekten vil i denne sammenheng være viktig å ta høyde for når man identifiserer og selekterer utøverne. Informantene fra det lokale område i studien kunne ikke vise til effekten i praksis, selv om de var bevisste på den. Som vi ser i identifiseringen og selekteringen i toppklubben ser vi at de unngår å selektere på basis av fysiske egenskaper som i sterk grad er i sammenheng med alderseffekten. Der studiene viser at ferdigheter og alder er fremtredende identifisering og seleksjonsprosesser til toppfotballen (Williams, 2010) vil det være viktig at det lokale område muliggjør for praksis slik at de unge utøverne har riktig balanse mellom utfordring og mestring (Andreassen & Wadel, 1989). Dette er et viktig fundament ettersom det er vanskelig å identifisere hvem som blir best over tid (Abbott & Collins, 2004; Helsen et al., 2000; Martindale et al., 2005).

I et lag eller en klubb der man har en sammensetning med individer med forskjellig ferdighetsnivå, vil en slik utviklingsplattform kunne være en kombinasjon av treningsgrupper og kamparena. Innenfor dette segmentet blir ofte hospitering brukt som et relevant begrep. Dette er noe som både vil gjøre seg gjeldene i topp- og breddeklubbene, hvor man legger til rette for den enkelte utøver, med grunnlaget man har internt i klubben.

5.2.2 Hospitering som et viktig utviklingsverktøy for klubbene

Hospitering gjøre seg gjeldene i et utviklingsperspektiv ettersom det i stor grad vil være en måte å utvikle utøverne ved å gi de større ferdighetsmessige utfordringer enn de allerede får i sitt lag eller årgang. I toppklubben bruker man hospitering på følgende måte:

«[...] de beste G19 trener enten fast med A-laget eller hospiterer ... så på trening i dag har vi 6 juniorspillere av 14, som trente med A-laget i dag ... hvor av 4 er fast og 2 er hospitanter ... (Opphold) ... vi en dialog med juniortreneren. For hvis han sier at han her fortjener en sjanse, så kommer de opp og prøver seg. Og så er vi flink til å se hvem som takler å være på hver eneste juniortrening ... hvem er der bare 2 treninger ... hvem er der kanskje bare en gang i uken. Og så ruller vi med de som er litt under akkurat nå» - Spillerutvikler, toppklubb

Som det kommer fram er det tydelig at hospitering er en vesentlig del av spillerutviklingen. Informanten utdyper samtidig at det viktigste i forhold til utviklingen er å ha kvalitet i treningshverdagen, men at dette også må krydres med en god kamparena. På G12, G13 og G14 laget var dette en utfordring som blant annet ble løst med at utøverne hospiterte opp til kamparenaer i høyere årganger. I sammenheng er det som vi ser viktig med en god dialog og relasjon mellom spillerutvikleren og juniortreneren slik at man kan gi de spillerne som fortjener og trenger utfordringer en sjanse på et høyere nivå. I sammenheng med de unge spillerne som allerede er etablerte på A-laget, tyder det på at det er mange juniorspillere som får muligheten til å være med opp å trene med A-laget jevnlig. Med tanke på overgangen mellom junior og seniorgruppen, som ofte kan være en vanskelig prosess, er det viktig med gode relasjoner mellom trenerapparatet fra junior og senior. Dette viste seg å være en utfordring i et annet studie (Aalberg & Sæther, 2016) i motsetning til i denne klubben. Spillerutvikleren er både assistenttrener for A-laget og spillerutvikler i form av at vedkommende har dialog med trenerne nedover i eliteavdelingen. Hospiteringsmuligheter innad i egen klubb vil i denne sammenheng være en viktig bidragsyter når det kommer til enkeltindividens utvikling ettersom man kan gi utøvere ekstra utfordringer og gi de noe å strekke seg etter utenom sin vanlige utviklingsplattform. Dette er noe som gjør seg gjeldene uavhengig av hvilket alderstrinn og ferdighetsnivå utøverne er på. Hospitering viser seg ikke bare å ha betydning i toppklubben. Dette kommer tydelig frem hos en av informantene fra breddeklubbene:

«Det med hospitering ble ganske viktig for oss ... og det ble viktig over hele linjen. At ok, vi klarer aldri å fylle alle behov hvis det kun er på hvert enkelt lag ... og da fødte den hospiteringstanken seg ganske tidlig. Noe vi faktisk er ganske gode på ... (Opphold) ... Og så har på en måte klubben, med alt vi har drevet med de siste årene, klart å beholde de gode spillerne fordi vi har et godt hospiteringssystem» - Spillerutvikler, breddeklubb 4

Spillerutvikleren i breddeklubben er tydelige på at hospitering er viktig i treningshverdagen. I intervjuet kommer det blant annet frem at de tidligere hadde et stort frafall i aldersspennet 15 – 16 år. Mye av grunnen kan blant annet anses å være manglende junior- og A-lag, som førte til at spillere enten sluttet med fotball eller gikk til andre klubber. Hospiteringstanken som informanten nevner ovenfor vil i den sammenheng være relatert til hvordan klubben skapte muligheter for lag i alle årganger. De fikk etablert et A-lag og skapt relasjoner mellom de

beste G16 spillerne og A-laget. Dette førte til at de sikt fikk dannet et juniorlag. Å danne gode hospiteringsordninger gjennom hele klubben kan dermed tolkes som en viktig årsak til at breddeklubben forhindret frafall og samtidig beholdt de beste spillerne da det var gode nok utviklingsarenaer innad i egen klubb. I et utviklingsperspektiv som det er snakk om i dette tilfellet, vil det være viktig for en breddeklubb å opprettholde lag i alle alderstrinn slik at hospiteringsmuligheter som er beskrevet kan gjøre seg gjeldene. Muligheten for å hospitere kommer også til uttrykk blant en annen spillerutvikler:

«Jeg er glad for at vi har et A-lag for noen av de juniorgutta, jeg er det. Jeg er veldig glad for det, fordi nivået på noen spillere er ... det er ganske mye fra han som er på toppen, til han som er på bunn. Det er ganske mange mellom og det er ganske lang avstand for noen av de [...]» - Spillerutvikler, breddeklubb 3

Det vil være store nivåforskjeller mellom toppklubben og breddeklubbene. Der man i toppklubben har et godt og fungerende juniorlag hvor utøverne i stor grad er på et jevnt ferdighetsnivå og man jobber med hospitering generelt, men også opp imot overgangen mellom junior og seniorgruppen, eller ønsker flere utfordringer for noen på G16 nivået, vil ståstedet i breddeklubbene være litt annerledes. I breddeklubbene ser det ut som om hospitering i mange tilfeller blir brukt ettersom ferdighetene i eget lag ikke er godt nok, der ferdighetene mellom utøverne er av stor variasjon. Dette gjør at hospiteringsmulighetene oppover i klubben kan være avgjørende for utviklingen til de beste spillerne i form av at de får trent og testet seg mot de som er på et høyere nivå. En konsekvensene av å ikke ha gode nok utviklingstilbud i egen klubb kan oppsummeres av spillerutvikleren i breddeklubb 2:

«I en periode ... så hadde vi 3, 4, 5 spillere som gikk til toppklubben. Han ene skulle jo dit, det sier seg selv ... men resten gikk fordi breddeklubben ikke var gode nok lenger ... man kommer til det problemet også ... det at klubben ikke klarer å gi de det de trenger» - Spillerutvikler, breddeklubb 2

Utviklingstilbud vil ikke bare kunne baseres på om man har gode nok hospiteringsmuligheter innad i klubben. I flere tilfeller har mange spillere måtte bytte klubb da man ikke har klart å legge til rette og gi utøverne nok utfordringer. Dette kan både gå på bekostning av utøveren selv, men også årgangen i form av at spillere begynner å bytte klubb og at lag går i oppløsning på grunn av dette. Som det kommer fram blant informantene er det ingen av

breddeklubbene som vil hindre utøverne å gå til toppklubben hvis spilleren er god nok og utøveren ikke får god nok utviklingsmuligheter i breddeklubben. Tar vi med toppklubbens synspunkter på dette, vil vi kunne se at klubbene i område tenker likt i forhold til hvilken utviklingsplattform utøverne bør være i:

«[...] det er viktig at vi er ærlige om hva vi ønsker og at vi ikke kommer til å stjele spillere bare for å fylle opp lagene våre, men vi ønsker de beste ... (Opphold) ... Så lenge treningshverdagen er bra nok og kamparenaen er bra nok, så er det ikke noe problem. Vi har faktisk sagt til spillere de siste årene at ... du trenger ikke komme til oss nå, du har et godt tilbud når det gjelder trening og kamp i egen klubb [...]» - Spillerutvikler, toppklubb

Beskrivelsen fra informanten fra toppklubben viser at spillerutviklingen i stor grad handler om koblingen mellom breddeklubbene og toppklubben i område. Som vi har vært inne på er det naturlig at toppklubbens G16 og G19 lag består av de utøverne som man anser kommer til å bli best. Toppklubben er likevel tydelig på at de ikke ønsker å hente spillere fra breddeklubben bare fordi spilleren er interessant, men at man finner en god balanse i forhold til hva som passer utviklingen til utøveren. I sammenheng med dette forteller en av informantene fra sitt ståsted med tanke på det å gå for tidlig til toppklubben:

«Det jeg syns jeg ser ... toppklubben støvsugde jo en årgang fra alle områdene rundt her (en stund tilbake). Det blir ikke noe mer av de ... det stoppet opp. Og jeg tror kanskje de like godt kunne hatt utbytte av å være i sine respektive klubber i 2 – 3 år til da. Kanskje som 15 -16 åring så får man ta det steget hvis man fremdeles har det lille ekstra. Så jeg vet ikke om det er så utviklende for spillerne å gå så tidlig som 12 år» - Trener, breddeklubb 3

Som det kommer fram blant noen av informantene, har toppklubben tidligere fått sterk kritikk til hvordan spilleroverganger og klubb-bytte i ung alder har blitt gjennomført mellom klubbene. Dette er også noe toppklubben er bevisste på selv, der de nylig har hatt en dialog med breddeklubbene og fortalt at de ikke ønsker spillere før G16-nivå med mindre det er tilfeller hvor breddeklubbene ikke lenger føler de kan tilby en god nok utviklingsarena. På en annen side ser man at det er tydelig at det finnes utviklingsmuligheter for utøvere i breddeklubbene også. Sett retrospektivt på utøverne som i dette tilfellet gikk tidlig til toppklubben, kan det diskuteres om toppspillerperspektivet, som vil være mer tydelig i

toppklubben, er like åpen for fleksibilitet, i form av deltakelse på trening og åpenhet for å drive andre idretter enn det man ville hatt i en breddeklubb. I et perspektiv der det tar lang tid å utvikle seg til ekspertnivået (Ericsson et al., 1993; Gagné, 2000), kan det for mange individer være positivt for utviklingen at man opprettholder en lystbetont aktivitetsfølelse så lenge som mulig (Bloom & Sosniak, 1985; Norges Fotballforbund, 2015). Dette muliggjør for overføringsverdien fra å drive med andre idrettsaktiviteter (Côté et al., 2007) slik at man ikke blir utbrent, men tar med seg en indre motivasjon (Côté & Fraser-Thomas, 2008) da man fram mot junior eventuelt bestemmer seg for å satse.

Det kan tolkes som om toppklubben i denne sammenhengen er mer tydelig enn før på at de ønsker at spillerne er i breddeklubbene så lenge som mulig, og at treningshverdagen og kamparenaen hos breddeklubbene skal være god nok slik at de utøverne som kommer til toppklubben i løpet av G16 eller G19 nivået har gode nok ferdigheter. Dette vil kunne tolkes som en form for tillitserklæring fra toppklubbens sin side, ved at de både ønsker og tror at de unge spillerne kan utvikles på en god nok måte i breddeklubbene. Samtidig ser vi også at breddeklubbene er ivrige på å beholde sine spillere, fram til de eventuelt ikke har et godt nok sportslig tilbud som gjør at overgangen til toppklubben kommer på et riktig tidspunkt i forhold til utviklingen til spilleren. På en annen side har toppklubben en yngre avdeling som gjør at de kan sikre utøveres forutsetninger i større grad i form av at de utvikles innenfor toppklubbens retningslinjer og praksis. Spørsmålet og kanskje dilemmaet i forhold til toppidrettsperspektivet og selektering i ung alder, blir dermed om breddeklubbene har god nok kompetanse til å utvikle spillerne fram til de er 16 år. Det kan tolkes som en større tilfeldighet, mer enn at utøveren er systematisk utviklet over tid, at en ung utøver fra breddeklubbene kan prege toppklubbens G16, junior eller rekruttlag.

Ettersom toppklubben både vil kunne rekruttere spillere internt fra den yngre avdelingen i klubben og fra de respektive breddeklubbene, vil det være helt essensielt å finne utviklingsarenaen som passer den enkelte. Som vi har vært inne på vil treningshverdagen kanskje være den viktigste utviklingsarenaen. Samtidig vil kampdimensjonen og mulighetene for spilletid for å ta nye steg i utviklingsprosessen ses i lys av treningshverdagen, utfordringer og mestring (Andreassen & Wadel, 1989), opp imot unge utøveres utviklingsvariasjon over tid (Gagné, 2000; Martindale et al., 2005). I denne sammenheng vil det lokale område være sammensatt av forskjellige ferdighetsnivåer, både når det gjelder treningskvalitet og kamparena, og det vil kunne være viktig at utøverne finner sin optimale utviklingsstige innenfor det lokale område. Hvordan kan klubbene jobbe sammen for å danne en slik praksis?

I dette delkapittelet har vi vist at klubbene er bevisste på utviklingskriteriene som de ønsker å tilby utøveren. På en annen side kan det virke som om det er stor forskjell mellom hva klubbene ønsker og hvordan dette fungerer i praksis. Hvordan det lokale område i større grad kan samarbeide og tilrettelegge for dette som en helhet, vil vi se nærmere på under kapittelet vedrørende samarbeid.

5.3 Det lokale områdets forutsetninger for et godt utviklingsmiljø

I forhold til kapittelet: «*Spillerutvikling, et overordnet perspektiv på det lokale miljøet*», kan det se ut som kapitlene inneholder lik tematikk. I motsetning til det første kapitlet, der det ble tatt for seg et overordnet bilde av de lokale rammene i område, vil det i dette kapittelet gå nærmere inn på ulike elementer som kjennetegner både breddeklubbene og toppklubben i form av utviklingsmekanismer. Forrige kapittel tok for seg ståstedet til det lokale område basert ut ifra utviklingskriterier for suksess. Kapittelet tok likevel ikke for seg hvilke mekanismer og elementer som påvirket disse forholdene. I dette kapittelet vil vi i større grad se på de elementene i det lokale område som kan forklare forutsetningene for disse utviklingskriteriene for å utvikle gode utøvere.

5.3.1 Utviklingstilnærming

Utviklingstilnærmingen vil i stor grad henge sammen med hvordan man utvikler utøveren innad i klubben. Samtidig viser den også eventuelle forskjeller innad i det lokale miljøet. I denne delen kommer vi inn på hvilke utviklingstilnærming klubbene har i forbindelse med de unge utøverne. Intervjuobjektene ble blant annet spurt om sentrale elementer når det kommer til hva klubbene fokuserer på når det gjelder utvikling av utøvere. I denne forbindelse vil fokuset til toppklubben være tydelig:

«[...] målsetningen med juniorlaget i denne klubben ... det er ikke noe annet enn å produsere A-lagsspillere. Og 99,9% blir ikke det antakeligvis ... (Opphold) ... vi jobber jo i utgangspunktet alle med målsetningen om individuelle mål ... eee ... litt i større eller mindre grad. Vi har jo fokuspunkter på hver enkelt spiller [...]» - Trener 1, toppklubb

Et interessant moment som treneren nevner er sannsynligheten for hvem som til syvende og sist ender opp i klubbens A-lag eller går til en større klubb. Informantens bevisstgjøring viser

at det er mange faktorer og tilfeldigheter som påvirker mulighetene for å nå toppen (Gagné, 2000). Selv om det er vanskelig å forutsi hvem som kommer til å bli best kommer det fram i intervjusituasjonen at klubben, spesielt ved eliteavdelingen, arbeider ut ifra individuelle mål og fokuspunkter som hver enkelt spiller kan forbedre seg på. I en utviklingssammenheng vil dette kunne speile en profesjonell og målrettet tilnærming til utøverne, som tilsier at klubben jobber i mer eller mindre grad systematisk i forhold til spillerutvikling. Et klart signal i forhold til et toppidrettsperspektivet er toppklubbens fokusområde i henhold til å produsere gode nok spillere til A-laget. Et slik spillerutviklingsperspektiv kommer også godt frem hos spillerutvikleren for eliteavdelingen:

«Vi er jo en liten klubb, men ... vi må produsere spillere selv, vi har ikke ressurser til å bare kjøpe, kjøpe og kjøpe» - Spillerutvikler, toppklubb

I lys av mange andre eliteklubber vil det tolkes som om klubben har begrensninger med tanke på økonomiske rammer. Det tyder på at klubben ikke kan hente gode etablerte elitespillere som vil forsterke A-laget til enhver tid, men må belage seg på å fostre opp gode egenproduserte spillere som de kan bruke selv, eller selge med profitt. Et positivt element ved dette medfører fokus og tilrettelegging for spillerutvikling slik at man skaper en best mulig utviklingsarena for utøverne.

I forhold til ståstedet til toppklubben, forteller to av informantene i breddeklubbene at de etterstreber å være en utviklingsarena i form av at det skal være muligheter for å utvikle gode ferdigheter i breddeklubben før man eventuelt tar steget opp til eliteavdelingen. På en annen side kommer det frem at det er et tydelig skille mellom toppklubben og breddeklubbens perspektiv på utviklingstilnærming. To av informantene oppsummerer dette på en god måte:

«[...] vi har jo mer mål om å ha med så mange som mulig, så lenge som mulig og ha lag i alle åranger» - Spillerutvikler, breddeklubb 5

«[...] så klart er jo breddeelementet helt klart gjeldene her. For vi skal jo på en måte ta vare på alle. Og da må man ha det på et nivå der alle kan ... nå de målsetningene. Altså ... treninger der man skal spille på første- eller andre-touch hvor 50% av gruppen ... helt umulig ... å slå på de der bevegelene» - Spillerutvikler, breddeklubb

4

Det er tydelig at det er stor forskjell mellom måten toppklubben og breddeklubbene bør tenke når det gjelder utviklingstilnærmingen (Norges Fotballforbund, 2015). Når det gjelder eliteavdelingen til toppklubben, der de antatt beste utøverne i område er samlet, vil det samtidig være nærliggende at ferdighetene samtidig vil være på et høyere nivå. Som det kommer fram blant informantene vil det i motsetning være store forskjeller når det gjelder ferdighetsnivået innad i lag og kull, ettersom klubbene tilstreber å ta vare på alle og gi alle en mulighet til å delta i sitt alderstrinn. Som det kommer frem hos spillerutvikler 5, vil det også kunne tenkes at det er varierende med antall spillere i ulike åranger, noe som medfører at man kanskje er avhengig av å rette seg etter en utviklingstilnærming der man får med alle og hindrer frafall slik at man opprettholder et aktivitetstilbud. En konsekvens av dette vil dermed gå på bekostning av en mer seriøs og profesjonell utviklingstilnærming. Når det gjelder tilnærmingen i forbindelse med toppklubb-perspektivet er det heller ikke rart at toppklubben har som hovedmålsetning å utvikle eliteutøvere til sitt eget A-lag. Den profesjonelle oppfølgingen av utøverne som treneren i toppklubben påpeker viser tydelig at det er store forskjeller mellom toppklubben og de ulike breddeklubbene i forhold til fokusområder. Det kan tolkes som om toppklubben fokuserer på å produsere best mulig utøvere, mens breddeklubbene i hovedsak fokuserer på å opprettholde fotballaktivitet. På en annen side er det nevneverdig å utdype at breddeklubbene har målsetning om bidra til å utvikle spillere utover det generelle breddeperspektivet hvis man ser at behovet for dette hos individet. I den forbindelse har vi sett at hospitering er noe breddeklubbene bruker for å tilrettelegge for ulikt ferdighetsnivå og gi hver enkelte utøver utfordring. Breddeklubbene vil med det kunne opprettholde breddeperspektivet i tillegg til å være en utviklende arena fram til et visst nivå.

På en annen side er toppklubben i hovedsak ute etter de største talentene i område og bruker det lokale område i tillegg til egen klubb som rekrutteringsarena av disse talentene. I alderen G16 og fram til overgangen til seniornivået vil det derfor tolkes som om toppklubben i mindre grad har problemer med kull sammensetning på disse årangene, siden de vil være sammensatt av de antatt beste utøverne i område. I breddeklubbene forteller informantene at kull sammensetningen og frafallet i større grad kan variere mellom årangene i dette aldersspennet. Hos breddeklubbene ser vi at dette kan være en utfordring ved at nivåforskjellene innad i årangene er varierende og at utviklingstilnærmingen vil kunne endre seg. Den ene treneren i en av breddeklubbene kommer i den forbindelse med et godt supplement:

«Det er jo en breddeklubb. Det vil jo variere mye ... sånn fra mitt ståsted ... engasjementet i forhold til gruppen, det vil jo variere ganske mye fordi noen ganger har man jo en gruppe som er veldig motiverte ... og så har man andre ganger grupper som ... egentlig vil ha det litt mer sosialt og veldig hobbypreget. De vil trene, men kanskje ikke fire ganger i uken» - Trener, breddeklubb 3

Erfaringen fra treneren viser til at det vil være store variasjoner mellom årganger på breddenivået. Sett opp imot toppklubben vil det tolkes som om breddeklubbene i større grad har variasjon når det gjelder individuelle ferdigheter i ulike årganger. Dette kan blant annet føre til at utviklingstilnærmingen og fokus på spillergruppen i de ulike årgangene vil variere og endre seg i forhold til gruppen man har med å gjøre. Det kan tenkes at dette er et mindre problem ved årgangene som spiller G16 og G19 fotball for toppklubben. Sammenligner man breddeklubbene og toppklubben vil det være tydelig at man har to forskjellige ståsted å jobbe ut ifra. Topp- og breddeperspektivet blir dermed to vidt forskjellige perspektiv som gjør det både vanskelig, og kanskje til å med en urettferdig sammenligning. I forhold til casen vil det på bakgrunn av dette være essensielt å se på hvordan de to arenaen kan jobbe sammen, mer enn en evaluering av hver enkelt klubb.

Selv om toppklubben har en yngre-avdeling som er adskilt fra eliteavdelingen og som vil fungere opp imot et større breddeperspektiv, har klubben som en helhet et klart mål å produsere elitespillere. Yngre-avdelingen har egen økonomi, og styre, og tar for seg barne- og ungdomsfotballen fram til G16. Fra denne alderen tar eliteavdelingen mer over trening, systematisering og oppfølgingen av utøverne. En av trenerne i klubben beskriver likevel hvordan utviklingstilnærmingen har forbedret seg og at det har blitt mer fokus på spillerutvikling som en helhet:

«[...] for et halvt annet siden, så laget vi en utviklingsplan som trenerne våre må forholde seg til og jobbe etter ... ifra på en måte A-laget og ned til ungdomsfotballen og helt ned til og med 13 år. Eee ... og vi ser forskjell nå og hvordan lagene trener ... det er en ting ... men og hvordan trenerne våre er skolert kontra tidligere. De er mer skolert nå enn for fire år siden ... det ser vi [...]» – Trener 2, toppklubb

Toppklubben er som nevnt midt i arbeidet med akademiklassifiseringen, og det kan tyde på at mange mekanismer knyttet til struktur og retningslinjer begynner å falle på plass. Som vi har vært inne på jobber toppklubben med akademiklassifiseringen samtidig som yngre-avdelingen

allerede er sertifisert kvalitetsklubb. På en side viser dette at klubben i mindre grad har vært koordinerte og strukturerte opp mot et helhetlig utviklingsperspektiv tidligere, men at de nå har tatt mer tak i denne delen av klubb utviklingen. Dette viser at det er en tydelig utviklingsstruktur med hvordan toppklubben arbeider opp imot spillerutvikling. Sammenlignet med breddeklubbene ser vi også at det er store forskjeller knyttet til utviklingstilnærmingen og fokusområder ved utviklingsarbeidet. Et viktig moment som vil prege utviklingstilnærmingen og forskjellene mellom en toppklubb og breddeklubb, er fokuset på skole og utdanning. Hvordan kan dette få betydning for det lokale utviklingsmiljøet?

5.3.2 Skole og utdanning

I relasjon med hvordan toppklubben i dette prosjektet arbeider med spillerutvikling må relasjonen til skole og utdanningssystemet ses på som en viktig faktor ettersom det vil kunne gi gode muligheter for å tilrettelegge for utviklingen av elitespillere (Aalberg & Sæther, 2016; Larsen et al., 2013). Det er til stadighet diskusjoner om kravet til mer profesjonalisering og økt grad av akademitilnærming som man blant annet ser i klubber som Ajax eller andre storklubber i Europa (Ekeland, 2018; Nesje, 2016). Nærheten til skolen og utdanning viser seg å være viktige elementer for disse akademiene. I forhold til norsk spillerutvikling og idrettsmodellen som en helhet er det mange, blant annet trenerlegenden Nils Arne Eggen, som har vært motstander av en modell med vekt på akademi og selektering i ung alder (Evensen, 2007; Sagbakken, 2010). En interessant artikkel vedrørende akademiet til fotballklubben FCK København viser at det likevel er mulig med en profesjonell tilnærming med grunnprinsipper som ligner mye på den norske modellen. Trenerkompetanse og struktur innad i akademiet er viktig, men støtte, hjelp og samarbeid opp imot blant annet foreldretrenere til klubbene i nærrområde ser også ut til å en viktig del av det å utarbeide kompetanse ut til breddeklubbene (Ekeland & Kolstad, 2018).

Uavhengig om man har en akademitilnærming eller er strukturert med en spillerutviklingsmodell som i Norge og det lokale område i undersøkelsen, vil skolen kunne være en betydelig bidragsyter. Toppklubben i dette lokale område har som de andre studiene vi har sett på, et tett samarbeid med et toppidrettsgymnas. Informantene fra toppklubben har i tillegg til rollene sine i klubben, også relevante roller som lærer, trener eller koordinator ved skolen. Dette gjør at de har tette relasjoner med utøverne i skolehverdagen. Fysioterapeuten på toppidrettsgymnaset har også lik rolle hos toppklubben i eliteavdelingen og A-laget. I

juniorgruppa går så å si alle utøverne på det samme toppidrettsgymnaset. Når informantene i toppklubben blir spurt om hvordan de interagerer med miljøet rundt seg, som i denne forbindelse med skolen, viser det seg å ha en sterk påvirkning på flere elementer:

«[...] det er fordelene jeg har da. Vi er jo to trenere på fotballen (på skolen) ... og det er jo klart ... vi ser spillerne om morgenen og ser de om ettermiddagen ... og vi er jo også lærere begge to (en annen trener på skolen), som gjør at vi også ser de i klasserommet ... og det gjør noe med helheten. Og det er klart at vi har blitt mye bedre med planer og sånne ting, vi er samstemte med klubben og prøver å ha et kjempegodt samarbeid ... største problemet er at vi trener for mye ... for mye hard trening. Så vi må ta hensyn ... altså vi må ta hensyn til klubbene ... klubbene er jo ikke til for toppidrettsgymnaset, det er toppidrettsgymnaset som er til for klubbene ... og der må vi prøve å være gode» - Trener 1, toppklubb

«Hmm ... noen grep vi gjør når 1.klasinger kommer inn (i skole-systemet), så har vi egne fotballtreninger i uken, men vi kjører bare en eller to ... resten har vi teori der de faktisk lærer litt om fotball ... om rolle, kosthold og styrke. Der har vi ansatt en fysisk trener som lærer de løfteteknikk og sånne ting. Også har vi en fysioterapeut som følger opp skader og følger opp program og informasjon til klubbene. Jeg føler vi treffer på de meste områdene» - Spillerutvikler, toppklubb

Erfaringene fra intervjuobjektene er med på å lyse frem et viktig element i toppklubbens utviklingsmiljø. Det er mye som antyder at toppklubben og skolen har et tett samarbeid. En elementær faktor ved dette er blant annet at informantene som har utviklende roller i klubben, samtidig har roller på skolen. Dette gjør at de blant annet kan få en mer helhetlig og koordinert oppfølging av utøverne sine ved at man får muligheten til å forholde seg til de på morgentreninger med skolen, i klasserommet under vanlig undervisning, samt fellestreninger med klubben på kvelden. En slik mulighet for å følge opp de unge utøverne er noe som kommer tydelig frem som et viktig punkt hos intervjuobjektene.

Samtidig ser vi både her, som i forskningen, at man må ta hensyn til treningsmengde og belastning i forbindelse med risiko (Baker et al., 2009; Malina, 2010; Wiersma, 2000). Koordineringen mellom klubb og skole, samt de ulike fokusområdene vi ser skolen bruker tid på, kan være en viktig faktor ved utviklingen av elitespillere. Ståstedet om at skolen bidrar til å legge til rette for utøverens klubbhverdag samt en kombinasjon med treninger, men også teoretisk forankring i fotball, kosthold og styrke, er noe som kan bidra til utøvernes helhetlige utvikling. På en annen side handler ikke alt om å legge til rette for å bli profesjonell

fotballspiller. Sannsynligheten for at alle som går på et toppidrettsgymnas blir profesjonelle eliteutøvere, vil være svært liten. Dette er noe som også informantene er klar over:

«[...] som jeg forteller ganske ofte ... er at det som er aller viktigst, det er kanskje skolen ... til og med over fotballen. Det er så mye som kan skje, og det er veldig få som blir fotballspillere ... du må faktisk ha noen ting å leve av hvis det ikke går riktig vei ... (Opphold) ... Skolen må legge til rette det med utviklingen av fotballen og vi må legge til rette slik at fotballen ikke overtar skolen» - Spillerutvikler, toppklubb

«Vi er nøye med å si at utdanning er viktig ... (Opphold) ... man skal jo ha noe å leve av etter fotballen» - Trener 1, toppklubb

Med tanke på det vi tidligere har vært inne på med ressursmangel og muligheten til enda bedre oppfølging av enkeltspillere, ser vi at klubben har klart å kombinere engasjement i klubben opp imot en rolle på skolen. Dette gjør blant annet at trenerne og de som jobber mye med utøverne, likevel er tilgjengelig, og får et innblikk gjennom hele utøverens hverdag, ikke bare på treningsfeltet. Et viktig moment, i samsvar med tidligere forskning, er at spillerutvikleren og treneren anser skolen som like viktig som fotball (Aalberg & Sæther, 2016; Larsen et al., 2013).

I toppklubben har de uttrykt at de skulle ønske de hadde mer tid og ressurser til å følge opp utøverne i form av analyse og individuell tilrettelegging. Det ser ut som interaksjonen med skole og utdanning er mer positiv med henblikk på overnevnte, spesielt mot de yngre spillerne, enn informantene fra toppklubben antydte tidligere i oppgaven. I forhold til breddeklubbene og det lokale område kan man stille spørsmålet til om det også er mulig å kombinere idrett og skole i større grad. Når informantene blir spurt om hva som påvirker utviklingen av utøverne i forhold til makronivået i ATDE (Henriksen et al., 2010), belyses blant annet utdanningssystemet. Mange av utøverne i breddeklubbene går på idrettslinjer på videregående, noe som betyr at det i mange sammenhenger vil være mulig å danne god tilrettelegging i kombinasjon med klubb og skole. En av informantene kommer med et godt supplement til denne diskusjonen:

«Jeg tror største utfordringen er mengde. Jeg tror det er veldig fint hvis man har den hjelpen man trenger å ha for å bli så god som mulig ... ut ifra potensialet. Men jeg er redd for mengden. Jeg vet at det er folk som har hatt enorme treningsdoser, men tør ikke si ifra fordi man ikke samarbeider ... skole, juniortrener, A-lagstrener. Så vedkommende som må stå imellom der da (utøver), med en økt på formiddagen ... og en økt på kvelden med samme intensitet kanskje, uten at man tør å si noe om det. Det vet jeg har skjedd» - Spillerutvikler 2

Det kan i mange tilfeller være en sammenheng med motivasjon, treningsmengde og belastning. Som kunne resultere i utbrente utøvere på veien til en toppidrettskarriere (Cresswell & Eklund, 2005; Curran, Appleton, Hill & Hall, 2011; Gustafsson, Hassmén, Kenttä & Johansson, 2008; Winsley & Matos, 2011). Som det kan se ut vil dette være manglende samarbeid og koordinering mellom klubb og skole, som fører til for høy treningsbelastning. Toppidrettsgymnaset har i større grad en god relasjon og samarbeid til toppklubben, i motsetning til breddeklubbene som mangler tilsvarende mot idrettslinjer på videregående skoler.

I sammenheng med ATDE modellen som Henriksen (2010) beskriver og toppklubbens praksis med utdanningssystemet, viser det seg at makronivået henger tett sammen med klubbhverdagen og mikronivået. Skolen, på samme måte som klubben, utgjør en vesentlig andel av utøverens hverdag. Kanskje man i større grad burde se på denne sammenhengen, også fra breddeperspektivet? I diskusjonene vedrørende tidlig spesialisering (Ericsson et al., 1993; Ericsson & Lehmann, 1996) eller allsidig utvikling over tid (Bloom & Sosniak, 1985; Côté et al., 2007; Côté & Fraser-Thomas, 2008) vil man likevel kunne relatere utviklingsprosessen til utøverne opp imot skolehverdagen, med basis av den gode kompetansetilgangen som ligger blant trenerne og lærerne på de bestemte idrettslinjene. I sammenheng med dette vil skolefag kunne danne teoretisk forståelse rundt fysisk trening og idrett, samt utdanne elever til gode reflekterende individer, like fullt som de er med på å danne utøvernes psykologiske egenskaper. Dette vil kunne få stor betydning for utøverens helhetlige grunnlag for utvikling (Larkin & O'Connor, 2017), og gi utøverne utenfor toppklubben lignende forutsetninger.

Hvordan kan disse ressursene brukes til å effektivisere spillerutviklingen? I mange tilfeller vil elevene som går på disse idrettslinjene i stor grad være fotballspillere som enda er i breddeklubbene i område. Kanskje noen av de er «late bloomers» og er et uoppdaget talent? Skolen vil i denne forbindelse være en kompetansearena på samme måte som toppklubben og toppidrettsgymnaset, selv om de kanskje ikke har like stor tilknytning til breddeklubbene. I

form av det samarbeidet som toppklubben har med skole og utdanning, vil også idrettslinjene kunne være en arena som kan bidra til kunnskap opp imot utøverne. Selv om det er vanskelig å se for seg at alle lærere og trenere i skolen også vil påta seg ansvar som trener i en klubb, kan likevel skolen og klubbene i større grad samarbeide med tilrettelegging, slik at skole- og klubbhverdagen til utøverne blir mer samstemte.

Fra toppklubben sin side blir skole og utdanning et vesentlig element i spillerutviklingen, i motsetning til hos breddeklubbene. Siden det er flere idrettslinjer i det lokale område vil det dette elementet kunne anses som et uforløst potensial i spillerutviklingsperspektivet for å danne gode rammebetingelser for hele det lokale miljøet. Likevel blir klubbhverdagen og treningene sammen med laget kanskje den viktigste utviklingsarenaen. God spillerutvikling påvirkes av tilgangen på god trenerkompetanse (Côté, 1999; Côte & Fraser-Thomas, 2008; Norges Fotballforbund, 2015). Vi antar at det vil være store forskjeller mellom klubbene og at dette vil kunne påvirke utviklingsarenaene som de unge spillerne og klubbene i område befinner seg i.

5.3.3 Kompetanse og tilgangen på trenere

I flere av studiene tilknyttet suksessfulle utviklingsmiljøer (Henriksen et al., 2010, 2011; Larsen et al., 2013), viser det seg at ressurstilgang i ulike former i stor grad vil påvirke utviklingen av utøvere. Ressurser som fasiliteter, økonomi, tilgang på kompetanse og trenere er viktige faktorer som også vil danne et bilde av utviklingsmulighetene i dette område.

Hvis vi ser på utgangsmodellen i ATDE ser man en rekke faktorer i makro-nivået som kan påvirke individene indirekte. NFF og de nasjonale arenaen kan for eksempel være slike nivåer. Sammenhengen med forskningen som er gjort vedrørende utviklingsmiljøet viser likevel at det er mikro-nivået som har størst påvirkning for individet (Aalberg & Sæther, 2016; Henriksen et al., 2010, 2011; Larsen et al., 2013). Utviklingen som skjer på miljøets mikro-nivå er dermed avgjørende for god spillerutvikling. Dette forsterker betydningen av å legge fokus på de lokale klubbene utøverne er en del av. Her blir kompetansen hos klubben, trenere, eksperter og andre viktige aktører nær utøverne, viktige faktorer. Både i studien til Larsen et al. (2013) og Aalberg og Sæther (2016) ser vi at disse faktorene blir sett på som avgjørende for å utvikle gode spillere. Dette viser seg også å være fremtredende i andre idrettsmiljøer (Henriksen et al., 2011). I lys av spillerutvikling er de suksessfulle miljøene som forskningen har undersøkt toppidrettsmiljøer. Dette gir oss et bilde av toppklubber som

både ressurssterke og kompetente til å utvikle talentet. I hvilken grad er dette fremtredende i breddeklubbene i denne studien?

En viktig faktor som vi har vært inne på både når det gjelder toppklubben og breddeklubbene i tidligere kapitler er tidsbruk (kap 5.1.2 og 5.1.3). To av informantene i breddeklubbene nevner tidsbruk som en viktig faktor som skaper utfordringer knyttet til tilgjengelige trenere. Samtidig nevner de at tilgangen på kompetansen også er et vesentlig element forbindelse med dette:

«Vi har noen som har vært flinke til å være med i mange år, men det er nok mest at de er her i korte perioder. De følger ungene sine i noen år, og så når ungene kommer opp i en viss alder så føler de at de ikke har nok kompetanse eller tid ... eller begge deler til å være med lengre. Og noen er ikke villige til å pushe seg til å få nok kompetanse» - Trener, breddeklubb 3

«[...] hvor finner du en person som kan bruke hele tiden sin på klubben? Så gjør vedkommende det i to år da ... så er det de som er så heldig å være med der da ... så er det ikke noe kontinuitet» - Spillerutvikler, breddeklubb 2

Det er tydelig at det er mangel på kontinuitet hos breddeklubbene, da trenere i mange tilfeller har et engasjement i en kort periode. Det er naturlig at foreldretrenere er med der ungen(e) har tilhørighet. På den måten er det også naturlig at foreldre kanskje er der i korte perioder ettersom mange unge slutter med idrett i ungdomsårene (Krange & Strandbu, 2004; Railo & Ommundsen, 1983). I forhold til spillerutvikler i breddeklubb 2 kan det dermed tolkes som om de lagene som er heldige med tilgangen på kompetente trenere, også vil ha en god plattform for å utvikling i ung alder. Samtidig erfarer informantene at foreldre også i noen grad mangler kompetanse eller føler de ikke har tilstrekkelig med kompetanse når ungene blir eldre.

Studiene som er gjort av to suksessfulle toppklubber i Skandinavia gir et godt bilde på hvordan utviklingsmiljøet påvirker fotballferdigheten (Aalberg & Sæther, 2016; Larsen et al., 2013). Trenerkompetanse (Côte & Fraser-Thomas, 2008; Larkin & O'Connor, 2017), foreldrestøtte (Côté, 1999) og tilrettelegging på basis av en sterk organisasjon med vekt på kulturell bakgrunn, eksperter og sportslig tilrettelegging må dermed ses på som avgjørende for en langsiktig utviklingskurve hos spillerne (Aalberg & Sæther, 2016; Larsen et al., 2013). I et spillerutviklingsperspektiv vil det være utopisk for breddeklubber å danne lik

profesjonaliserte praksis som man ser hos toppklubbene i undersøkelsene. På en annen side viser studiene at de sosiologiske faktorene har en klar relasjon til modellen til Williams og Franks (1998) i forhold til identifisering av potensielle eliteutøvere. Ergo er de sosiologiske faktorene som omkranser individet vel så viktige som fokuset på de fysiske, fysiologiske og psykologiske elementene i spillerutviklingen. Trenerkompetansen og mulighetene for å danne en god organisasjonsstruktur for klubbene og de foreldrene som påtar seg rollen som trener, vil i sammenheng med studiene være en realitet også i breddeklubbene. Dette vil være en nødvendig faktor, men også den som kan bedre spillerutviklingen i bredden på kort sikt. Utviklingen over tid vil også kunne bidra til å gi toppklubben og dermed det lokale område større sannsynligheter for å få frem flere eliteutøvere.

Informanten i breddeklubb 3 redegjorde for at vedkommende hadde flere arbeidsoppgaver utenom den sportslige rollen som trener. Organisering i forhold til å få foreldre til å kjøre til og fra kamp og administrative oppgaver som måtte gjøres for laget hvis ikke laglederen var til stede, ble trenerens arbeidsoppgaver i tillegg til den allerede tidkrevende rollen som trener. Mangelen på trenere, lagledere og andre roller i breddeklubbene fører til at ansvaret i stor grad faller på den som i hovedsak har det sportslige ansvaret. Mangel på frivillighet blant foreldre til å påta seg roller og ansvar, er ofte årsaken. Da man i en breddeklubb ofte snakker om foreldre som påtar seg disse rollene, vil det også være nærliggende å tenke at kontinuiteten ved engasjementet kan være basert på om ungen til vedkommende er aktiv eller ikke. Som spillerutvikleren i breddeklubb 2 også er inne på, kan dette blant annet gå på bekostningen av spillerutviklingen i klubben. To av de andre spillerutviklerne oppsummerer dette på følgende måte:

«[...] hvis du kanskje har et kjempetalent i fotball, og så er du født i den bygda her. Og så er det ingen foreldre som er ivrig på å ta ansvar til å trene det kullet ... Det er jo et stort problem ... og vi ser jo det ... våre kull og våre lag, de kulla som driver på lengst ... det er de kullene som får en god start, får mange foreldre som bidrar, pluss at de kanskje har en eller to som har det lille ekstra og som på en måte er limet i foreldregruppa. Det er kanskje de som er størst og mest robuste og som driver på lengst» - Spillerutvikler, breddeklubb 5

Det viser det seg at oppgavene/rollene man påtar seg i klubben er tidkrevende, slik at engasjementet i klubbene derfor varer i korte perioder. Samtidig er manglende kompetanse et element som går igjen, og fører til at foreldre kvier seg til å påta seg de ulike rollene. En effekt av dette medfører manglende kontinuitet som får direkte konsekvenser for

spillerutviklingen av utøverne. Dette tolkes til å utgjøre en forskjell på forutsetningene til hvert kull og lag, ettersom det er tilfeldig når man får tak i trenere med god kompetanse, som blir med over tid. Kontinuiteten, enten det er foreldre eller trenere som er med over tid, kan ses på som et viktig ressurs for denne utviklingen i form av at utøverne både opparbeider relasjoner til treneren, og motsatt. Når det til stadighet dukker opp nye trenere eller foreldre man er nødt til å forholde seg til, må vi kunne anse det som et forstyrrende og ustabil element i utviklingsprosessen til utøverne.

I et spillerutviklingsperspektiv vil det tolkes som om breddeklubbene sliter med å skaffe kontinuitet og kompetanse, og hvor forutsetningene kan bli forskjellig for hvert enkelt årskull. I studier på utviklingsmiljøer som har undersøkt nøkkelfaktorer for å effektivisere utviklingen av utøverne, er det naturlig at breddeklubbene, med manglende ressurser og økonomi, ikke kan rette seg etter toppklubbers praksis. Nøkkelfaktoren som blant annet utdannede trenere og foreldre, langsiktige mål og metoder sammen med fokuset på fremgang, kontra prestasjoner som utviklingsmoment, vil i sterk grad kunne være elementer som breddeklubbene, «gratis», kan ta tak i med tanke på de ressursene som allerede ligger i klubbene (Martindale et al., 2007; Martindale et al., 2005). Vi har sett tilfeller av at breddeklubbene i område har en strukturert og god organisasjonsstruktur, og det er lite som skal til for at man utvikler dette i en sportslig retning der man kan danne suksessfulle utviklingsmiljøer som skaper langsiktig utvikling. Ved spørsmålet om det ikke er god nok kompetanse i bredden, kan man også stille spørsmålet til om deler av det lokale område kan utvikle et bedre samarbeid seg imellom og gi støtte og tilstrekkelig hjelp til måloppnåelsen for et suksessfullt utviklingsmiljø (Henriksen et al., 2010).

Informantene, både i toppklubben og breddeklubbene uttrykker at foreldretrenere er en ressurs som klubbene er avhengig av. Samtidig ser vi at dette skaper utfordringer med tanke på kontinuitet og at utviklingstilnærmingen vil være vanskeligere å opprettholde da det ofte vil være mangel på kompetanse og tilgangen på trenere. Ettersom toppklubben også er tuftet på samme måte på yngres-avdelingen vil det kunne tenkes at de også vil kunne støte på samme problematikk. Blant informantene virker det som om dette er et mindre problem ved eliteavdelingen, men også i barne- og ungdomsfotballen ved at de er flinke til å innhente og kontakte mulige trenere/foreldre som vil være passe til rollen. Når vi snakker med informantene om at breddeklubber ofte sliter med å få kompetente nok trenere, forteller en av informantene fra toppklubben om deres praksis. Blant trenerne i unge alderstrinn har de i de

siste årgangene fått tak i foreldretrenere med fotballbakgrunn, selv om de påpeker at dette ikke er tilfelle hvert eneste år:

«[...] uansett hvem som er trener ... så må man ha en plan ut ifra klubben sitt utviklingsmål ... (Opphold) ... vi har også en trenerutvikler i barnefotballen, som bidrar og hjelper til med å utvikle trenerne. Vi vil helst ha trenere ned i 6 -7 års alderen som har vært på kurs ... vi tilbyr trenerkurs til alle våre trenere, og alle får det gratis. Så ... det er mange ... jeg tror alle ... fra alle alderstrinn har fra UEFA C opp til UEFA A» - Spillerutvikler, toppklubb

Det kan se ut som toppklubben har en god praksis for både det å skaffe trenere, men spesifikt med tanke på å utdanne de, samt følge opp treneren i klubben. Toppklubben som en helhet har dermed både tilgang på kompetanse og trenere. Sett ut ifra en helhetlig sammenlignet med det vi har tatt for oss tidligere, må toppklubben ses på som en kompetansearena både når det gjelder trenerskolering og klubbstruktur, mens breddeklubbene i større grad har flere ressursmangler når det kommer til tilgangen på trenere og kompetanse, samt kontinuitet som en effekt av dette. I lys av kvalitetsklubbprosjektet og de ulike rollene og kravene toppklubben stiller, må dette ses som en vesentlig element i forhold til klubbens skoleringsevne (Lorentzen, 2013). For å bedre spillerutviklingen i område, vil det i denne sammenheng være nødvendig å se på hvordan kompetansen og utfordringene med spillerens optimale utvikling kan ses i sammenheng med det lokale områdets samarbeid.

5.4 Områdets samarbeidsmodell

Denne delen av oppgaven tar for seg den helhetlige spillerutviklingen i område ved å se på hvordan klubbene samarbeider med hverandre. I denne fasen kommer også kretsen i sammenheng med landslagsskolen inn som et viktig element. Dette kapittelet prøver å finne en rød tråd mellom hvordan område fungerer som en helhet, og samtidig sette lys på hvilke utfordringer og dilemmaer som ofte vil kunne oppstå mellom klubbene og spillerne i område.

5.4.1 Relasjonene mellom klubbene

I akademiklassifiseringsrapporten er det 10 dyktighetspunkter som toppklubbene må ta utgangspunkt i når de utvikler klubben sin opp mot klassifiseringen. *Samarbeidsmodeller* er en av de punktene. Dette er et viktig grunnlag for å øke bevisstheten rundt toppklubbens

ansvar for trener-, spiller- og kompetanseutvikling i sine regioner (Toppfotballsenter, 2017). Samarbeidsmodeller vil i denne formen påvirke toppklubbene til å utvikle kompetansen i de lokale områdene for å bedre spillerutviklingen som skjer utenom toppklubbens arena. Samarbeid i det lokale område vil derfor være et viktig grunnlag for toppklubbens søknad om akademiklassifisering, men samtidig et viktig element for å øke sannsynligheten for at potensielle elitespillere i breddeklubbene får gode nok forutsetninger for å lykkes. I forhold til samarbeidet mellom toppklubben og breddeklubbene, har to av informantene i toppklubben følgende å si:

«Jeg har vært i klubben i mange år, så det har vært bra samarbeid med noen klubber, og så har det vært litt mindre med andre, men vi tok tak i det i fjor og vi samlet alle lokale klubber og la frem planen til klubbene ... og hva vi tenker [...]» - Spillerutvikler, toppklubb

«[...] Nå er jo de som ikke har fått A-lagsplass i denne klubben ... eee ... de har allerede gått til en nærliggende breddeklubb. Så vi har jo en 7-8 tidligere spillere som spiller der nå. Så det er jo kjempemessig ... (Opphold) ... og så har vi jo på juniorlaget nå tre spillere fra den ene breddeklubben som hospiterer en og to ganger i uken, sånn at de får mer trening» - Trener 1, Toppklubb

I intervjuene fra toppklubben kommer det tydelig frem at de har vært klar over at samarbeidet mellom breddeklubbene på flere måter kunne vært bedre. De har likevel kontakt med noen av breddeklubbene da noen av deres spillere som ikke har nådd opp til A-laget, er sendt til breddeklubbene. Samtidig har toppklubben spillere fra breddeklubbene på hospitering. Fra tidligere av har toppklubben hatt et rykte på seg for å «stjele» spillere fra breddeklubbene, da de beste spillerne i område har blitt hentet inn til toppklubben i tidlig alder. Dette har vi sett klubben har tatt tak i ved at de spesifikt har sagt at de ikke ønsker spillere i ung alder, med mindre de er for gode for utviklingsplattformen som er i breddeklubben. I forhold til toppklubben tidligere rykte kommer en av informantene fra breddeklubben med en viktig informasjon angående foreldre i denne sammenheng:

«Så det er ikke bare at toppklubben er den store stygge ulven som tar ... det er mye verre med de overivrige foreldrene som absolutt skal ha de dit, og som egentlig er litt blinde på hva som er den beste for ungen» - Spillerutvikler, breddeklubb 5

Dette vil kunne ses i sammenheng med hva toppklubben anser som et viktig utgangspunkt for det lokale miljøet:

«Det er noen foreldre som har kjempeambisjoner på ungene sine vegne. Og som gjennom det ... ungene vokser jo ut ifra de klubbene man er i ... det handler i større grad å legge til rette for en hverdag i den breddeklubben man er i. Og jeg mener jo strengt tatt at det er ingen spillere i utgangspunktet, under forutsetning av at man har gode nok tilbud i egen klubb, som bør gå fra klubben sin før man er 15 – 16 år. Det året man begynner på videregående» - Trener 1, toppklubb

Samtidig har også toppklubben snevret inn antallet spillere for G16 og G19 lagene slik at de ikke har like store årskull. Dette vil blant annet si at det er flere spillere som må utvikle seg over lengre tid i egen breddeklubb. Ved at toppklubben og breddeklubben samarbeider kan dette blant annet føre til at utøverne vil kunne spille på det nivået som passer de best. Ved gode relasjoner mellom topp og breddeklubb kan utøverne kan gjøre klubb-bytte ut ifra nivåtilpasning og ikke på grunn av manglende kvalitet i klubben man tilhører. En annen form for dette er blant annet de hospiteringsmulighetene som blir nevnt mellom klubbene. Tidligere har vi sett klubbene bruke hospitering internt, men dette er også noe som toppklubben og breddeklubbene kan gjøre seg imellom for å danne en god nok utviklingsplattform, uten at spillere i breddeklubben trenger å bytte klubb. På en slik måte kan vi anse det lokale område som en utviklingsstige, der klubbene i område utgjør nivåforskjeller som kan differensiere spillerne etter ferdighetsnivå og gi utøverne ekstra utfordringer om nødvendig. Konsekvensene av et dårlig samarbeid og svake relasjoner mellom breddeklubbene og toppklubben kommer tydelig til uttrykk fra en av informantene:

«[...] nå er det en helt annen tilnærming ... for det er jo en grunn for at ingen har samarbeidet med toppklubben de siste årene ... det er ingen som har hatt lyst til å samarbeide med toppklubben fordi de vet at de har det ryktet på seg ... (Opphold) ... altså toppklubben skal ha mye skyt for det de har gjort i det siste med klubbene rundt» - Spillerutvikler, breddeklubb 3

Omdømmet toppklubben har hatt blant de lokale breddeklubbene vil kunne gjøre det vanskelig å danne gode samarbeidsmodeller som vil gagne alle. Det er tydelig at toppklubben har vært klar over dette ved at de nylig har hatt en samling med de lokale breddeklubbene, informert om sitt ståstedet og intensjonen om å bedre samarbeidet til breddeklubbene.

Samspeilet mellom topp og bredde er et viktig verdigrunnlag for fotballorganisasjonen og spillerutviklingen (Norges Fotballforbund, 2012, 2015). Vi kan knytte punktet om samarbeidsmodeller fra akademiklassifiseringen (Toppfotballsenter, 2017) opp imot dette. Toppklubben har et pågående prosjekt der de selekterer og samler spillere i område og følger de opp via samlinger og treningskamper fram til en viss alder. Nylig har toppklubben, sammen med breddeklubbene kommet med et tiltak der ivrige utøvere, uavhengig av ferdigheter, kan melde seg på og bli med på treningsøkter sammen med trenere med kompetanse. Tiltaket skjer før spillerne eventuelt blir valgt ut til å delta på sonesamlinger med kretsen. Treningene er lagt opp slik at de vil bli arrangert rundt om hos breddeklubbene og ikke på et bestemt sted til enhver tid. Dette er et nytt tiltak som vil kunne skape relasjoner mellom klubbene. I samtale med en informant fra breddeklubbene kom det blant annet fram at dette tiltaket også bidro til ekstra påfyll blant trenerne i breddeklubben ved at de fikk mulighet til å se på treninger, stille spørsmål og få ekstra påfyll som de kunne dra nytte av og bruke i klubbhverdagen.

Toppklubben er likevel i en startfase når det gjelder å danne gode samarbeidsavtaler mellom breddeklubbene i forbindelse med hospiteringsavtaler og relasjoner til hver enkel breddeklubb. Dette kommer tydelig fram når vi begynner å snakke med informantene om når de mener unge utøverne burde ta steget opp til toppklubben. I forhold til dette ble breddeklubbene blant annet spurt om hvilket forhold de hadde til toppklubben og om det var noe konkret samarbeid mellom klubbene. Svarene kan tolkes som det fortsatt er utfordringer knyttet til relasjonene mellom klubbene:

«Men problemet er at vi sender 1'erne våre til toppklubben, men får sjeldent noe tilbake» - Spillerutvikler, breddeklubb 2

«Særlig til spillere som ikke er bedre enn de beste de allerede har. Da kunne de heller sagt nei ... bli værende i din klubb ... for da er vi tilbake til de to eller tre beste i et lag forsvinner, så gjør det så mye med den gruppen som er igjen, at den gruppa kanskje blir borte eller at laget blir borte. Kunne man heller holdt de spillerne ... la oss si at det var hos oss ... holdt de i klubben lenger, men heller hvis toppklubben hadde hatt så troen på de, lagd hospiteringsordninger både innad i breddeklubben, men også at de kunne vært i toppklubben en gang i uken for eksempel» - Spillerutvikler, breddeklubb 5

«Altså breddeklubbene rundt her. Det har de litt rett i å altså (toppklubben). Vi trener generelt for dårlig ... men samtidig er det en del andre ting som jeg tror vi kunne ha fått en del ut av ... (Opphold) ... å trene med oss to ganger i uken og toppklubben to ganger i uken og for eksempel spilte kamper hos oss. Det ville vært en veldig bra greie. Men dette får vi ikke til å fungere helt da» - Spillerutvikler, breddeklubb 4

Det kan tyde på at breddeklubbene fortsatt sitter med en følelse av at de ofte avgir sine beste spillerne til toppklubben, og at toppklubben ikke ser den negative konsekvensen som kan skje i et lag hvis flere spillere fra samme lag blir rekruttert til toppklubben. I noen tilfeller, og som informanten påpeker, kan det være vanskelig å danne gode hospiteringsordninger. I tillegg til at andre spillere med gode ferdigheter kan miste motivasjonen hvis nivået i spillergruppen blir dårligere. Det vil også være et vanskelig valg å ta for utøveren som skal bytte klubb, om man da skal velge klubb ut ifra sportslige eller sosiale grunner.

Helhetsinntrykket fra informantene tolker jeg som om toppklubben vil praktisere at kun de beste i område vil bli selektert fra breddeklubben og inn til toppklubbens eliteavdeling, men at toppklubben samtidig må bedre samarbeidet og dialogen med en del av breddeklubbene. Dette da noen av klubbene fortsatt føler de mister spillere og ikke får noe tilbake. En av informantene oppsummerer en konsekvens av dette på følgende måte:

«Vi har fått spillere fra toppklubbens junioravdeling vi som toppklubben har ønsket tilbake igjen senere, men på grunn av at det ikke har vært noen dialog med tanke på at de bare har blitt sluppet: «vi har ikke bruk for deg mer» ... så har ikke motivasjonen av å gå tilbake blitt noe bedre ... (Opphold) ... jeg tror på en måte at det toppklubben hadde profitert på, er å ... hmm ... oppfordret og blitt flinkere til å utdanne oss klubbene rundt og ha dialog med alle klubbene rundt» - Spillerutvikler 4

Det kan tolkes dit hen at breddeklubbene ønsker bedre kunnskapsdeling og at toppklubben i større grad involverer seg i breddeklubbene og deres treningshverdag. Det framkommer blant informantene i breddeklubbene er det ikke er noe problem for de å sende utøvere oppover i systemet, i mange tilfeller til toppklubben eller andre breddeklubber med et høyere nivå, hvis dette er det beste for utøveren. Det kan imidlertid virke som om de er litt skeptiske om overgangen skjer på riktig måte, og til riktig tid. Burde toppklubben og breddeklubbene ha enda bedre dialog over tid, og ikke bare når det er snakk om en spiller som er aktuell? Hvilken type dialog ville det da være snakk om? I spillerutviklingsperspektivet til område ligger det en klar målsetning både i fra forbund og krets (Norges Fotballforbund, 2015), men

samtidig i lys av tidligere forskning der rekruttering og kunnskapsdeling fra toppklubben og ned til nærliggende breddeklubber, må anses som et viktig element for at det lokale område skal danne gode forutsetninger for spillerne (Aalberg & Sæther, 2016; Ekeland & Kolstad, 2018; Henriksen et al., 2010; Larsen et al., 2013). Toppklubben besitter mye kunnskap og erfaring, både i form av treningsstruktur og organisering. Denne type kunnskapsdeling vil kunne være temaer som blir delt med breddeklubbene. På en side skaper det relasjon mellom klubbene, men samtidig kan det bidra til å øke kvaliteten til breddeklubbene slik at man kan unngå tilfeller der spillere må bytte klubb hvis breddeklubben ikke lenger klarer å gi utøveren en optimal utvikling lenger.

Ut ifra informantenes synspunkter ser det ut som det er blandet erfaring mellom breddeklubbene opp imot toppklubben. Vi ser at det tidligere har vært svake relasjoner hva samarbeidet angår mellom toppklubben og breddeklubbene, noe klubbene er bevisste på. Det ser likevel ut som om det lokale område er i ferd med å få bedre relasjoner, blant annet via toppklubbens treningstiltak mot yngre utøvere og hospiteringsavtaler mellom klubbene. I tillegg kom det frem blant spillerutvikleren i breddeklubb 5 at toppklubben hadde vært innom klubben og delt kunnskap i form av trenermøte, samtidig som de har møtt opp på arrangementer, samt hatt egne treninger på anlegget. Dette er noe som vil kunne skape gode og bedre relasjoner til selve breddeklubben, men også de yngre utøverne som ser opp til toppklubbens spillere og trenere. Utfordringen vil dermed være å skaffe gode relasjoner, ikke bare til en eller to klubber, men alle klubbene i nærheten.

Ser vi tilbake på erfaringene fra informanten fra toppklubben ser vi at klubben er avhengig av at det er en gjennomgående god spillerutvikling fra eliteavdelingen og nedover i yngres-avdelingen. I lys av spillerutviklingen opp mot et elitenivå, som oftest starter med at utøverne utvikles i sin breddeklubb (Haugaasen et al., 2014b; Hornig et al., 2016; Macody et al., 2016), vil det på samme måte bli nødvendig at det bygges gode samarbeidsavtaler og relasjoner mellom toppklubben og breddeklubbene, ettersom toppklubben ikke bare rekrutterer spillere fra sine egne rekker. I denne diskusjonen vil også fotballkretsen få en vesentlig rolle vedrørende samarbeid og relasjoner i det lokale utviklingsmiljøet.

5.4.2 Kretsen og landslagsskolen rolle - En arena for de største talentene?

Spillerutvikling har fått et større fokus i den norske modellen enn før (Norges Fotballforbund, 2015). Sammen med landslagets prestasjoner den siste tiden kan mye skyldes påvirkningen vi

får fra måten andre nasjoner systematisk utvikler sine utøvere. Noe som skaper debatt og endringer vedrørende våres egen modell (Høgmo, 2016; Nesje, 2016; Saltvik, 2016). Retningslinjene fra NFF peker på landslagsskolen som en modell som skal påvirke spillerutviklingen (Norges Fotballforbund, 2015). Naturlig nok vil forbundet ved bruk av en slik spillerutviklingsmodell prøve å påvirke utviklingen av norsk toppfotball. Sone, krets, talentleire og aldersbestemte landslag er dermed arenaer der man tilsikter å selektere de største talentene som man antar vil bli best i fremtiden (Norges Fotballforbund, 2017). Med tanke på definisjonen om at det er viktig å identifisere hvem som har størst potensial til å utvikle sitt talent (Gagné, 2000), kan det også anses som riktig av forbundet å bruke landslagsskolen som en nasjonal modell for å bidra til å utvikle de største talentene (Norges Fotballforbund, 2017). Hvilke utfordringer fører slike nasjonale retningslinjer med seg?

Forskning viser klare tegn på at den relative alderseffekten er fremtredende i aldersbestemte landslag (Haulan & Sæther, 2011; Helsen et al., 2005; Sæther, 2015; Williams, 2010). Alderseffekten vil i sterk grad være tuftet på fysiske egenskaper, hvor de som er født tidlig på året ofte har en fordel. Som fotballferdighet utgjør disse egenskapene en vesentlig forskjell. Når landslagsskolen allerede fra 12 års alderen begynner med identifisering og selektering til ulike uttak, må det stilles spørsmål om hvilke kriterier man går ut ifra, når man i så ung alder identifiserer disse framtidige toppspillerne. Burde kriteriene vurderes på nytt? I intervjuet av kretsen spør vi blant annet hvordan denne seleksjonsprosessen er bygd opp:

«Fotballkretsen har noe som heter soneledermøter som trenere, sportslig ledere og kretsen møter opp på, der vi gir informasjon om alt mulig fra hvordan FIKS drives, regler, hvordan landslagsskolen er bygd opp og ulike seleksjonskriterier- og prosesser. Så går det en epost til klubbene om hvilke spillere vi er ute etter, kriterier og hvordan landslagsskolen er bygd opp, og så ber vi de nominere spillere. Og da kommer det klubbspillere til uttakstreninger til sone» - Fotballkretsen

Det er interessant at det ser ut som klubbene og trenerne selv står for oppgaven i å selektere de unge utøverne som skal bli med allerede på sonesamlinger. Sett i lys av hva denne studien har avdekket med mangel på kompetanse i breddefotballen, kan det også stilles spørsmål om de som selekterer har bred nok kompetanse og er bevisste på hvilket grunnlag de selekterer ut ifra. I de fleste tilfeller vil derfor landslagsskolen være preget av den relative alderseffekten. Informanten medgir at eierskap til egen utvikling er et viktig kriterie som står høyt med tanke

på seleksjonsprosessen. I denne forbindelse er det vanskelig å danne et helhetlig bilde av utøverens eierskap i så tidlig alder, og som informantene uttrykker, er det ikke nok ressurser til å kunne følge opp utøveres eierskap til egen utvikling, i form av for eksempel dybdeintervjuer med trenere, spilleren selv og foreldrene. Eierskap til egen utvikling hos så unge utøvere vil også være vanskelig å avdekke på et så tidlig tidspunkt, men utvikles over tid. Utvelgelsen må dermed tolkes slik, at man må ha tillitt til at personene som får i oppgave å nominere utøvere til samlingene, har kompetansen nok. På basis av dette kan det se ut som kretsen føler de selekterer riktig spiller ut ifra kriteriene som er satt:

«[...] det er ofte en stor sammenheng med de som har høy fotballferdighet og de som er interessert til å bli god i fotball ofte. Så det er sjeldent det kommer noen uten sonelagserfaring og blir en sterk kretslagsspiller eller i et ekstremt tilfelle, en landslagsspiller. Så vi opplever at vi har med de spillerne som er langt fremme og som virkelig vil bli god [...]» - Fotballkretsen

I forhold til kretsen er det flere av informantene som uttrykker at de vet lite om hvilke oppgaver kretsen jobber med. I sammenheng med seleksjonsprosessen og utøverne som ikke blir selektert til landslagsskolen, kommer en av informantene med et interessant eksempel:

«For eksempel han ene spilleren vi har, han er en veldig god spiller. Han burde kanskje være inne på et aller annet, men det er ikke noe nivå der da som han kan være på, det fins ikke ... (Opphold) ... Det er ganske mange som kan bli bra, det er jeg sikker på (som ikke er selektert) ... som har lyst til å bli bra» - Trener, breddeklubb 3

Informanten beskriver i forbindelse med sitatet at vedkommende kunne tenke seg en arena der de som ikke blir selektert også fikk en mulighet til å samles, et slags mellomledd. Et interessant forslag som kan bidra til utøverne som ikke blir selektert til det øverste nivået i landslagsskolen likevel blir sett og kan få et faglig utbytte av slike samlingsbaserte arenaer. Det kan også ses i sammenheng med hva studiet til Sæther (2017) viser, der det var en liten prosentandel av de som ble tatt opp til de første aldersbestemte samlingene, som endte opp i toppen. I et dynamisk talentperspektiv (Ommundsen, 2009) vil det kunne begrunnes med at utøvere i ung alder er i en tidlig utviklingsfase med tanke på ferdighetsutvikling (Côte & Fraser-Thomas, 2008), og blir tatt igjen av andre utøvere over tid. Sett i lys av undersøkelsen til Sæther og Mehus (2016) om hvordan spesielt gutter oppfattet forståelsen av et talent, vil man kunne påstå at store talent tolkes som en medfødt egenskap. Om en trener som har mye

med selekteringsprosessen til de ulike samlingsarenaene har en statisk tolkning av et talent (Ommundsen, 2009), kan det blant annet føre til at såkalte «early bloomers» og utøvere som er født tidlig på året blir ansett som de største talentene. Treneren vil dermed kunne ses på som en «dørlukker» for mange potensielle eliteutøvere. Forskningen viser oss at man kan være skeptisk til om de «riktige», fremtidige toppspillerne blir selektert og identifisert. I sammenheng med at utøvere ofte blir identifisert som et stort talent og selektert på basis av dette, er det et paradoks at oversiktsstudier viser at det er vanskelig å identifisere hvem som blir best i fremtiden (Abbott & Collins, 2004; Helsen et al., 2000; Martindale et al., 2005).

Det er vanskelig å kritisere landslagsskolen i forhold til at modellen vil bidra til at de selekterte får gode rammer for å nå sitt potensial. I tillegg vil de selekterte talentene både føle seg sett og satset på samtidig som det gjør det mulig å sammenligne ferdighetene sine med gode utøvere nasjonalt og internasjonalt. Dette vil kunne gi økt motivasjon til å fortsette å utvikle ferdighetene sine. På en annen side viser det seg som i Norge, at også andre nasjoner har vanskeligheter med talentidentifisering (Helsen et al., 2005; Williams, 2010). Dette viser at det er vanskelig å finne gode identifiseringskriterier for de riktige ferdighetene. Dette skaper utfordringer med seleksjonsprosessen med tanke på alderseffekten og at tidlig utviklede utøvere har en tendens til å bli selektert framfor andre potensielle eliteutøvere. I sammenheng med identifisering og selektering i ung alder, enten det er via landslagsskolen eller gjennom toppklubben, gir en av informantene et godt bilde av hvordan dette henger sammen med utviklingsstigen fram mot et elitenivå. Informanten har vært involvert i topp- og breddeperspektivet og beskriver et eksempel på hvordan veien fram til toppklubben vil kunne være individuell:

«Den ene valgte å dra til toppklubben som 14 åring, og var veldig tydelig på det. Jeg mente at de i utgangspunktet hadde godt nok tilbud i egen klubb og kunne gjerne hospitere med toppklubben, men han var klar på at han ville gå. Toppklubben ville gjerne ha den andre spilleren over også, men vi tok en diskusjon på det og vedkommende hadde godt nok utviklingsmiljø i breddeklubben, så det var ingen grunn til å bytte klubb. Det er jo kjempeinteressant at begge er (i toppklubben i dag) ... for han som gikk tidlig til toppklubben var det helt riktig, han var mentalt ferdig med breddeklubben. Og så kom jo han på landslaget mye tidligere enn vedkommende som var igjen i breddeklubben, og det var greit, fordi han hadde fortjent det. Men på sikt ... i dag er begge tatt ut på landslaget. Og er pr. i dag likeverdige i form av at de er fast på laget (toppklubben) og begge to er mer eller mindre fast i landslagstroppen» - Trener 1, toppklubb

I forhold til NFF skal det være en sammenheng mellom landets beste utøvere og involveringene av toppklubbene, spesielt etter 16 års alderen. Aldersbestemte landslag vil dermed være en måte å kunne identifisere og selektere disse utøverne til toppklubbene, og motsatt, slik at man får en best mulig utviklingsarena. Haulan og Sæther (2015) viste at det var en sammenheng mellom spill på aldersbestemte landslag og spill for samme utøvere hos toppklubber i datidens Tippeligaen. Ut ifra dette kan man antyde at det er en positiv sammenheng mellom uttakssamlinger gjennomført av krets og NFF opp imot hvem som havner i toppklubbene. På en annen side viste utvalget fra studiet til Sæther (2017) at kun 12 % av de utøverne som først ble plukket ut til aldersbestemte landslag endte opp på det øverste nivået i Norge eller i utlandet. Ergo kan det sås tvil om utøverne som blir identifisert og selektert tidlig er de som ender opp som best til slutt. I forhold til sitatet over viser det seg at det er flere «veier til Roma». Det er interessant å lese hva informantene fra toppklubben belyser. Det vil derfor være viktig at de som ikke blir selektert i starten, blir tatt vare på og motiveres til videre utvikling (Treasure, Lemyre, Kuczka & Standage, 2007). Noe som vil skape mer eierskap til egen utvikling (Norges Fotballforbund, 2017). Selv om den relative alderseffekten avtar med økende alder, er den fremdeles fremtredende i de aldersbestemte landslagene (Haulan & Sæther, 2011; Helsen et al., 2005; Williams, 2010). I et studie av del Campo et al. (2010) var det en større andel av de unge utøverne som var født tidlig på året som spilte for toppklubber kontra amatørklubber. Sammenhengen med spillerutviklingsmodellen, der man ser etter de med størst potensial (Norges Fotballforbund, 2017), viser forskningen likevel at identifiseringskriteriene til de som havner i toppklubbene kan være tatt på basis av landslagsmodellens selekteringsmekanismer. Dette kan skape utfordringer for å finne de beste talentene, som vil medføre at mange som blir satset på i toppklubbene ikke nødvendigvis viser seg å være de største talentene likevel.

I hvilken grad har spillerutviklingsmodellen i form av landslagsskolen betydning for utviklingen av utøverne? I forhold til diskusjonen ovenfor, kan vi konkludere med at det er vanskelig å forutsi hvem som blir best. Til det blir identifisering i seleksjonsprosessen for tilfeldig. Forskningen kan tolkes slik at det må være andre nærliggende kriterier til hvordan vi får fram de beste utøverne. I intervjuene til Sæther (2017) viste det seg at utøverne ikke anså landslaget som den viktigste arenaen for utvikling, men heller noe som gav økt motivasjon og sammenligningsgrunnlag av ferdigheter. De nasjonale tiltakene som aldersbestemte landslag, krets- eller sonesamlinger gir de selekterte utøverne gode erfaringer ved spill på et høyt nivå enten det er innenfor nasjonale eller internasjonale rammer. I tillegg til at de får kjennskap til

ferdighetsnivået som kreves, kan de også bruke antatt bedre utøvere som rollemodeller. Dette anser både Martindale et al. (2007) og Henriksen et. al. (2010) som bidragsytende til utviklingen. Samlingene er spredt utover få antall dager i året, der det kan stilles spørsmål til i hvor stor grad disse arenaene har betydning for ferdighetsutviklingen over tid. I sammenheng med dette vil det derfor være nivåene i form av treningskvalitet og kamparena som de unge utøverne spiller på i det lokale område som blir avgjørende for spillerutviklingen på sikt. Kretsen vil i denne studien likevel spille en stor rolle når det kommer til samarbeid innad i det lokale område. Ved at organisasjonen både jobber med kvalitetsklubbprosjektet ut til klubbene, samtidig som de er ansvarlige for landslagsskolen, vil det være nødvendig at kretsen i større grad involverer seg i breddeklubbene slik at de sikrer klubbenes utviklingsprosess og bedrer relasjoner.

Ser vi det lokale område og de respektive klubbene som en utviklingsstige basert på nivåinndelingene (kap. 5.1.1), vil relasjonene mellom klubbene, trenere og spillerutviklere i det lokale område være viktig for å kunne finne den optimale utviklingsstigen hos den enkelte utøveren. Det er dermed ikke sikkert toppklubben til enhver tid vil være den beste utviklingsarenaen.

5.4.3 Treningskvalitet vs. kamparena - Er toppklubben den beste utviklingsarenaen?

Vi var tidligere inne på at de unge utøverne, basert på et overordnet blikk på det lokale område, har ulike nivåer innad i sitt miljøet. Der tabell 1 (kap. 5.1.1) viser de nivåmessige forskjellene, forteller dette lite om hvordan det lokale utviklingsmiljøet kan samarbeide om å danne gode utviklingsrammer seg mellom og hva som kan tilbys av treningskvalitet og kamparenaer. Dette er noe som vil bli diskutert i dette delkapittelet.

Det kan se ut som de som blir selektert inn i landslagsskolen også havner i toppklubbene (Haulan & Sæther, 2015). De som havner utenfor denne seleksjonsprosessen blir i mindre grad satset på og det blir derfor innlysende hvem som senere har utviklet seg til å bli best, når de med et fysisk fortrinn blir identifisert som de største talentene. Disse spillerne blir i større grad «sett» av treneren, får mer og bedre coaching og satt inn i prestasjonsgrupper (Ommundsen, 2009). På en annen side viser studiet til Haulan og Sæther (2015) at unge utøvere får liten spilletid i klubbhverdagen hos toppklubbene, noe som vil gå på bekostning av spillernes utvikling. Både Rosenborg og AGF er to klubber som har hatt stor suksess i form av sportslige resultater. Selv om de utvikler mange gode utøvere har den sportslige

suksessen på en annen side gått på bekostningen av satsningen på talentfulle utøvere på elitenivået. I Norge har vi sett at flere studier viser det kan være vanskelig å få spilletid som ung utøver på toppnivå (Aalberg & Sæther, 2016; Haulan & Sæther, 2015; Sæther, 2010; Sæther & Solberg, 2015). Ergo viser det at overgangen mellom junior og elitenivået kan være vanskelig å tilpasse. De som eventuelt får prøve seg får likevel minimalt med spilletid på det høyeste nivået (Haulan & Sæther, 2015).

En annen side ved studiene til Aalberg og Sæther (2016) og Larsen et al. (2013) er at det likevel er barrierer som vil oppstå i miljøet som hindrer talentenes videre utvikling. Som begge studiene viser til, er det svake relasjoner mellom de unge eliteutøverne og de etablerte eliteutøverne som spiller toppfotball. Slike rollemodeller som Henriksen (2010) anser som svært viktig for overgangen mellom junior og senior er dermed fraværende. Likevel kan suksessen til disse miljøene kompenseres fra andre sterke aktører i mikro-nivået i klubben, som blant annet høy trenerkompetanse. Den svake tendensen mellom unge utøvere og rollemodellene kan blant annet skyldes den resultatavhengige toppfotballen. Jakten på kortsiktige resultater og konkurranse om spilletid innad i klubben kan være med på å hindre slike gode relasjoner. Som det har blitt påpekt har flere studier vedrørende norsk toppserie for menn vist at konkurransen for å få spilletid kan være vanskelig for unge lovende utøvere (Haulan & Sæther, 2015; Sæther, 2010; Sæther & Solberg, 2015). Disse studiene vil i sterk grad kunne ses i sammenheng med hva toppklubben oppfatter som viktig for utøvernes helhetlige utvikling:

«De blir ikke bedre hvis de bare får en eller to kamper, de må få muligheten over tid. Det som var viktig i fjor, var at vi hadde et styre bak oss som sa at: «Ok, vi har tre spennende unge utøvere, de må spille» ... (Opphold) ... Det viktigste er å ha en treningshverdag, og at det er kvalitet i den, det er det aller viktigste, men du må krydre det med en god kamparena» - Spillerutvikler, toppklubb

«Halve A-laget her er jo lokale (innenfor fotballkretsen) ... andre halvparten er man jo kanskje nødt til å ha inn for å være god nok» - Trener 1, toppklubb

Som informantene og studien viser til, gir de mye tillit til enkelte utvalgte unge spillere. Men i sammenheng med en resultatavhengig toppfotball kan man samtidig tolke det som om mange andre unge utøvere ikke får tilgangen til spilletid på elitenivået. Det vil dermed være viktig å se det helhetlige bildet av hva som gir utøveren best mulig utvikling. Studiet til Haulan og

Sæther (2015) viste at spilletiden til U20 spillerne i toppserien for menn var kun 4,5 % av den potensielle spilletiden. Selv om de unge spillerne er en del av en kompetansearena i form av treningshverdagen, vil de likevel miste utvikling i mangel på spilletid i en arena som vil gi god erfaring.

Det bør være en god balanse mellom trening og overføringsverdiene man får i kampsituasjoner (Côté et al., 2007; Côte & Fraser-Thomas, 2008; Ericsson & Lehmann, 1996), og med den vanskelige overgangen innad i egen klubb, vil det være nærliggende å tenke seg at det blir vanskelig for mange av de andre unge utøverne i toppklubben å få spilletid utenom kamparenaen for rekruttlaget. Breddeklubben som ligger i 3.divisjon vil dermed kunne bidra til at utøverne som trenger mer utfordring utover kamparenaen som toppklubben kan tilby, kan øke utviklingen til den enkelte spiller som ikke får spilletid på toppklubbens elitenivå. Dilemmaet for spillerne vil dermed være valget om høyere nivå og potensielt mindre spilletid, eller mer spilletid i en mindre profesjonell klubb, med antatt dårligere nivå og kompetanse. På en side vil et klubb-bytte fra topp til bredde medføre at treningshverdagen vil miste kvalitet da man reiser fra et godt utviklet kompetansemiljø. De unge utøverne som ikke får tilgang på elitenivået til toppklubbene er samtidig i en utviklingsfase der det er vanskelig å identifisere deres fulle potensialet, eller når vedkommende vil «blomstre». I denne diskusjonen gir to av informantene gode innspill:

«Fra juniorgruppa. Så har vi jo gjerne flere innimellom hvis de har behov for å ha flere på trening ... men de er såpass ... de har så gode ferdigheter og så gode holdninger at de kan nå langt på fotballen. Men de må kanskje bruke litt lengre tid, og så må de kanskje gå en litt lengre vei via 3.divisjon eller 2.divisjon før man tar nivået til oss» - Trener 1, toppklubb

«Kanskje man skulle hatt et segment mellom 20 og 22, for det kan skje ganske mye med den alderen der for spillere som kanskje trenger litt mer tid og tålmodighet. Men når man passerer 19 år og ikke er A-lagsaktuell en gang, da er man ferdig» - Spillerutvikler, breddeklubb 4

Det vil til enhver tid være viktig å se helheten og en langsiktig utvikling til utøveren (Henriksen et al., 2010). Gode relasjoner, støtte og god kommunikasjon mellom klubbene vil dermed være viktige faktorer for at utøverne som ikke er gode nok for toppklubben på det gjeldene tidspunktet, likevel får riktig og passende individuell tilpasning fra det lokale

utviklingsmiljøet har å by på (Martindale et al., 2007; Martindale et al., 2005), siden det er vanskelig å anse når vedkommende eventuelt tar steget opp til elitenivået (Gagné, 2000).

Selv om man kan være kritisk til hvilken forskjell kvaliteten på treningshverdagen og kamparenaen utgjør for spillerutviklingen, vil nivået på kamparenaen trolig være bedre enn junior –og rekrutt fotballen som man spiller på i toppklubben. Å finne den optimale utviklingsarenaen kan både være vanskelig utfordrende for klubbene. For toppklubben vil det derfor ikke bare være interessant å finne den riktige kamparenaen innad i egen klubb i form av hospitering, men også bruke nivåforskjellene i det lokale område og danne en god utviklingsstige:

«[...] Vi har et rekruttlaget i 4.divisjon, men vi har noen lokale klubber som spiller i 3.divisjon på et høyere nivå. Der føler vi at man kan trene med voksne spillere på et ok nivå, og spille kamper på et godt nivå i motsetning til våres kamparena ... (Opphold) ... I interkrets er det bare 7 kamper om våren og 7 kamper om høsten ... og da har man faktisk bedre matching av å spille tredjedivisjonskamper ... (Opphold) ... Hvis det er bra nok tilbud i en annen klubb så kan de likegodt være der og heller hospitere og bli kjent med oss og vår spillestil og trener» - Spillerutvikler, toppklubb

Som vi ser blir det viktig å bruke de mulighetene som finnes i det lokale område for å danne en optimal utviklingsstige for utøverne. I denne sammenheng vil det kunne være viktig å danne gode relasjoner mellom klubbene som vil kunne interagere med hverandre i form av hospiteringsavtaler og eventuelle overganger. Samtidig vil det være en viktig indikator for utøveren selv, at det vises at døren til toppklubben ikke er lukket selv om vedkommende trener eller begynner å spille kamper på et annet nivå. I den sammenheng vil det være essensielt at begge klubbene samarbeider og har en gjennomgående dialog med utøveren og klubbrollene sånn at utøveren føler at utvikling blir ivaretatt. I form av de ulike punktene som anses som viktig i et suksessfullt utviklingsmiljø, må dette være viktige bærebjelker i det lokale område (Henriksen et al., 2010; Martindale et al., 2007; Martindale et al., 2005). En konsekvens av dette kan ses i sammenheng med en av informantenes beskrivelser av utøvere som ikke ble sett på som gode nok for toppklubben:

«I fjor slo en breddeklubb i område (G16) toppklubben i en finale i en turnering. Og dette er jo spillere som har gått fra toppklubb til en breddeklubb siden man ikke nådde opp til førstelaget eller ikke var villige til å trene så mye som krevdes. Men likevel er jo gode spillere. All ære til de (breddeklubben) da de har fanget opp alle de spillerne der og klart å holde de i fotballen lenger. Og det er jo ankepunktet mitt i forhold til hvordan toppklubben driver nå, ved at de spisser veldig for å få til en bedre talentutvikling, men hva gjør toppklubben med de som faller fra? Der er det så veldig mange som bare har sluttet» - Spillerutvikler, breddeklubb 5

Relatert til sitatet kan man stille spørsmålet om det har vært et godt samarbeid mellom toppklubben og breddeklubben, eller om dette har vært fraværende. Har det vært breddeklubben sin fortjeneste at de har fanget opp spillerne som ikke var gode nok for toppklubben, og beholdt de i fotballaktivitet? Som tidligere nevnt blir relasjonene i det lokale miljøet viktig for spillerutviklingen i område.

Flere studier avkrefter påstanden om 10 000 timer for å oppnå ekspertnivå (Helsen et al., 1998; Ward et al., 2007). Samtidig vil det være flere negative sider ved tidlig spesialisering, som for eksempel utbrenthet, mindre indre motivasjon og belastningsskader, som vil hindre utviklingen til ekspertnivået (Baker et al., 2009; Malina, 2010; Wiersma, 2000). Studiet til Sæther (2017) liten forskjell mellom treningstimer og de som oppnår elite- og amatørnivå. Dette forsterker teorien om god trenerkompetanse og kvaliteten som gjøres på klubbnivået som avgjørende for spillerutviklingen. Elitemiljøer sitter som nevnt med god kompetanse og en godt utviklet struktur som tilrettelegger for talentene (Aalberg & Sæther, 2016; Henriksen et al., 2010, 2011; Larsen et al., 2013) i motsetning til det ofte breddeklubbene har tilgang på. Dette viser seg å være relativt likt i det lokale område som denne studien omfatter.

I forhold til spillerutviklingsmodellen fra et nasjonalt perspektiv blir det lokale område avgjørende for å sikre god spillerutvikling. For å sikre utviklingen vil det være viktig å se sammenhengen mellom utvikling, spilletid og klubb-bytte. En av informantene et godt eksempel på hvorfor toppklubben ikke alltid trenger å være den beste utviklingsarenaen:

«[...] Når han var 13, 14 år så var han blant de dårligste spillerne vi hadde på det alderstrinnet. Som 15 åring hadde han litt moment i forhold til fart ... og han var jo blitt fast på et guttelag ... (Opphold) ... men vi manglet en spiss på A-laget, og på grunn av hospiteringsmulighetene, pekte vi ut han. Så klarte han å bruke farten sin på seniornivå og fikk et par mål og bygde opp litt selvtillit ... og så etter hvert så ble koordinasjonen og fysikken litt bedre ... så endte han opp som en av de beste spillerne. Så plukket toppklubben han opp ... Og det hadde aldri skjedd hvis han hadde vært i

toppklubben ... han hadde aldri kommet gjennom toppklubbens system som 13, 14, 15 åring ... de hadde ikke ville ha han. Altså ... den tiden de begynte med kretslag og sonesamlinger og sånn, så ville han aldri kommet gjennom det nåløyet i det hele tatt. Haan ville sikkert vært på 250 på den listen. Men da når han var siste års junior så var han sikkert som nummer 1 og nummer 2 i kretsen. Så det er muligheter i en mindre klubb [...]» - Spillerutvikler, breddeklubb 4

Man er derfor avhengig av et godt utviklingsmiljø i en klubb der man blir satset på. Spilletid vil i denne sammenhengen være en god indikator på at man blir anerkjent til å ha utviklingspotensialet, uavhengig av klubbnivå. Dette blir helt grunnleggende i forhold til spillerutvikling. Godt samarbeid mellom de forskjellige klubbene i område og kunnskapsdeling vil kunne hindre problemområder med stagnasjon over tid. Dette viser seg også å være tydelig hos Henriksen (2010), ved at modellen viser at andre klubber i nærliggende omkrets, vil ha innvirkning på individets miljø. Hvis det finnes andre gode nok tilbud for de som på det nåværende tidspunkt ikke klarer overgangen til elitenivået, men som likevel vil kunne ha potensialet til det, vil et klubb-bytte kunne være avgjørende for utviklingen av talentet.

I et utviklingsperspektiv har vi tidligere vært inne på hospitering som en verktøy som klubbene bruker internt. På samme måte vil dette også fungere som et utviklingsverktøy mellom toppklubben og breddeklubben i område. I intervjuene kommer det fram at toppklubbene og breddeklubbene har hospiteringsavtaler som går på at spillere i breddeklubben som trenger ekstra utfordringer, men som enda ikke er gode nok for å bli med fast hos toppklubben, kan komme å hospitere sammen med toppklubben i perioder, men samtidig spille kamper og trener med eget lag. På samme måte kan denne avtalen også gå andre veien, ved at toppklubben kan sende utøvere som har tatt noen steg tilbake, eller burde prøve seg hos breddeklubben i 3.divisjon. Der kan de spille kamper med breddeklubben, men i større grad trene med toppklubben.

Henriksen (2014) viste at mange negative faktorer i miljøet kan hemme utviklingen av potensialet til talentene. Når det viser seg at det er mange som oppnår elitenivå som har en bakgrunn fra breddeklubber (Drillo et al., 1998; Gammelsæter & Ohr, 2002), er det nødvendig og betydningsfullt å ha god kompetanse og tilretteleggingsmuligheter også i breddeklubbene og ikke bare hos toppklubbene. Idrettsmodellens verdier handler om at det i mindre grad skal være profesjonalisering og seriøsitet i ung alder, men at man legger vekt på

frivillighet og lystbetonte aktiviteter (Bloom & Sosniak, 1985). En av informantene belyser i denne sammenheng viktigheten av å fortsatt opprettholde et fornuftig breddeperspektiv:

«[...] Så vi har nok hatt et større perspektiv på hvordan fotballen kan ha en sosial plattform og til glede for deg ... kontra det at vi skal skape så veldig mange gode fotballspillere fordi ... man skal bli spillere på et eliteserienivå. Vi har en spiller vi som har gått fra klubbens A-lag og gått til toppklubben og spilt kamper der de siste 10 årene vi har drevet på ... det er ikke mange ... og det er en som har klart det. ... og det handlet litt om tilfeldigheter og flaks det og ... altså fra hans sin side da.» - Spillerutvikler, breddeklubb 4

God kompetanse i klubbstruktur og betydningen av god trenerkompetanse (Côté, 1999; Côté & Fraser-Thomas, 2008) gjør det mulig å tilrettelegge for både de som vil bli så gode som mulig, men samtidig opprettholde mangfoldet. På bakgrunn av dette blir det viktig å ha gode utviklingsarenaer med gode miljøfaktorer hos nærliggende breddeklubber ettersom det er få utøvere som får muligheten i kompetansearenaene i toppklubbene (Drillo et al., 1998; Gammelsæter & Ohr, 2002). I miljøet vil sosiologiske faktorer som foreldrestøtte og trenermuligheter være høyst mulig med tanke på antall frivillige som er estimert i idrettsorganisasjonen. Det vil dermed være viktig å skaffe ressursene inn i breddefotballen slik at man kan øke kompetansen. For spillerutviklingen i område vil et bredere fokus på miljøet og økt kvalitet hos breddeklubbene kunne bidra til å ivareta de unge fotballtalentene der potensialet enda ikke har blitt identifisert.

6.0 Oppsummering

I denne kvalitative casestudien har jeg hatt som formål om å få innsikt og forståelse rundt mekanismene innenfor spillerutvikling i et lokalt område, bestående av 5 fotballklubber og en representant fra fotballkretsen. Dette tilsvarer en toppklubb og fire breddeklubber. I denne sammenheng har det derfor vært nødvendig å se et holistisk bilde av hvordan toppklubben og de nærliggende breddeklubbene samarbeider og dermed danner et lokalt utviklingsmiljø.

I denne oppgaven har vi sett at identifisering, selektering, hospitering og utvikling er begreper som gjentar seg gjennom fagfeltet og analysen. Dette viser hvordan feltet vi har undersøkt er sammensatt, og temaene i mange tilfeller overlapper hverandre. I analysen har vi gjennomgående brukt utgangspunktet til nøkkelfaktorene som Henriksen et. al. (2010) og studiene til Martindale et. al. (2007; 2005) beskriver som effektive for å utvikle gode utøvere. Elementene i disse studiene viser at det lokale område må ses i en helhetlig forståelse i lys av de ulike faktorene som spiller inn på spillerutviklingen. I starten av analysen ble et overordnet perspektiv på nivåinndelingen og rammebetingelsene hos klubbene i undersøkelsen belyst. Nivåinndelingene tyder på at overgangen til elitenivået og dermed spilletiden for de unge utøverne kan være vanskelig, ettersom område mangler nivåstrukturer som kan danne optimale utviklingsplattformer for utøveren. I form av rammebetingelsene er det et interessant funn at toppklubben og breddeklubbene er organisert på samme måte med foreldretrenere og frivillighet i barnefotballen. Likevel ser vi at toppklubben må ses på som en kompetansearena i området når det gjelder trenerkompetanse, struktur og en sterk organisasjon med flere heltidsstillinger. Ved at disse elementene er svakere hos breddeklubbene ser vi gjennom oppgaven at dette utgjør en forskjell for forutsetningene i det lokale utviklingsmiljøet ettersom mange av klubbene sliter med kontinuitet i form av trenerkompetanse og trenertilgang. Kvalitetsklubbprosjektet vil i denne forbindelse anses som et viktig fundament for at klubbene opparbeider seg den ønskelige trener- og klubbkompetansen. I denne sammenheng ser vi nødvendigheten med at toppklubben, også med tanke på akademiklassifiseringens bidrag, og fotballkretsen i større grad tar del i rollen med tanke på kompetansehevingen av breddeklubbene. Dette vil kunne bidra til områdets forutsetninger for å bedre utviklingen av gode utøvere som toppklubben kan rekruttere. I lys av disse rammebetingelsene for å utvikle gode utøvere i område ser vi at klubbene i det lokale utviklingsmiljøet i stor grad benytter seg av hospitering for å gi de unge utøverne en god balanse mellom utfordringer og ferdighetsnivå (Andreassen & Wadel, 1989). Hospitering blir samtidig et viktig verktøy for å unngå frafall og opprettholde gode nok tilbud slik at en

overgang til toppklubben i ung alder ikke er nødvendig. I det lokale område, der ikke alle kan spille for toppklubben, må dette anses som et viktig bidrag til spillerutviklingsmodellen til NFF, samt toppklubbens ønske om å hente utøverne i 15-16 års alderen.

I lys av problemstillingen og forståelsen av hva som kjennetegner utviklingen av de unge fotballspillerne i område ser vi at klubbhverdagen i det lokale utviklingsmiljøet er sammensatt av mange utfordringer og forskjeller mellom utviklingstilnærmingen i topp- og breddeklubbene. Det grunnleggende fundamentet i idrettsmodellen gjør seg gjeldene i hele område, men det kan stilles spørsmål om utøvere som fostres opp i toppklubben har større forutsetning for å bli bedre fotballspillere. Et viktig fundament for dette er at samarbeidet og relasjonene mellom toppklubben og breddeklubben er noe som har manglet. Sentrale funn blant informantene i oppgaven viser at trenerkompetanse, tilrettelegging, hospitering, samarbeid, og en sterk og strukturert klubborganisasjon anses som viktige faktorer for god spillerutvikling. Til tross for dette finnes det stor variasjon mellom kvaliteten i arbeidet på topp- og breddenivå i området. Sett ut ifra et holistisk bilde av det lokale utviklingsmiljøet vil det være essensielt å fortsette arbeidet med tanke på kunnskapsdelingen og relasjonsbyggingen mellom klubbene, samt tilrettelegging for en optimal utvikling ved bruk av områdets trenings- og kamparena. I denne forbindelse vises det at toppklubben ikke alltid trenger å være den optimale utviklingsplattformen for hvert enkelt individ, men at breddeklubbene også vil kunne danne gode rammer for at utøverne skal utvikle seg.

Utfordringen innenfor spenningsfeltet mellom topp- og breddeperspektivet i denne studien, har vist seg å være vanskelig å finne et godt fasitsvar på. I forhold til om man skal danne et samarbeid slik at det finnes en utviklingsstige der man deler ungene inn i ferdighetsnivå og danner hospiteringsavtaler slik at alle får riktig balanse mellom utfordring og mestring, må man stille spørsmålet om idrettsmodellen i bunn og grunn handler om at spillerutvikling i stor grad er til for å bedre toppfotballen mer enn bredden. På en annen side handler bedre spillerutvikling også om å ta vare på flere og tilrettelegg slik at de som man antar ikke bli elitespillere også opplever mestring og gode opplevelser.

6.1 Begrensninger og veien videre

En av begrensningene til oppgaven er at den tidligere forskningen i hovedsak baserer seg på studier fra elitenivået. Det har dermed vært essensielt å få en dypere forståelse på hvordan

breddeperspektivet spiller inn i denne sammenhengen. I form av det lokale område som undersøkes kunne det også gitt et mer helhetlig bilde ved at ytterligere flere informanter fra hver klubb hadde blitt involvert. Samtidig består det lokale område av flere breddeklubber, som kunne berike oppgavens innsikt i meninger, erfaringer og synspunkter. Selv om det har blitt gjort flere studier knyttet til miljøets betydning ser det ut som om kunnskapen vedrørende utviklingsmiljøet i fotball er lite utbredt blant forskere. Miljøet viser seg å ha stor betydning for individet. Det vil derfor kunne være nyttig å forske videre på andre lokale områder og hvordan de arbeider med spillerutvikling, samt hvilke mekanismer som påvirker deres lokale utviklingsmiljø, da dette vil kunne bidra til å skape et mer helhetlig bilde og forståelse for utviklingen av fotballspillere i landet. Kanskje dette vil føre til at flere «glemte» talenter blomster. Det vil samtidig kunne være interessant å kunne se på forbindelse med oppgavens relevans til de som utvikler gode ferdigheter i senere alder. Å øke kunnskapen og bevisstgjøringen rundt utøvere, såkalte «late bloomers», som toppfotballen kanskje går glipp av, vil være en interessant vinkling for senere forskning.

7.0 Referanseliste

- Aalberg, R.R. & Sæther, S.A. (2016). The Talent Development Environment in a Norwegian top-level football club. *Sport Science Review*, 25(3-4), 159-182.
- Aase, T.H. & Fossåskaret, E. (2014). *Skapte virkeligheter - Om produksjon og tolkning av kvalitative data* (2 utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Abbott, A. & Collins, D. (2004). Eliminating the dichotomy between theory and practice in talent identification and development: considering the role of psychology. *Journal of sports sciences*, 22(5), 395-408.
- Andreassen, K.S. & Wadel, C. (1989). *Ledelse, teamarbeid og teamutvikling*: Flekkefjord: Seek A/S.
- Ashworth, J. & Heyndels, B. (2007). Selection Bias and Peer Effects in Team Sports. *Journal of Sports Economics*, 8(4), 355-377. doi:doi:10.1177/1527002506287695
- Baker, J., Cobley, S. & Fraser-Thomas, J. (2009). What do we know about early sport specialization? Not much! *High Ability Studies*, 20(1), 77-89.
- Baker, J., Horton, S., Robertson-Wilson, J. & Wall, M. (2003). Nurturing sport expertise: factors influencing the development of elite athlete. *Journal of sports science & medicine*, 2(1), 1.
- Bergh, N. (2014). Den islandske vinneroppskriften: Haller og utdannede trenere for seksåringer. Hentet 23.mai.2018, fra <https://www.aftenposten.no/100Sport/fotball/Den-islandske-vinneroppskriften-Haller-og-utdannede-trenere-for-seksaringer-179330b.html>
- Bergo, A., Johansen, P.A., Larsen, Ø. & Morisbak, A. (2016). *Ferdighetsutvikling i Fotball - Handlingsvalg og handling* (9 utg.). Oslo: Akilles.
- Bloom, B.S. & Sosniak, L.A. (1985). *Developing talent in young people*: Ballantine Books.
- Bolstad, K. (2015). Sjekk de enorme budsjettforskjellene i 1.divisjon. Hentet 20.mai.2018, fra <https://www.f-b.no/fbdirekte/sport/sjekk-de-enorme-budsjettforskjellene-i-1-divisjon/s/5-59-72842>
- Bratland, T.U. (2013). Det er positivt for meg å høre. Hentet 23.mai.2018, fra <https://www.dagbladet.no/sport/det-er-positivt-for-meg-a-hore/62805402>
- Côté, J. (1999). The influence of the family in the development of talent in sport. *The sport psychologist*, 13(4), 395-417.
- Côté, J., Baker, J. & Abernethy, B. (2007). Practice and play in the development of sport expertise. *Handbook of sport psychology*, 3, 184-202.
- Côte, J. & Fraser-Thomas, J. (2008). Play, Practice, and Athlete Development. I D. Farrow, J. Baker & C. MacMahon (red.), *Developing Sport Expertise - Researchers and Coaches Put Theory Into Practice* (s. 15-28). New York: Routledge.
- Cresswell, S.L. & Eklund, R.C. (2005). Changes in athlete burnout and motivation over a 12-week league tournament. *Medicine and science in sports and exercise*, 37(11), 1957-1966.
- Curran, T., Appleton, P.R., Hill, A.P. & Hall, H.K. (2011). Passion and burnout in elite junior soccer players: The mediating role of self-determined motivation. *Psychology of Sport and Exercise*, 12(6), 655-661.
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode- en kvalitativ tilnærming* (2 utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Drillo, H.J., larsen, Ø., Natvig, S. & Sigmundstad, E. (1998). *Eventyret Drillos*. Oslo: Schibsted Forlag.
- Eggen, D. (2016). Om NFF trenerutdanning. Hentet 16.oktober.2017, fra <https://www.fotball.no/trener/2016/om-nff-trenerutdanning/>

- Ekeland, H. (2018). På det legendariske Ajax-akademiet er at så tilrettelagt at spillerne slipper å tenke. Det begynner i åtteårsalderen. Hentet 31.mai.2018, fra <https://www.aftenposten.no/100Sport/fotball/Pa-det-legendariske-Ajax-akademiet-er-alt-sa-tilrettelagt-at-spillerne-slipper-a-tenke-Det-begynner-i-attearsalderen-255526b.html>
- Ekeland, H. & Kolstad, T.A. (2018). Slik driver Skandinavias kanskje beste fotballakademi: Syv punkter norske klubber kan lære av. Hentet 31.mai.2018, fra <https://www.aftenposten.no/100Sport/fotball/Slik-driver-Skandinavias-kanskje-beste-fotballakademi-Syv-punkter-norske-klubber-kan-lare-av-255114b.html>
- Ericsson, K.A., Krampe, R.T. & Tesch-Römer, C. (1993). The role of deliberate practice in the acquisition of expert performance. *Psychological review*, 100(3), 363.
- Ericsson, K.A. & Lehmann, A.C. (1996). Expert and exceptional performance: Evidence of maximal adaptation to task constraints. *Annual review of psychology*, 47(1), 273-305.
- Evensen, G. (2007). Advarer mot fotballakademi. Hentet 31.mai.2018, fra <https://www.aftenposten.no/100Sport/fotball/Advarer-mot-fotballakademi-64440b.html>
- Ferreira, M. & Armstrong, K.L. (2002). An investigation of the relationship between parents' causal attributions of youth soccer dropout, time in soccer organisation, affect towards soccer and soccer organisation, and post-soccer dropout behaviour. *Sport Management Review*, 5(2), 149-178.
- Folvik, H. (2017). Budsjett-tabell: Vålerenga øker mest - Viking og Molde kutter stort. Hentet 20.mai.2018, fra <https://www.aftenposten.no/100Sport/fotball/Budsjett-tabell-Valerenga-oket-mest---Viking-og-Molde-kutter-stort-233093b.html>
- Fontana, A. & Frey, J. (1994). Interviewing: The art of science. I N.K. Denzin & Y.S. Lincoln (red.), *The handbook of qualitative research* (s. 361-376). London: Sage.
- Friberg, T.J. (2017). Start suveren budsjettvinner i OBOS-ligaen. Hentet 20.mai.2018, fra <https://www.innherred.no/sport/2017/03/31/Start-suveren-budsjettvinner-i-OBOS-ligaen-14534055.ece>
- Gagné, F. (2000). Understanding the complex choreography of talent development through DMGT-based analysis. *International handbook of giftedness and talent*, 2, 67-79.
- Gammelsæter, H. & Ohr, F. (2002). *Kampen uten ball: om penger, ledelse og identitet i norsk fotball*: Abstrakt forlag.
- Gulbin, J.P., Croser, M.J., Morley, E.J. & Weissensteiner, J.r. (2013). An integrated framework for the optimisation of sport and athlete development: a practitioner approach. *Journal of Sports Sciences*, 31(12), 1319-1331.
- Gustafsson, H., Hassmén, P., Kenttä, G. & Johansson, M. (2008). A qualitative analysis of burnout in elite Swedish athletes. *Psychology of sport and exercise*, 9(6), 800-816.
- Gutierrez Diaz del Campo, D., Gonzalez Villora, S., Vicedo, P., Carlos, J. & Contreras Jordan, O. (2010). The relative age effect in youth soccer players from Spain.
- Haavik, Y. (2017). Spillerutviklingsdebatten: - Det handler for lite om utvikling. Hentet 23.februar.2018, fra <https://www.fotball.no/barn-og-ungdom/spillerutvikling/2017/spillerutviklingsdebatt---det-handler-for-lite-om-utvikling/>
- Haugaasen, M. & Jordet, G. (2012). Developing football expertise: a football-specific research review. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 5(2), 177-201. doi:10.1080/1750984x.2012.677951
- Haugaasen, M., Toering, T. & Jordet, G. (2014a). From childhood to senior professional football: A multi-level approach to elite youth football players' engagement in football-specific activities. *Psychology of Sport and Exercise*, 15(4), 336-344.

- Haugaasen, M., Toering, T. & Jordet, G. (2014b). From childhood to senior professional football: elite youth players' engagement in non-football activities. *Journal of Sports Sciences*, 32(20), 1940-1949. doi:10.1080/02640414.2014.970218
- Haulan, C. & Sæther, S.A. (2011). Aldersbestemte fotballandslag i Norge. Dette kjennetegner de selekterte spillerne i 2009. Retrieved November, 1, 2012.
- Haulan, C. & Sæther, S.A. (2015). Den viktige kamparenaen - en oppgave for toppklubber eller aldersbestemte landslag? *idrottsforum.org*.
- Helsen, W.F., Hodges, N.J., Winckel, J.V. & Starkes, J.L. (2000). The roles of talent, physical precocity and practice in the development of soccer expertise. *Journal of sports sciences*, 18(9), 727-736.
- Helsen, W.F., Starkes, J.L. & Hodges, N.J. (1998). Team sports and the theory of deliberate practice. *Journal of Sport and Exercise psychology*, 20(1), 12-34.
- Helsen, W.F., van Winckel, J. & Williams, A.M. (2005). The relative age effect in youth soccer across Europe. *Journal of sports sciences*, 23(6), 629-636.
- Henriksen, K., Larsen, C.H. & Christensen, M.K. (2014). Looking at success from its opposite pole: The case of a talent development golf environment in Denmark. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 12(2), 134-149.
- Henriksen, K., Stambulova, N. & Roessler, K.K. (2010). Holistic approach to athletic talent development environments: A successful sailing milieu. *Psychology of Sport and Exercise*, 11(3), 212-222.
- Henriksen, K., Stambulova, N. & Roessler, K.K. (2011). Riding the wave of an expert: A successful talent development environment in kayaking. *The Sport Psychologist*, 25(3), 341-362.
- Holt, N.L., Tamminen, K.A., Black, D.E., Sehn, Z.L. & Wall, M.P. (2008). Parental involvement in competitive youth sport settings. *Psychology of Sport and Exercise*, 9(5), 663-685.
- Hornig, M., Aust, F. & Güllich, A. (2016). Practice and play in the development of German top-level professional football players. *European Journal of Sport Science*, 16(1), 96-105.
- Hultengreen, D.F. (2016). Debatt: Er toppklubbenes "spillerutvikling" på ville veier? Hentet 12.desember.2016, fra <https://www.dagsavisen.no/sarpsborg24/debatt-er-toppklubbenes-spillerutvikling-pa-ville-veier-1.900797>
- Høgmo, P.M. (2016). Industri i stor utvikling. Hentet 3.november.17, fra <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/Ga3vJ/Industri-i-stor-utvikling--Per-Mathias-Hogmo>
- Höner, O. & Feichtinger, P. (2016). Psychological talent predictors in early adolescence and their empirical relationship with current and future performance in soccer. *Psychology of Sport and Exercise*, 25, 17-26.
- Ingebrigtsen, J.E. (2015). Treneren - hvordan er det mulig å ta hensyn til alt og alle? I S.A. Sæther (red.), *Trenerrollen* (s. 15-26). Bergen: Fagbokforlaget.
- Krange, O. & Strandbu, Å. (2004). Ungdom, idrett og friluftsliv. Oslo: NOVA.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3 utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Larkin, P. & O'Connor, D. (2017). Talent identification and recruitment in youth soccer: Recruiter's perceptions of the key attributes for player recruitment. *PloS one*, 12(4), e0175716.
- Larsen, C.H., Alfermann, D., Henriksen, K. & Christensen, M.K. (2013). Successful talent development in soccer: The characteristics of the environment. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 2(3), 190.
- Lassesen, R. (2017). *Talentutvikling i Trondheim*. (Master), NTNU, Trondheim.

- Lincoln, Y.S. & Guba, E.G. (1985). *Naturalistic inquiry* (Vol. 75): Sage.
- Lorentzen, H.W. (2013). *Utdanning og kompetanse i idretten*. Hentet fra https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/177427/R_2013_5_web_.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Macody, L.M., Østrem, K. & Høigaard, R. (2016). En retrospektiv studie av idrettsspesifikk aktivitet til 5 norske eite seriefotballspillere. Hentet 23.mai.2018, fra <https://idrottsforum.org/wp-content/uploads/2016/02/macodylundetal160216.pdf>
- Madsen, C. (2017). NFF Trenerveilederen: - Skal styrke oppfølgingen av trenere på feltet. Hentet 11.oktober.2017, fra <https://www.fotball.no/trener/2017/lanserer-nff-trenerveilederen/>
- Madsen, C. (2018). Fokus på spillerutvikling på tingseminaret. Hentet 23.februar.18, fra <https://www.fotball.no/barn-og-ungdom/spillerutvikling/2018/seminar-om-spillerutvikling-pa-forbundstinget/>
- Malina, R.M. (2010). Early sport specialization: roots, effectiveness, risks. *Current sports medicine reports*, 9(6), 364-371.
- Martindale, R.J., Collins, D. & Abraham, A. (2007). Effective talent development: The elite coach perspective in UK sport. *Journal of applied sport psychology*, 19(2), 187-206.
- Martindale, R.J., Collins, D. & Daubney, J. (2005). Talent development: A guide for practice and research within sport. *Quest*, 57(4), 353-375.
- Mehmetoglu, M. (2004). *Kvalitativ metode for merkantile fag*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Mills, A., Butt, J., Maynard, I. & Harwood, C. (2012). Identifying factors perceived to influence the development of elite youth football academy players. *Journal of sports sciences*, 30(15), 1593-1604.
- Moen, T. (2017). La Manga seminaret 2017 «Det store løftet». Hentet 12.oktober.2017, fra <https://www.fotballtreneren.no/nyheter/la-manga-2017-det-store-loftet>
- Nesje, E. (2016). Per Joar Hansen reiste ut for å finne ut hva Fotball-Norge gjør galt. Nå slår han full alarm. *Aftenposten*. Hentet 10.september.2017, fra http://www.aftenposten.no/100Sport/fotball/eliteserien/Per-Joar-Hansen-reiste-ut-for-a-finne-ut-hva-Fotball-Norge-gjor-galt-Na-slar-han-full-alarm-825958_1.snd
- Norges Fotballforbund. (2012). *Handlingsplan 2012 - 2015*. Oslo: NFF.
- Norges Fotballforbund. (2015). *Handlingsplan 2016 - 2019*. Oslo: NFF.
- Norges Fotballforbund. (2016). Kvalitetsklubb. Hentet 6.mars.17, fra <https://www.fotball.no/klubb-og-leder/kvalitetsklubb/>
- Norges Fotballforbund. (2017). Landslagsskolen. Hentet 18.september.2017, fra <https://www.fotball.no/barn-og-ungdom/spillerutvikling/landslagsskolen/>
- Norges Idrettsforbund. (2017a). Barneidrett. Hentet 16.oktober.2017, fra <https://www.idrettsforbundet.no/tema/barneidrett/>
- Norges Idrettsforbund. (2017b). Idrettens Barnerettigheter - Bestemmelser om Barneidrett. Hentet 16.oktober.2017, fra https://www.idrettsforbundet.no/contentassets/7d1ccf72f5a047dfac1b2124adaddf42/17_15_barneidrettsbestemmelsene_lr.pdf
- O'Connor, D., Larkin, P. & Williams, A.M. (2016). Talent identification and selection in elite youth football: An Australian context. *European journal of sport science*, 16(7), 837-844.
- Ommundsen, Y. (2006). Psykologisk læringsklima i kroppsøving og idrett. I H. Sigmundsson & J.E. Ingebrigtsen (red.), *Idrettspedagogikk*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Ommundsen, Y. (2009). Hvem er talentene, må vi spesialisere tidlig, og hva er en god trener? I B.T. Johansen, R. Høigaard & J.B. Fjeld (red.), *Nyere perspektiv innen idrett og idrettspedagogikk* (Vol. 1, s. 163-193). Kristiansand: Høyskoleforlaget.

- Pettersen, E.A. & Nilsen, T.B. (2014). Fanas fotballtalenter forsvinner til toppklubber. Hentet 26.mai.2018, fra <https://www.fanaposten.no/nyheter/fanas-fotballtalenter-forsvinner-til-toppklubber/lgcnhl!e8216effa83f4c25af03a5273485a575/>
- Railo, W. & Ommundsen, Y. (1983). *Idrett, oppvekstmiljø og frafall*. Oslo: Norges idrettshøgskole.
- Ramm, N.A. (2014). Derfor sluttet "Norges største fotballtalent". Hentet 26.mai.2018, fra <https://www.nrk.no/sport/fotball/stabaek-talentet-la-opp-som-20-aring-1.11625261>
- Relvas, H., Littlewood, M., Nesti, M., Gilbourne, D. & Richardson, D. (2010). Organizational structures and working practices in elite European Professional Football Clubs: Understanding the relationship between youth and professional domains. *European Sport Management Quarterly*, 10(2), 165-187.
- Repstad, P. (2007). *Mellom nærhet og distanse - Kvalitative metoder i samfunnsfag* (4 utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Russell, K. (1989). Athletic talent: from detection to perfection. *Science periodical on research and technology in sport*, 9(1), 1-6.
- Ryen, A. (2002). *Det kvalitative intervjuet: fra vitenskapsteori til feltarbeid*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Sagbakken, O.K. (2010). Eggen: - Unge spillere utvikler seg best i Norge. Hentet 31.mai.2018, fra <https://www.bt.no/100Sport/fotball/Eggen---Unge-spillere-utvikler-seg-best-i-Norge-112491b.html>
- Saltvik, J.-R. (2016). Barnefotballen - toppfotballens hoggestabbe! Hentet 10.september.2017, fra <http://fotballtreneren.no/spillerutvikling/barnefotballen-%E2%80%93-toppfotballens-hoggestabbe>
- Smørdal, S.E. (2015). Stortalentet til Viking etter mislykket proffopphold. Hentet 23.mai.2018, fra <https://www.tv2.no/a/6416528/>
- Starkes, J. (2000). The road to expertise: Is practice the only determinant? *International Journal of Sport Psychology*, 31(4), 431-451.
- Sæteren, T.B. (2016). Dybdeløp om norsk spillerutvikling. Hentet 21.november.16, fra <https://www.fotball.no/barn-og-ungdom/spillerutvikling/2016/dybdelop-om-norsk-spillerutvikling/>
- Sæther, S.A. (2010). Spilletid for talenter i norsk toppfotball - Status for tippeligaen 2009. *idrottsforum.org*.
- Sæther, S.A. (2014). Talent identification in Soccer. What do Coaches Look for. *Idrottsforum.org*.
- Sæther, S.A. (2015). Selecting players for youth national teams—a question of birth month and reselection? *Science & Sports*, 30(6), 314-320.
- Sæther, S.A. (2016). Presence of the relative age effect and its effect on playing time among under-20 players in the Norwegian premier league Tippeligaen—a four-year follow up. *Montenegrin Journal of Sports Science and Medicine*, 5(1), 11-15.
- Sæther, S.A. (2017). *De Norske Fotballtalentene - Hvem Lykkes og hvorfor?* Oslo: Universitetsforlaget.
- Sæther, S.A. & Mehus, I. (2016). “You’re Not Born with Talent” Talented Girls’ and Boys’ Perceptions of Their Talents as Football Players. *Sports*, 4(1), 6.
- Sæther, S.A. & Solberg, H.A. (2015). Talent development in football: are young talents given time to blossom? *Sport, Business and Management: An International Journal*, 5(5), 493-506.
- Tanggaard, L. & Brinkmann, S. (2012). Intervjuet: Samtalen som forskningsmetode. I S. Brinkmann & L. Tanggaard (red.), *Kvalitative metoder - Empiri og teoriutvikling* (s. 17-45). Oslo: Gyldendal Akademisk.

- Tjora, A. (2012). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (2 utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Toppfotballsenter, N. (2017). *Akademiklassifiserings rapporten*. Hentet fra Oslo:
- Treasure, D.C., Lemyre, P.-N., Kuczka, K.K. & Standage, M. (2007). Motivation in Elite-Level Sport: A Self-Determination Perspective. I M.S. Haager & N.L.D. Chatzisarantis (red.), *Intrinsic Motivation and Selv-Determination in Exercise and Sport* (s. 153-165). Campaign: Human Kinetics.
- Vaeyens, R., Lenoir, M., Williams, A.M. & Philippaerts, R.M. (2008). Talent identification and development programmes in sport. *Sports medicine*, 38(9), 703-714.
- Vaeyens, R., Malina, R.M., Janssens, M., Van Renterghem, B., Bourgois, J., Vrijens, J. & Philippaerts, R.M. (2006). A multidisciplinary selection model for youth soccer: the Ghent Youth Soccer Project. *British journal of sports medicine*, 40(11), 928-934.
- Walfridson, M. (2014). Slik ødelegges de unge fotballtalentene. Hentet 26.mai.2018, fra <https://www.aftenposten.no/meninger/i/Ozb3/Slik-odelegges-de-unge-fotballtalentene>
- Ward, P., Hodges, N.J., Starkes, J.L. & Williams, M.A. (2007). The road to excellence: Deliberate practice and the development of expertise. *High Ability Studies*, 18(2), 119-153.
- Wiersma, L.D. (2000). Risks and benefits of youth sport specialization: Perspectives and recommendations. *Pediatric Exercise Science*, 12(1), 13-22.
- Wiium, N., Lie, S.A., Ommundsen, Y. & Enksen, H.R. (2010). Does Relative Age Effect Exist among Norwegian Professional Soccer Players? *International Journal of Applied Sports Sciences*, 22(2), 66-76.
- Williams, A.M. & Franks, A. (1998). Talent identification in soccer. *Sports, Exercise and Injury*, 4, 159-165.
- Williams, J.H. (2010). Relative age effect in youth soccer: analysis of the FIFA U17 World Cup competition. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*, 20(3), 502-508.
- Winand, M., Dolles, H., Sæther, S.A. & Solberg, H.A. (2015). Talent development in football: are young talents given time to blossom? *Sport, Business and Management: An International Journal*, 5(5), 493-506.
- Winsley, R. & Matos, N. (2011). Overtraining and elite young athletes *The elite young athlete* (Vol. 56, s. 97-105): Karger Publishers.
- Young, B. & Salmela, J. (2002). Perceptions of training and deliberate practice of middle distance runners. *International Journal of Sport Psychology*, 33(2), 167-181.
- Øgar, S. (2016). NFF ber fotballtopper se seg i speilet: - Vi dyrker enerne rått. Hentet 29.september.2016, fra <https://www.vg.no/sport/fotball/landslaget/nff-ber-fotballtopper-se-seg-i-speilet-vi-dyrker-enerne-raatt/a/23806812/>

8.0 Vedlegg

Vedlegg 1: Kvittering NSD

Stig Arve Sæther
Dragvoll
7491 TRONDHEIM

Vår dato: 18.01.2018

Vår ref: 57722 / 3 / PEG

Deres dato:

Deres ref:

Vurdering fra NSD Personvernombudet for forskning § 31

Personvernombudet for forskning viser til meldeskjema mottatt 12.12.2017 for prosjektet:

57722	<i>Spillerutvikling i et lokalt område</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>NTNU, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Stig Arve Sæther</i>
<i>Student</i>	<i>Amund Foss</i>

Vurdering

Etter gjennomgang av opplysningene i meldeskjemaet og øvrig dokumentasjon finner vi at prosjektet er meldepliktig og at personopplysningene som blir samlet inn i dette prosjektet er regulert av personopplysningsloven § 31. På den neste siden er vår vurdering av prosjektopplegget slik det er meldt til oss. Du kan nå gå i gang med å behandle personopplysninger.

Vilkår for vår anbefaling

Vår anbefaling forutsetter at du gjennomfører prosjektet i tråd med:

- opplysningene gitt i meldeskjemaet og øvrig dokumentasjon
- vår prosjektvurdering, se side 2
- eventuell korrespondanse med oss

Vi forutsetter at du ikke innhenter sensitive personopplysninger.

Meld fra hvis du gjør vesentlige endringer i prosjektet

Dersom prosjektet endrer seg, kan det være nødvendig å sende inn endringsmelding. På våre nettsider finner du svar på hvilke [endringer](#) du må melde, samt endringskjema.

Opplysninger om prosjektet blir lagt ut på våre nettsider og i Meldingsarkivet

Vi har lagt ut opplysninger om prosjektet på nettsidene våre. Alle våre institusjoner har også tilgang til egne prosjekter i [Meldingsarkivet](#).

Vi tar kontakt om status for behandling av personopplysninger ved prosjektslutt

Ved prosjektslutt 31.05.2017 vil vi ta kontakt for å avklare status for behandlingen av

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

Spillerutvikling i et lokalt miljø

Bakgrunn og formål

Mitt navn er Amund Foss og jeg skal fra nyttår skrive en masteroppgave i idrettsvitenskap ved institutt for sosiologi og statsvitenskap, NTNU. Oppgaven skal leveres i løpet av våren 2018. Formålet med prosjektet er å få mer kunnskap om hvordan spillerutvikling i fotball fungerer og drives i et lokalt område. Jeg vil også undersøke andre momenter som blant annet talentidentifisering –og utvikling knyttet til dette. I tillegg til å intervju noen i kretsapparatet ønsker jeg samtidig å intervju en utviklingsansvarlig/sportslig leder/spillerutvikler og en juniortrener i flere klubber.

På bakgrunn av at du faller inn under mine utvalgsriterier, og vil gjøre mitt utvalg fullstendig ved å delta, er du strategisk valgt ut i dette studiet. Jeg ville personlig satt veldig pris på din deltakelse.

Hva innebærer deltakelse i studien?

For å delta i undersøkelsen kreves samtykke og aktiv deltakelse ved at du stiller til et intervju som vil vare i omtrent en time. Intervjuet vil foregå på ditt arbeidssted/klubb, eller ved et annet sted ved nærmere avtale. Jeg ser for meg at det vil være gunstig å ha intervjuet i februar, men er fleksibel med tanke på hva som passer best for deg. Spørsmålene som blir stilt vil omhandle dine tanker og erfaringer angående det overordnede formålet med prosjektet. Det vil bli gjort lydopptak underveis i intervjuet. Har du ønsker om å se intervjuguiden på forhånd har du mulighet til det. Dette studiet vil være en akademisk oppgave som skal gi et innblikk i hvordan spillerutvikling i klubber og det lokale område fungerer.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det er bare jeg, Amund Foss, og veilederen min, Stig Arve Sæther, førsteamanuensis i idrettsvitenskap, NTNU, som vil få

tilgang til personopplysningene. Lydopptaket vil bli lagret på en privat datamaskin. I masteroppgaven vil jeg anonymisere informantene, du vil likevel få anledning til å lese gjennom og godkjenne sitater før publisering av studiet. Prosjektet skal etter planen avsluttes i slutten av mai. Dato er ikke fastsatt enda, men personopplysninger og lydopptak vil da bli slettet.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studiet, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg vil alle opplysninger om deg bli anonymisert. Dersom du ønsker å delta eller har spørsmål til studien, ta kontakt med Amund Foss via mail eller mobil. Sted og tidspunkt for intervjuet kan avtales nærmere.

Studiet vil bli meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

Med vennlig hilsen

Amund Foss
Masterstudent i idrettsvitenskap, NTNU
fossamund@gmail.com

Skrevet med:
Stig Arve Sæther
Veileder,
Førsteamanuensis i idrettsvitenskap, NTNU
stigarve@ntnu.no

Vedlegg 3: Intervjuguide 1 (Fotballkretsen)

Introduksjon	Fortelle kort om meg selv, formålet med prosjektet, anonymitet og konfidensialitet
Bakgrunnsinformasjon	<ul style="list-style-type: none"> - Kan du fortelle meg litt om din fotballfaglige bakgrunn, både som spiller, trener og hvilke type fotballrelevant utdannelse du har? - Kan du beskrive din rolle som spillerutvikler i kretsen? - Har du hatt andre roller i kretsen eller andre klubber?
Talentbegrepet	<p>Talentbegrepet er et tema det er snakket mye om og et begrep det er vanskelig å sette en fasit på.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan vil du definere et talent i fotball? - Når blir man eventuelt et talent?
Identifisering og selektering	<p>Kan du fortelle litt om sentrale elementer om hvordan spillerutviklingen i kretsen er bygd opp?</p> <p>Hvordan jobber dere med å finne talenter/fremtidige toppspillere i kretsen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan foregår uttakene til de bestemte samlingene (sone, krets, region, landslag)? <p>Hvis vi tar for oss 15-16 åringene, da begynner man jo med landslagssamlinger. Hvor mange av de som er på kretslaget anser du for å ha potensialet for å nå et elitenivå?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hva kjennetegner disse spillerne kontra de mindre talentfulle? - Vet du hvor mange som har vært på uttak til landslaget? <p>Når man da skal gå fram for å identifisere et slikt potensial. Hvilke kriterier er viktige å se etter?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan du rangere kriteriene fra viktigst til minst viktige? - Den relative alderseffekten er et kjent fenomen knyttet til identifisering og selekteringsprosesser. Hvordan forholder dere dere til dette?
Utviklingsmiljøet Miljøet	<p>Landslagsskolen er jo den spillerutviklingsmodellen. Kan du beskrive hvordan dette fungerer som en overordnet rolle i utviklingen av de unge utøverne i kretsen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - På hvilken måte er dette en viktig utviklingsarena for utøverne? - Hva legges vekt på i de forskjellige samlingene? - Blir disse arenaen brukt som en rekrutteringsarena for toppklubbene? <p>Hva vil du si er en ideell «utviklingsstige» for en ung spiller i område? Hvis målsetningen er toppklubben i område og videre der ifra.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Må man spille på et høyt nivå i ung alder (for eksempel 16-17 år) for å nå toppen? - Vil det være andre alternativer som vil være bra for utviklingen? og når er det eventuelt for sent å nå toppfotballnivået? - Balanse mellom utvikling og behovet for suksess på kort sikt (tilpasset nivå)
Makronivået	<p>La oss ta for oss et større bilde. I forhold til hva som på påvirker utøverne. Hva tenker du om rollen og barrierene til utøverne står ovenfor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utdanningssystemet - Landets nasjonalkultur - Ungdomskulturen - Fotballkulturen - Den generelle idrettskulturen <p>Hvilke av disse er mest tydelige i det daglige treningsarbeidet i miljøet?</p>
Utviklingsmiljøet Forutsetninger	<p>Hvordan vil du beskrive kretsens tilgang til ressurser?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fasiliteter - Trenerens utdanningsnivå - Andre i støtteapparatet

	- Økonomiske ressurser
Relasjoner i det lokale miljøet	<p>Kan du fortelle litt rundt måten kretsen interagerer med miljøet rundt?</p> <p>Hvordan samarbeider og/eller forholder kretsen med:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Toppklubb - Breddeklubb - Forbund <p>Er det klubber i område dere samarbeider mer med enn andre? Hvorfor?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Følger dere opp de beste talentene som finnes i klubbene utenom samlinger?
Spillerutvikling	<p>NFF viser i handlingsplanen at de ønsker gode regionale modeller med godt samarbeid mellom krets, toppklubb og breddeklubb. Hvordan fungerer dette i det lokale område og har dere noe spesifikk praksis/eksempler på dette i område?</p> <p>Når vi snakker om det å samarbeide, så har jo det vært en vanlig prosedyre å slippe talentene fra breddeklubbene til toppklubbene hvis de er gode nok. Ift. de beste 17-21 åringene skal toppklubben ha hovedansvaret. Hvordan fungerer dette i praksis?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er det eksempler på at dette vil være utfordrende for breddeklubbene? - Hvordan blir talentene som ikke er gode nok for toppklubben tatt vare på? - Hvordan påvirker dette de som ikke blir selektert til toppklubben? <p>NFF er jo nylig kommet med flere nye tiltak som skal bedre spillerutviklingen. Hvilke tanker har du om de nye tiltakene som kvalitetsklubb, trenerveilederen og akademiklassifiseringen i forhold til utvikling?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan arbeider dere ut til klubbene? - Hvordan foregår skoleringen av breddeklubbene kontra toppklubbene?

Vedlegg 4: Intervjuguide 2 (Toppklubb)

Introduksjon	Fortelle kort om meg selv, formålet med prosjektet, anonymitet og konfidensialitet
Bakgrunnsinformasjon	<ul style="list-style-type: none"> - Kan du fortelle meg litt om din fotballfaglige bakgrunn, både som spiller, trener og hvilke type fotballrelevant utdannelse du har? - Hva er din rolle i klubben? - Har du hatt andre roller i klubben/andre klubber? - Kan du fortelle litt om sentrale elementer i utviklingstilnærmingen (deres fokusområde) av unge spillere?
Talentbegrepet	<p>Talentbegrepet er et tema det er snakket mye om og et begrep det er vanskelig å sette en fasit på.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan vil du definere et talent i fotball? - Når blir man eventuelt et talent?
Identifisering og selektering	<p>Ofte har jeg erfart at det kan dukke opp utfordringer med tanke på kull og etablering av lag. Er dette noe dere har hatt utfordringer med? Hvilke?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvor mange utøvere har dere på juniorlaget? - Hvilket nivå spiller dere på? - Av de som spiller på juniorlaget nå, hvor mange er aktuelle for A-laget? Er det noen som du ser har potensialet for å nå et enda høyere nivå? - Hva kjennetegner disse utøverne kontra de mindre talentfulle? <p>Når man da går fram for å identifisere en slikt potensial, hvilke kriterier er viktige å se etter?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan du rangere kriteriene fra viktigst til minst viktige? - Den relative alderseffekten er et kjent fenomen knyttet til identifisering og selekteringsprosesser. Er dette noe dere er bevisst på i klubben? Hvordan forholder dere dere til dette?
Utviklingsmiljøet ift. ATDE	Når det gjelder personer og klubben rundt utøverne, hva er viktige ressurser i deres arbeid med å utvikle utøvere?
Mikronivået	<p>Har dere utfordringer eller barrierer i forhold til dette?</p> <p>Ift. Utøverens idrettslige utvikling, hva kan sies om rollene til:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Treneren - A-laget, se spm 10 - Støtteapparat - Yngre utøvere - Venner i og utenfor idretten - Familie - Skole, se spm 11 <p>Hva vil du si er en ideell «utviklingsstige» for en ung spiller i område? Hvis målsetningen er toppklubben i område og videre der ifra.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Må man spille på et høyt nivå i ung alder (for eksempel 16-17 år) for å nå toppen? - Vil det være andre alternativer som vil være bra for utviklingen? og når er det eventuelt for sent å nå elitenivået?
Makronivået	<p>La oss ta for oss et større bilde. I forhold til hva som på påvirker utøverne til et elitenivå. Hva tenker du om rollen og barrierene til:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utdanningssystemet - Landets nasjonalkultur - Ungdomskulturen - Fotballkulturen - Den generelle idrettskulturen <p>Hvilke av disse er mest tydelige i det daglige treningsarbeidet i miljøet?</p>
Utviklingsmiljøet ift. ESF Forutsetninger	<p>Hvordan vil du beskrive klubbens tilgang til ressurser?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fasiliteter - Trenerens utdanningsnivå

Individuell utvikling	<ul style="list-style-type: none"> - Andre i støtteapparatet - Økonomiske ressurser <p>Hvordan vil du beskrive hvordan ulike elementer i dette miljøet (G19) påvirker utøverne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ferdigheter opp imot hverandre - Holdning til trening - Egenskaper som også er nyttige utenfor idretten - Balanse mellom utvikling og behovet for suksess på kort sikt (tilpasset nivå) - Skape et godt miljø, men samtidig gi ekstra til de som er lengst fremme?
Relasjoner i det lokale miljøet	<p>Kan du fortelle litt rundt måten klubben interagerer med miljøet rundt seg?</p> <p>Samarbeider klubben, og på hvilken måte, med for eksempel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skolen - Foreldre - Andre klubber og lag - Krets og forbund
Spillerutvikling	<p>NFF viser i handlingsplanen at de ønsker gode regionale modeller med godt samarbeid mellom krets, toppklubb og breddeklubb. Hvordan fungerer dette i det lokale området g har dere noe spesifikk praksis/eksempler på dette i denne klubben/området</p> <p>Dere har jo en yngresavdeling som gjør at dere får inn spillere fra egen klubb, men som toppklubb har dere jo et ansvar om å ta hånd om de beste 17-21 åringene i område. Hvordan fungerer dette?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skaper det problemer for breddeklubbene? <p>Hva skjer med de som ikke lykkes?</p> <p>Hvilket samarbeid har dere med fotballkretsen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvor mye følger kretsen opp spillerutviklingen i klubben? - Hvordan foregår seleksjonsprosessen til uttak? - Følger kretsen opp de største talentene i klubben? På hvilken måte? - Er det noen klubber du vet om som får mer fokus fra fotballkretsen enn andre? <p>NFF er jo nylig kommet med flere nye tiltak som skal bedre spillerutviklingen. Hvilke tanker har du om de nye tiltakene som kvalitetsklubb, trenerveilederen og akademiklassefiseringen i forhold til utvikling?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan arbeider dere ut til klubbene? - Hvordan foregår skoleringen av breddeklubbene kontra toppklubbene?

Vedlegg 5: Intervjuguide 3 (Breddeklubb)

Introduksjon	Fortelle kort om meg selv, formålet med prosjektet, anonymitet og konfidensialitet
Bakgrunnsinformasjon	<ul style="list-style-type: none"> - Kan du fortelle meg litt om din fotballfaglige bakgrunn, både som spiller, trener og hvilke type fotballrelevant utdannelse du har? - Hva er din rolle i klubben? - Har du hatt andre roller i klubben/andre klubber? - Kan du fortelle litt om sentrale elementer i utviklingstilnærmingen (hva dere fokuserer på) av unge spillere?
Talentbegrepet	<p>Talentbegrepet er et tema det er snakket mye om og et begrep det er vanskelig å sette en fasit på.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan vil du definere et talent i fotball? - Når blir man eventuelt et talent?
Identifisering og selektering	<p>Ofte har jeg erfart at det kan dukke opp utfordringer med tanke på kull og etablering av lag. Er dette noe dere har hatt utfordringer med? Hvilke?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvor mange utøvere har dere på juniorlaget? - Hvilket nivå spiller dere på? - Av de som spiller på juniorlaget nå, hvor mange er aktuelle for A-laget eller potensielt områdets toppklubb i fremtiden? - Hva kjennetegner disse utøverne kontra de mindre talentfulle? <p>Når man da går fram for å identifisere en slikt potensial, hvilke kriterier er viktige å se etter?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kan du rangere kriteriene fra viktigst til minst viktige? - Den relative alderseffekten er et kjent fenomen knyttet til identifisering og selekteringsprosesser. Er dette noe dere er bevisst på i klubben? Hvordan forholder dere dere til dette?
Utviklingsmiljøet ift. ATDE Mikronivået	<p>Når det gjelder personer og klubben rundt utøverne, hva er viktige ressurser i deres arbeid med å utvikle utøvere?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Har dere utfordringer eller barrierer i forhold til dette? <p>If. Utøverens idrettslige utvikling, hva kan sies om rollene til:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Treneren - A-laget, se spm 10 - Støtteapparat - Yngre utøvere - Venner i og utenfor idretten - Familie - Skole, se spm 11 <p>Hva vil du si er en ideell «utviklingsstige» for en ung spiller i område? Hvis målsetningen er toppklubben i område og videre der ifra.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Må man spille på et høyt nivå i ung alder (for eksempel 16-17 år) for å nå toppen? - Vil det være andre alternativer som vil være bra for utviklingen? og når er det eventuelt for sent å nå toppfotballnivået?
Makronivået	<p>La oss ta for oss et større bilde. I forhold til hva som på påvirker utøverne. Hva tenker du om rollen og barrierene til:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utdanningssystemet - Landets nasjonalkultur - Ungdomskulturen - Fotballkulturen - Den generelle idrettskulturen <p>Hvilke av disse er mest tydelige i det daglige treningsarbeidet i miljøet?</p>
Utviklingsmiljøet ift. ESF Forutsetninger	<p>Hvordan vil du beskrive klubbens tilgang til ressurser?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fasiliteter - Trenerens utdanningsnivå - Andre i støtteapparatet - Økonomiske ressurser

Individuell utvikling	<p>Hvordan vil du beskrive hvordan ulike elementer i dette miljøet (G19) påvirker utøverne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ferdigheter opp imot hverandre - Holdning til trening - Egenskaper som også er nyttige utenfor idretten - Balanse mellom utvikling og behovet for suksess på kort sikt (tilpasset nivå) - Skape et godt miljø, men samtidig gi ekstra til de som er lengst fremme?
Relasjoner i det lokale miljøet	<p>Kan du fortelle litt rundt måten klubben interagerer med miljøet rundt seg?</p> <p>Samarbeider klubben, og på hvilken måte, med for eksempel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skolen - Foreldre - Andre klubber og lag - Krets og forbund
Spillerutvikling	<p>NFF viser i handlingsplanen at de ønsker gode regionale modeller med godt samarbeid mellom krets, toppklubb og breddeklubb. Hvordan fungerer dette i det lokale område og har dere noe spesifikk praksis/eksempler på dette i denne klubben/område?</p> <p>Når vi snakker om det å samarbeide, så har jo det vært en vanlig prosedyre å slippe talentene til toppklubbene hvis de er gode nok. Hvordan fungerer dette i praksis?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Noen som har byttet klubb? Evt kommet tilbake? Hvorfor det? - Hvordan samarbeider dere med toppklubben i område? - Har det vært noen problemer? <p>Hvilket samarbeid har dere med fotballkretsen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvor mye følger kretsen opp spillerutviklingen i klubben? - Hvordan foregår seleksjonsprosessen til uttak? - Følger kretsen opp de største talentene i klubben? På hvilken måte? - Er det noen klubber du vet om som får mer fokus fra fotballkretsen enn andre? <p>NFF er jo nylig kommet med flere nye tiltak som skal bedre spillerutviklingen. Hvilke tanker har du om de nye tiltakene som kvalitetsklubb, trenerveilederen og akademiklassefiseringen i forhold til utvikling?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvordan arbeider dere i klubben? - Hvordan foregår skoleringen av denne breddeklubben